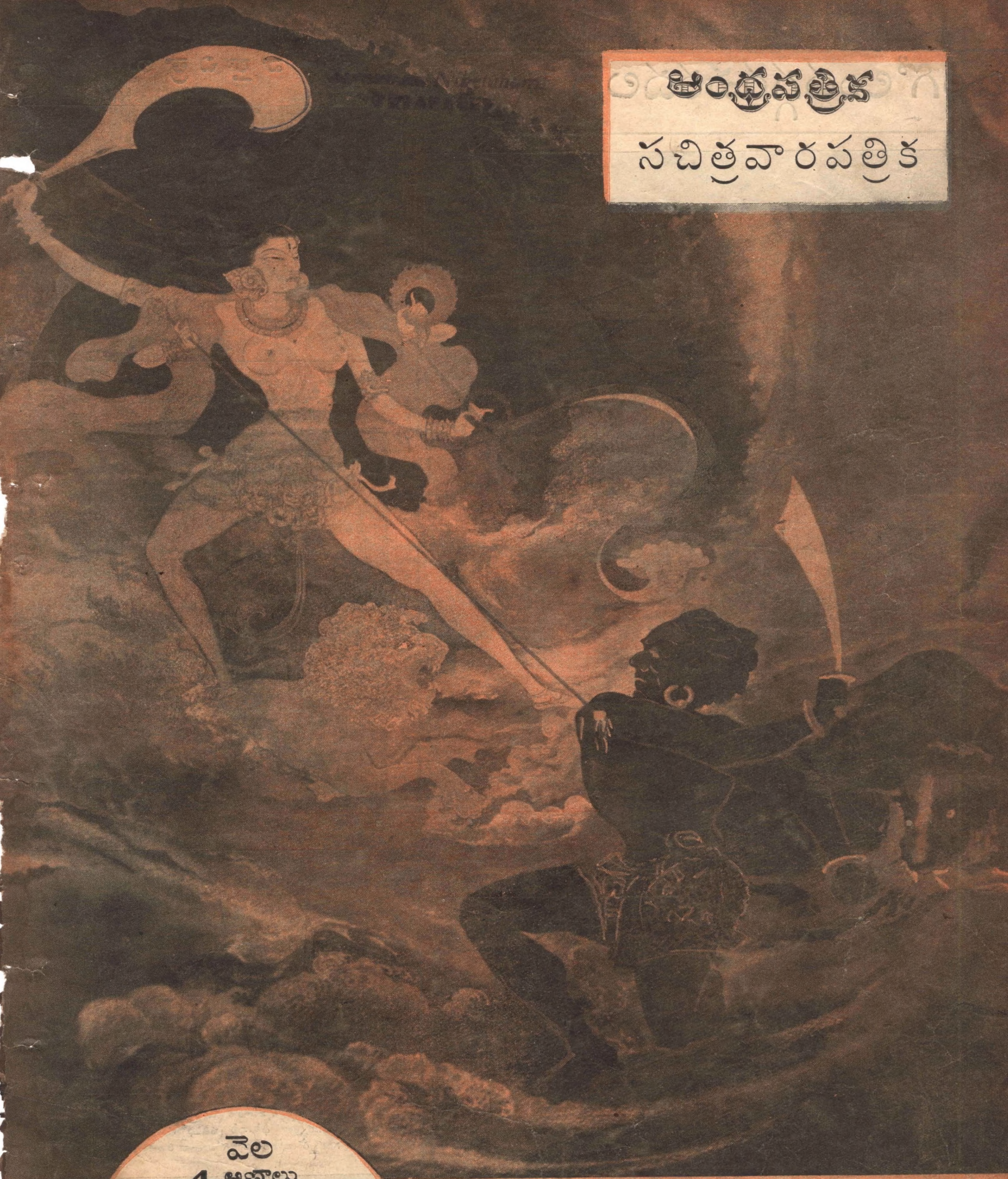

ఆంధ్రపత్రిక

సచిత్రవారపత్రిక

వెల
4 అణాలు

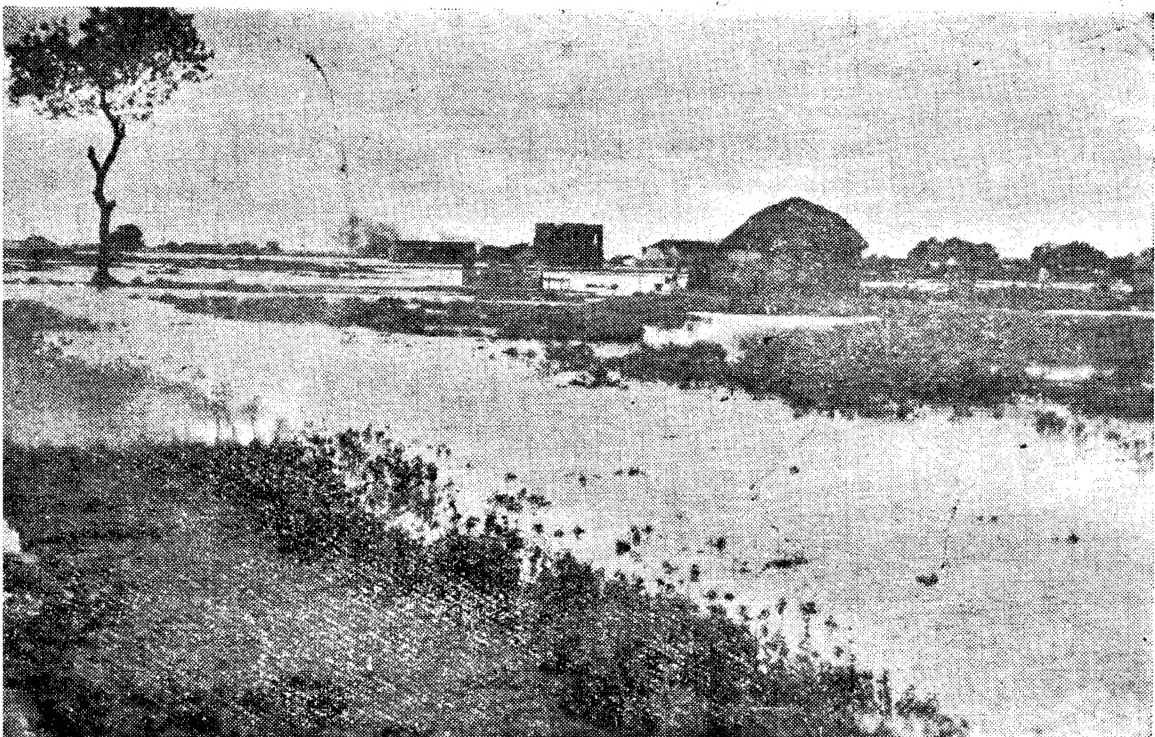
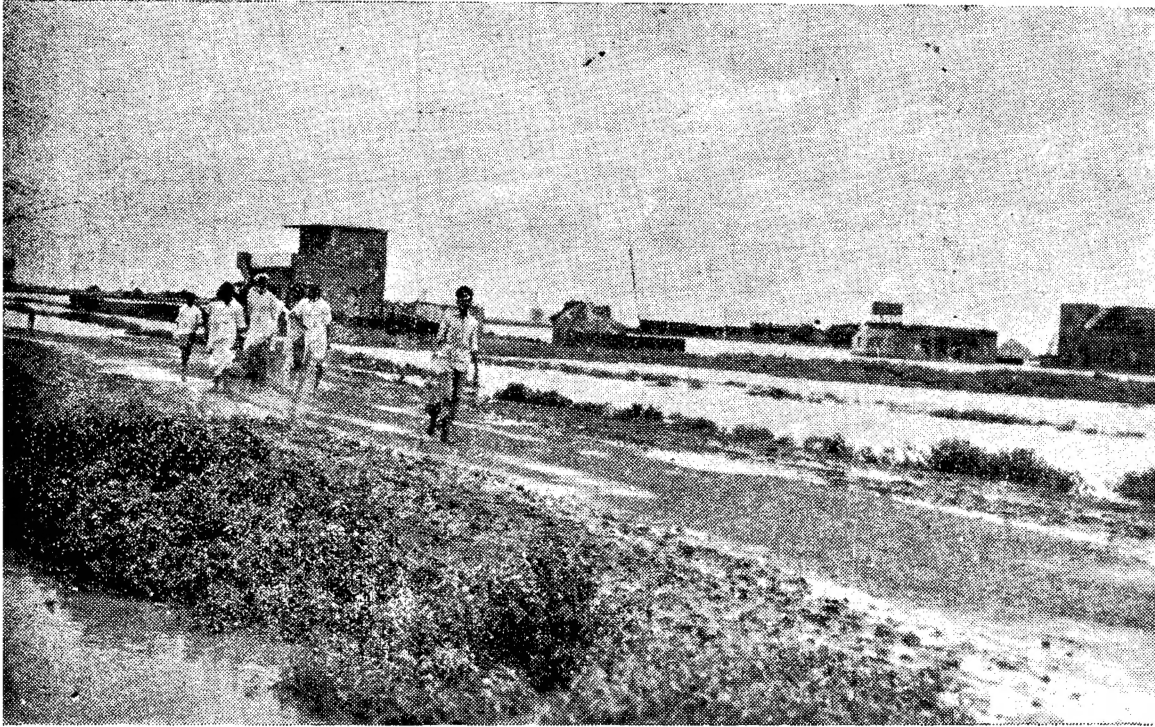
సంచిక 5

సంపుటము 42

సెప్టెంబరు 28 1949

ANDHRA PATRIKA
ILLUSTRATED WEEKLY

ఒంగోలుదగ్గరవరదలదృశ్యాలు

రెండురోజులు ఎడతెగకుండా కురిసిన వర్షంవల్ల ఒంగోలు, పరిసర ప్రదేశాలన్నీ పూర్తిగా జలమయమైపోయినవి. అనేక పూరిగుడిసెలు నేలకూలినవి. వైఫల్యము ప్రాంతంలో మొలలోతున నీరు నిలచెను.

ప్రపంచ ఆరోగ్యసంస్థ భారతప్రభుత్వానికి ఆమెరికానంచి పంపిన 'విరవలంగ్స్' స్వీకారోత్సవం మొన్న శనివారంనాడు ఢిల్లీలోని లేడీ హాస్పిటల్ ఆసుపత్రిలో జరిగింది. ఆసంస్థ తరఫున డా॥ సి. మణి వానిని భా. ప్ర. ఆరోగ్యమంత్రి రాజకుమారి ఆమృతకార్కు సమర్పించారు. డాక్టరు ఆవి ఎట్లా పనిచేసేది చూపుకున్న దృశ్యం.

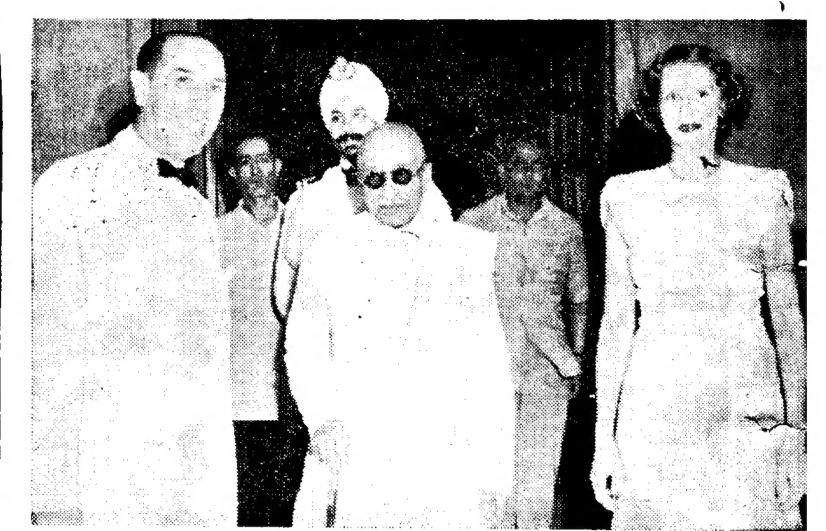
★ వార్తాచిత్రాలు ★

ఢిల్లీ ప్రభుత్వ భవనపు బారక్స్ లో నివసిస్తున్న సిక్కు కాండిడికలు గవర్నర్ జనరల్ రాజగోపాలాచారిగారు శుక్రవారంనాడు తమను చూడవచ్చు నప్పుడు తమ మత గ్రంథమైన గ్రంథసాహెబ్ ను బహూకరిస్తున్నారు.

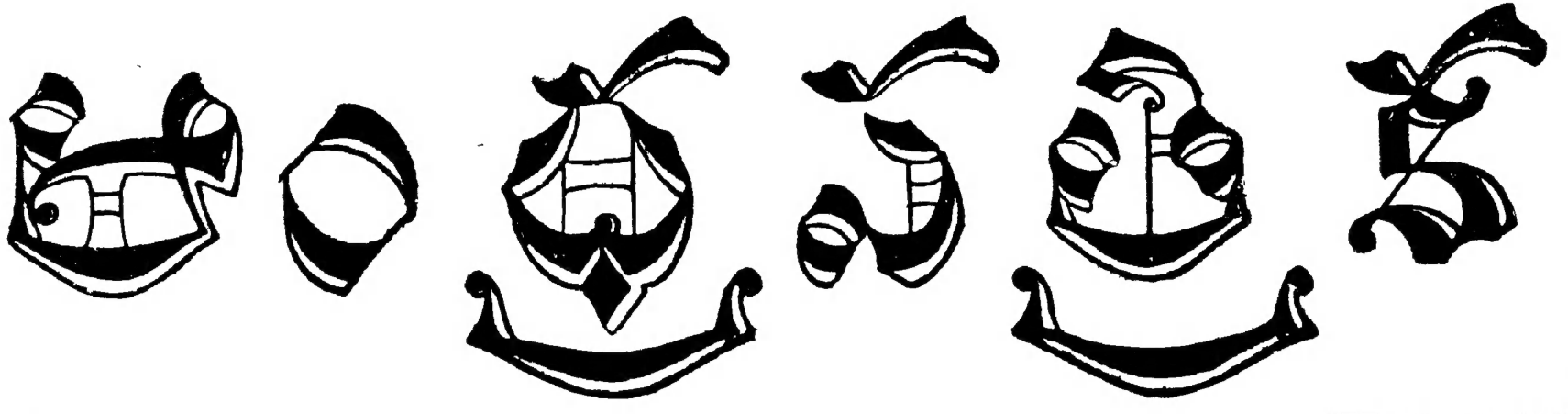

అదే కాండిడికవిరంలో ఒక కుర్రవాడుచేసిన వింత ఆటవస్తువును గవర్నర్ జనరల్ పరిశీలిస్తున్నారు.

ఢిల్లీజేతం స్వాతంత్ర్యం వహించి మొన్న ఆదివారం నాటికి 139 ఏండ్లు గడిచినవి. ఆ సందర్భంలో ఢిల్లీ ఢిల్లీ ప్రతినిధి యువాన్ మరన్ దంపతులు చేసినవిందులో గవర్నర్ జనరల్ రాజగోపాలాచారిగారు పాల్గొన్నారు.

సంవత్సర చందా రు. 12-0-0

విడిపత్రిక అణాలు 0-4-0

ప్రతిబుధవారమున ప్రకటింపబడును

ఒరు లేయవి యొనరించిన సరవర యస్త్రియము తన మనంబున కగు దా

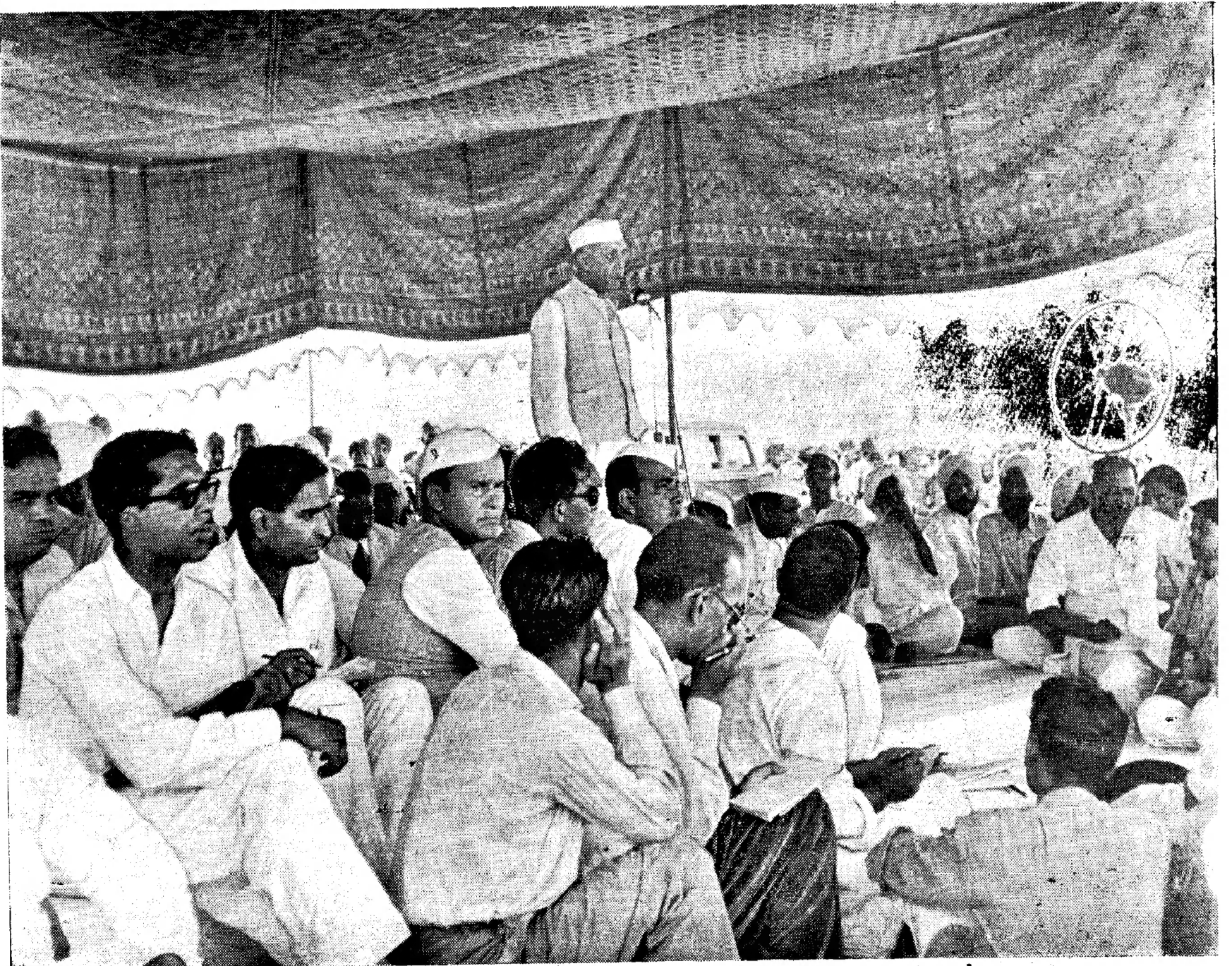
నొరులకు నవి సేయకునికి పరాయణము పరమధర్మ పథముల కెల్లన్. (మహాభారతము)

సంపుటము: 42

సంచిక 5

Founder : K. NAGESWARA RAO

విరోధి సంవత్సర ఆశ్వయుజ శుద్ధ సప్తమి బుధవారము

జహ్నం కాందిశీకశిబిరం

ప్రధాని నెహ్రూ లూథియూనానగరంలోని జవహర్ కాందిశీకశిబిరంలో ఉపన్యసిస్తున్న దృశ్యం.

ఆంధ్ర ప్రభ

1949-వ సం॥ సెప్టెంబరు నెల 28-వ తేది బుధవారము

రూపాయి విలువ తగ్గింపు: ప్రభుత్వ కర్తవ్యం

“రూపాయి విలువను ఇతర స్టెర్లింగ్ ప్రాంత దేశముల ద్రవ్యవిలువతో బాటు తగ్గించుటకంటే భారత ప్రభుత్వమునకు మార్గాంతరము లేదు. స్టెర్లింగ్ విలువ తగ్గింపబడినంతగాక రూపాయి విలువ తగ్గింపబడకున్న, స్టెర్లింగ్ విలువ తగ్గింపు వలన ఏర్పడిన అసాధారణ పరిస్థితును ఎదుర్కొనుట సాధ్యము గాదు. పోను విలువ తగ్గింపుకంటే రూపాయి విలువను అధికముగ తగ్గించిన అవసర వస్తువుల దిగుమతులు అమిత ప్రియమగుటయే గాక పరిమితమైన ఎగుమతులవలన వచ్చు రాబడి ఇంకను తగ్గిపోగలదు.” బ్రిటన్, ఇతర స్టెర్లింగ్ ప్రాంత దేశముల ననుసరించి భారత దేశము కూడ తన ద్రవ్యవిలువను తగ్గించుటకు గల ప్రధాన కారణములను నివరించుచు సోమవారము కేంద్ర ప్రభుత్వము చేసిన ప్రకటనయందలి ఈ వాక్యములు అంతర్జాతీయ వ్యాపారమునందు, ప్రపంచ ఆర్థిక వ్యవహారములందు భారత దేశ నిస్సహాయతను విస్పష్టము చేయుచున్నవి. భారత దేశము స్టెర్లింగ్ ప్రాంతమునందు ఉన్నంతవరకు పరిస్థితులు ఇదేవిధముగ నుండగలవు. దేశమున ఉత్పత్తిని వృద్ధిచేసి, ఎగుమతి చేయవలసిన సరుకుల ధరలను పోటీ వ్యాపారమున నిలబడుటకు వీలుగ తగ్గించి, దేశమునందలి బంగారు నిలవలను హెచ్చు చేసిన గాని భారత దేశము స్టెర్లింగ్ ప్రాంతమునందు వైదొలగి ప్రపంచ వ్యాపార ఆర్థిక వ్యవహారములందు స్వతంత్రముగ వ్యవహరింపజాలదు. అట్టి స్వతంత్రస్థితిని పొందుటకు భారత దేశము మరికొంతకాలము స్టెర్లింగ్ ప్రాంతమున నుండక తప్పదు. ఇట్టి పరిస్థితులలో రూపాయి విలువను భారత దేశము తగ్గించుట అనివార్యమని,

భారత ప్రభుత్వము పరిస్థితులకు తగిన నిర్ణయమునే చేసే సని అంగీకరింపక తప్పదు. భారత ప్రభుత్వము ఏ చిక్కు ముగ అట్టిచర్య తీసుకొనకపోయిన, రూపాయికి అండగనున్న స్టెర్లింగ్ సెక్యూరిటీలు ధరతగ్గుటతో రూపాయి విలువ దాని కదితగ్గక తప్పదు. ఆ తగ్గుదల దామాషాగ నుండు సని ఆశించుటకు వీలు లేదు. ఎటు చూచినను భారత ప్రభుత్వమునకు రూపాయి విలువను తగ్గించుటకంటే గత్యంతరము లేదని స్పష్టమగుచున్నది.

అయితే ఇట్టి ద్రవ్య మార్కపు విలువ తగ్గింపువలన బ్రిటన్, దక్షిణాఫ్రికా లకు లాభించినట్లు భారత దేశమునకు లాభింపదు. స్టెర్లింగ్ ప్రాంత దేశములన్నింటికంటే భారత దేశమే ఎక్కువగ నష్టపడును. ఏ విధానమును అనుసరించినను భారత ప్రభుత్వమీ నష్టమును నివారింపజాలదు. ఈ దుస్థితికి బ్రిటన్, అమెరికా ఆర్థిక, వ్యాపార విధానములే ప్రధాన కారణము లని నిస్సందేహముగ చెప్పవచ్చును. 1931 వ సంవత్సరము సెప్టెంబరులో బ్రిటన్ బంగారము ప్రమాణమును పరిత్యజించి, 1933లో అమెరికా తో చేరి పాను-డాలరు ప్రమాణమును ఏర్పరచినప్పటినుండియు, ద్వితీయ ప్రపంచ సంగ్రామ రంభమువరకు అంతర్జాతీయ మార్కపు రేట్లను ఈ రెండు దేశముల నాణెములే నిర్ణయించుచుండెను. 1933 వ సంవత్సరములో ప్రపంచ ఆర్థిక మహాసభ విఫలము గాకున్న ‘స్థిరీకరణ’ అను పదమునకు భిన్న దేశములు భిన్నా ర్థములను కల్పింపకుండిన ఇప్పటి దుస్థితి నేగాక, ద్వితీయ ప్రపంచ సంగ్రామమునే నివారింప సాధ్యమయ్యెడిది. ప్రజల జీవన

ప్రమాణాభివృద్ధికి సంబంధించిన ధరల స్థిరీకరించుటకు బదులు అప్పుడు బ్రిటన్, తదితర ప్రభుత్వములు ద్రవ్యవిలువ మార్కపు ప్రమాణములను స్థిరీకరించుటకు ప్రయత్నించినవి. ఆ సమయమున వస్తువుల ధరలను పెంచుట, పెరిగిన ధరలను స్థిరీకరచుట అవసర మయ్యెను. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వ ఆర్థిక విధానమునకు ఇదే ప్రధాన లక్ష్యము కావలె సని ద్రవ్యసామగ్రిని సూచించుట కేర్పడిన మాక్మిలన్ కమిషన్ సూచించి యుండెను. మార్కపు ప్రమాణముల స్థిరీకరణ వస్తువుల ధరల స్థిరీకరణపై ఆధారపడియుండు సను విషయమును 1933 వ సంవత్సరములో సమావేశమైన ప్రపంచ ఆర్థిక మహాసభగాని, ఆ సమావేశమునకు సూత్రధారియైన నెల్సన్ చెంబర్లెన్ గాని గుర్తించి యుండలేదు.

ప్రస్తుతము బ్రిటిష్ ప్రభుత్వము సంకల్పించిన స్టెర్లింగ్ విలువ తగ్గింపు కూడ ధరల స్థిరీకరణ, తద్వారా మార్కపు ప్రమాణముల స్థిరీకరణల సాధించుటకే. కాని ధరల స్థిరీకరచుటకు ద్రవ్యవిలువ తగ్గింపు ఎన్నటికి ప్రయోజనకరమైన సాధన గాజాలదు. భారత దేశమున రూపాయి విలువ తగ్గకపోవచ్చును. కాని మార్కపు రేటు మార్పు వలన దేశమునందలి వస్తువుల ధరలు పెరుగుట తథ్యము. దేశమున ముడి పదార్థములను పండించి, ఇతర దేశముల నుండి పారిశ్రామిక వస్తువులను కొనుగోలు చేయవలసినవారు తాము చెల్లింపవలసిన ధరలకు తగినట్లుగ తమ పంటకు ధరలను కోరుట సహజము. అట్లే పారిశ్రామికులును ఇతర దేశముల నుండి తెప్పించుకొను వస్తువుల ధరలకు తగట్లుగనే తాము విక్రయించు వస్తువులకు ధరలను నిర్ణయింప వలసియుండును. ఈ విధముగ ప్రస్తుత ధరల ప్రమాణము పెరిగిపోగలదు. ఇటీవల కొంతకాలముగ భారత ప్రభుత్వము ధరల స్థిరీకరణ విధానమును కూడ మార్చుకొని ధరల తగ్గించుటకు ప్రయత్నించుచుండెను. ఆ విధానము ఫలింపనారంభించిన సమయమున ఈ మార్కపు రేటు మార్పు జరిగి పరిస్థితులను పూర్తిగ తారుమారు చేసెను.

భారత ప్రభుత్వము దేశ వ్యాప్త ఆర్థిక సంక్షోభమును నివారించుటకు రూపాయి అంతర్జాతీయ విలువను తగ్గించుటతో తృప్తి చెంది ఊరుకొనజాలదు. దేశమున ధరలు పెరుగ వని ఇచ్చిన హామీకి అనుగుణముగ ముందు దేశమున ధరల స్థిరీకరచుటకు, ప్రొఫెసర్ వకీల్ గారు సూచించినట్లు రూపాయి విలువను పెంచుటకు భారత ప్రభుత్వము తీవ్రముగ కృషి చేయవలసియున్నది. తన దేశమున తలయెత్తిన ఆర్థిక

మాంద్యమును డాలరేతర నాణెముల విలువను తగ్గించుట ద్వారా కొంతకాలము మాత్రమే నివారింపగలదు. ఆ ఫలితములను ఇతర స్టెర్లింగ్ దేశములకూడ అంతకాలము అనుభవించవచ్చును. కాని ప్రపంచ ఆర్థిక వ్యవస్థీకరణ, శాశ్వతముగ ఆర్థిక మాంద్యనివారణ ఇట్టి సమయములకు అవసరమైన సిద్ధింపజాలవు. మార్కపు రేటును మాత్రము మార్చి దేశమున నాణెముల విలువను మార్పు చేయకుండుట వలన దేశమునందు ఉత్పత్తి యగు వస్తువులు ఆ దేశపు ప్రజలకు హెచ్చు ధరలకును, ఇతర దేశములందలి ప్రజలకు అవే వస్తువులు గల్గువ ధరలకును లభించుట జరుగును. ఆర్థిక రంగమునందలి ఈ వ్యత్యాసము రాజకీయ సంఘర్షణలకు దారి తీయగలదు. అన్ని దేశములు ముందు వస్తువుల ధరల స్థిరీకరచుటకు ప్రయత్నించిన మార్కపు రేట్లు వాటి కవి స్థిరీకరణ పోలవు. ధరలు మార్కపు రేట్లు స్థిరీకరణ ఆర్థిక మాంద్యమునివారణ దాని కదే సిద్ధింపగలదు.

అమెరికా వ్యాపారస్థులతో క్రయ విక్రయములకు సెప్టెంబరు 19-వ తేదీకి పూర్వమే ఒడంబడిన భారత వ్యాపారస్థులకు సరుకు పూర్వమున్న మార్కపు రేటుకే లభించునట్లు చేయవలసియుండును. ఇది అసాధ్యమైన విషయము గాదు. అమెరికా ప్రభుత్వము తన సుంకముల విధానమును మార్చుకొనుటకును, ఎగుమతి వస్తువుల ధరలను తగ్గించుటకును వాషింగ్టన్ త్రోవకు సంప్రతింపుల సమయమున హామీనిచ్చి యుండెను. స్టెర్లింగ్, తదితర ద్రవ్యముల విలువ తగ్గింపు ప్రకటన జరుగుటతో బాటు అమెరికా తన వాగ్దానమును పాలించుచున్నట్లు కార్యాచరణ ద్వారా ఋజువు చేయవలసి యుండెను. స్టెర్లింగ్ ప్రాంత దేశము లన్నియు సమష్టిగ ప్రయత్నించి అమెరికా క్రొత్త ధరల, సుంకముల విధానము ఇంక ముందెప్పుడు నిర్ణయమైనను సెప్టెంబరు 19 నుండి అమలుకు వచ్చినట్లే అంగీకరించునట్లు చేయవలసియుండును. అట్లు జరుగకున్న ఈ మార్కపు ప్రమాణములవలన కలుగు కొద్ది ప్రయోజనముల నిరీక్షకము లగును.

ఇంక ముడిసరుకును మాత్రమే ఎగుమతి చేయగలిగి, పారిశ్రామిక వస్తువులను, కీలక యంత్రములను దిగుమతి చేసుకొనవలసియున్న ఆసియా దేశముల విషయమున అమెరికా “వస్తు మార్కపు” పద్ధతిని అనుసరింపవలసియుండును. ఆ మార్కపు ఆయా సరుకులకు దేశమునందలి ధరలనుబట్టి జరుగవలసియుండును. భారత ప్రభుత్వం సాధ్యమైనంతవరకు ఇట్టి ఒడంబడికను కుదుర్చుకొనుటకు ప్రయత్నింపవలసియుండును. లేకున్న ప్రస్తుత ప్రభుత్వము లక్షించిన ఆర్థిక పారిశ్రామికాభివృద్ధి సాధ్యము గాకపోవుట గా, దేశ ఆర్థిక స్థితి తారుమారు కాగలదు.

నవల

నాకలాలి

చి.టి. ప్రసాదరావు

౧౪

బెజవాడ చేరి దంపతులకు కూడా వసతి సౌకర్యాలు లభించాయి. ఒక చోట బయట చీరలు అక్కడ ఒకటి రెండు చీరలు కుటుంబాలకు బస ఇస్తూనే ఉంది. రెండు గదుల పెట్టు భాగాలు వరుసగా ఉన్నాయి. కానీ ఆ గదులలో చేరిన దాంపత్యం, చాలామంది తమ పద్ధతికి ప్రతిబింబంగానే ఉన్నాయి. ఆ ప్రతిబింబాలు కూడా, భూతదర్శనంలోని ప్రతిబింబాలలాగా అతి వికృతాలుగా కనబడుతూ, తమ పరిస్థితిలోని, తాముగా ఉండిన నిచ్చుగించని, అవలక్షణాలన్నీటిని, ఇతివృత్తాలతో చక్కరించి అతి చీకగా, వెల్లడిస్తున్నట్లున్నాయి. తమకు తెలియని పని కాదు. కానీ ఏ మధురద్రవ్యంలో ఇల్లా వచ్చేయగలగో, ఆ మధురత్వానికి తప్ప తదితరాలని కంటకా గ్రుడ్డివార మయి మెలకుదా మనే నిశ్చయాన్నే మరొక సారి బలీయం చేసుకొన్నారు. పట్టణమధ్యస్థమయ్యిందా, అజకు పజకు రాని మారుమూలగా కన్నడ ఒక పేటలో, ఒక చిన్న భాగం అద్దె తీసుకొని అక్కడ చేరారు. ఇరుగుపొరుగులతో ప్రసక్తి లేకుండానే గడుపుకుండా మనుకున్నారు. తమకు తాముగా "ఒకరి కొకరు లోకము" కా సాగారు.

ఆ ఆనందాన్ని ఎంత పూర్తిగా అనభవించగలిగి వున్నాడో అంత పూర్తిగా అనభవిస్తున్నారు. తదితరభావాలనూ, తదితరలోకాన్నీ అంతకు మరచిపోగలిగి మనుకొన్నారు. జాగ్రత్త వసతికి ఏమాత్రం పొడవూపబోయినా వెంట వెంటనే అణచేసుకొంటూ న్నారు. స్వప్న ప్రాయంగానే జీవితమంతా గడపేసుకొంటున్నా మనుకొన్నారు. ఎన్నో యుగాలు గడిపామని వారు సంతోషించుకొనేటప్పటికి బయటి లోకపు కాలమానం లో పది రోజులై వా పూర్తిగా కాలేదు.

ఒక నాడు రాత్రి తొమ్మిది గంటలకు రాఘవ రావు సందు మొగ నున్న కిల్లి కొట్టునద్దకు వెళ్లి తమలపాకులు కొంటున్నాడు.

"అన్నయ్యా!" రాఘవరావు అదురు పాటు కనపడనీయకుండా నెమ్మదిగా తల వైకెత్తి చూచాడు. శిశు, ఆవుతో లేనంతమాత్రంగానూ రాఘవరావు మొగం వికసించింది.

శిశు కూడా మొగం సగం వాలుకున్నట్లే నిలుచున్నాడు. ఆ నల్లబట్టలో తమ చరిత్ర అంతా అతనికి తెలిసినట్లే ఉంది. లోకంతో తమకు సంబంధం లేదనుకొన్నా లోకం తమ సంబంధాలను అకస్మాత్తుగా వదిలి ఊర్లో లేదన్న విషయం, మెరుపు మెరిసినట్లు రాఘవ రావు మనసులో స్ఫురించింది.

అక్కడ సంభాషణ ఏమాత్రమూ సాగించటానికి ఇష్టం లేదు.

"దా! వెళ్దాం" రాఘవరావు కదిలాడు శిశు వెంట నడుస్తున్నాడు.

"బెజవాడ వచ్చావేం?"

శిశు మాట్లాడలేదు. నాకోసమేనా అని అడగనే అక్కడే లేదు. తన ఉనికి ఇంటిదగ్గర ఎల్లా తెలిసిందో వింతగా ఉన్నా కనుక్కోవాలనే కుతూహలం లేదు.

"ఇంటిదగ్గర అంతా నెమ్మదిగా ఉన్నారా?"

"అంతా కులాసాగానే ఉన్నారు. అమ్మకు మాత్రం సుప్రీగా ఉంది."

రాఘవరావు మొగం కొద్దిగా కళ్ళవళ్ళ పడింది. ప్రశ్న లేంత ముఖావంగా నడుస్తున్నాయో బాబులూ అంత ముఖావంగానే నడుస్తున్నాయి.

"నువ్వు ఈ ఊరు ఎప్పుడొచ్చావో?"

"నిన్న సాయంత్రం వచ్చాను."

"అప్పటినుంచీ వెదుకుతూనే ఉన్నావా?"

శిశు కాసేపు మాట్లాడలేదు. రాఘవరావు కూడా మానంగానే ఉన్నాడు. దోవలో ఒక వైదు కాల్వ తూము వస్తే రాఘవరావు కూర్చున్నాడు.

"కూర్చో!"

శిశు ముంగుళ్ళమీద ఆనినంతమాత్రంగానే తూముకు చేరిగిలబడి సగం కూర్చున్నాడు.

"అన్నం తిన్నావా?"

"లేదు."

"రోజంతా తిరుగుతూనే ఉన్నావా!"

"రోజంతా తిరుగలేదు. పేట పేరు మరిచిపోయి కాసేపు తిరిగాను. ఇండాకే ప్లావకం చేసుకొని కనుక్కొంటూ వస్తున్నాను. ఆ కిల్లి కొట్టుదగ్గర విధి ఎక్కడ అని అడుగుదా మనుకొంటున్నాను. ఇంతలో నువ్వు కనబడ్డావు."

రాఘవరావు మాట్లాడకుండా ఊర్లో న్నాడు.

శిశు చెప్పడం మొదలుపెట్టాడు.

"నరసయ్య మామయ్య ఆ సంబంధం వదులుకొన్నారని వచ్చి చెప్పాడు. ఆ వేళ ప్రార్థన నరసయ్య మామయ్య ఆ యింటాయన తమ్ముడూ తాంబూలాల పుచ్చుకొందా మని బయలుదేరి బస్సుకు వస్తున్నారట. వాళ్ళకుంటే ఫర్లాంగుమారాన ముందు నువ్వున్నావట. వాళ్ళకు ఆ బస్సు తప్పిపోయింది. వెనకనుంచి నువ్వు వెళ్లిన ఊరివాళ్లు వస్తూ కథంతా చెప్పారట. ఆ సంబంధంతా లాకు ఆయన అక్కడి నుంచే ఇంటికి మళ్లి వెళ్లిపోయాడట..."

తమ్ముని మాటలలో ఆమె ప్రసక్తిగాని తనను నిందించడంగాని ఎంతమాత్రం లేదు. అల్లా ఆతను మాట్లాడగల్గుతూన్నందుకు రాఘవరావు కే ఆశ్చర్యం వేసి, తమ్మునిమీద ఆదరం కల్గింది.

"నాన్న ఏ మన్నారం?"

"ఆయన కింకా కోపం తగ్గలేదు. మొన్న ఆయనతోటినుచూస్తూ, ఇక్కడే పని ఉండి ఈ పేటకు వచ్చాడట. నిన్ను చూశాడట. కానీ పల్లరించటానికి పీలు లేకపోయిందటూ నాన్నతో చెప్పాడు. అప్పటినుంచీ అమ్మ ఇంట్లో పోరుతూఉంది. నాన్నకు తెలియకుండా నిన్నున్నన్న అడ్రెస్ చెప్పి పంపించింది. ఒక్కసారి వచ్చి చూసి వెళ్ళమంది"

శిశు మొగం వాలుకునే మాట్లాడుతున్నాడు. మాటలలో ఏమి అపకేబం వస్తుందో అన్నట్లు తడుముకొంటూ భయం భయంగా చెప్పుకున్నట్లు మెల్లిగా చెప్పుకున్నాడు.

ఇద్దరూ నిశ్శబ్దంగా తలలు వాలు కొని అల్లాగే చాలాసేపు కూర్చున్నారు. రాఘవరావు ఒక నిట్టూర్పు విడిచాడు.

"శిశు! అమ్మతో నామీద ఆశ్చర్యంతో వద్దని చెప్పు. నేను రాలేను. తమించమన్నా నని చెప్పు!" రాఘవరావు మాట రాక గుటక మింగాడు.

శిశు చాక్కానుంచి దారపు పోసుకొని నములుతూ కూర్చున్నాడు.

మళ్ళీ కాసేపు నిశ్శబ్దంగా గడిచింది.

శిశు లేచాడు "వెళ్లి వస్తానన్నయ్యా" అని తల వాలుకొని ముందుకు కదిలాడు. అతని కాళ్ళు బరువుగా కదుల్తున్నాయి. అతని మాట లో ప్రాణం లేదు.

పది గజాలు దాటిపోతున్నాడు.

"శిశు!"

అతి హీనస్వరంతోనే పిలచాడు. కానీ తమ్ముని ప్రాణాలన్నీ చెవులలోనే ఉన్నట్లున్నాయి. వెనక్కి తిరిగివచ్చాడు.

"ఈరాత్రి ఉండి ప్రార్థన వెళ్తున్నాని!"

శిశు మాట్లాడకుండా అన్నతో కదిలాడు.

* * *

శిశును చూడగానే పోలికలను బట్టి రాఘవ రావు తమ్ము డని ప్రభావతి గ్రహించింది. ఆమె వివ్వలయై నిలచింది. శిశుమీద నిరాదరణ కాదు. ఏ లోకాన్నీ అంతా వోసివుచ్చుకొని పరక్షింపబంధము ఏదీ లేదను కొన్న భ్రమతో కాలం గడుపుదా మనుకొన్నా లో, ఆ భ్రమను కరగించివేస్తూ మెరుపులాగా ప్రత్యక్షమయిన, ఆ లోకపు ఆ సంఘపు దూతిగా ఆ కుట్రవాడు నిలచాడు.

ఏ విధిని దూరం చేసుకొన్నా మనుకొని శాంతపడదలచిందో, ఆవిధి ఆ క స్మాత్తు గా త్రివిక్రమయాపం ధరించేందుకు ఉపాధ్యతంగా ఈ వామనరూపంలో ముందు నిలచినట్లుంది.

అతను తనవంక చూడడంలేదు. తల వాలు కొనే ఉన్నాడు.

క్షణక్షణ విధి వైపరీత్యాల కన్నీటికి, అల వాటుపడి, మనస్సును నిర్వికారంగా జాగృత మొనర్చుకొన్న మాదిరి హుందాతనంతో, తన కల వరాన్ని ఏమాత్రం వైకుంఠనీయకుండా, ఇట్టే లేరుకొని అన్నదమ్ములిద్దరిమందూ ప్రసన్న మందహాసవంతోనే ప్రభావతి నిల్పింది.

రాఘవరావు ఆమె ప్రశాంతమందహాసం చూసి విస్మితుడయ్యాడు. తనలోని కలవరాన్ని కూడా దాచుకొనే స్థైర్యం చీకెంచుకొన్నాడు. కానీ ఆ కలవరపాటును కనిపెట్టిన చిహ్నాలుకూడా ఈ మాటలు ఆమె బయలు పరచలేదు.

"మా తమ్ముడు శిశు" అన్నాడు రాఘవరావు.

"భోజనం చేశావోయ్" అని అడిగింది ఆమె. మరే ప్రశ్నా కూడా లేలేదు.

శిశు మొగంవంచే ముఖావంగా "చేశాను" అన్నాడు.

రాఘవరావు తమ్మునివంక ఒక్కక్షణం ఆశ్చర్యంతో చూసి వెంటనే సద్గుణాన్నాడు. ఆమె చిరునవ్వు నర్మింది. "కూర్చోండి ఇప్పుడే వస్తాను." శిశు తలవైకెత్తి ఆమెవంక చూశాడు. ఆమె సుప్రసన్నవదనం ఆశ్చర్యతో అల్లాగే మందహాసం చిరుగుతూంది. శిశు మాపు అల్లాగే ఆగిపోయింది.

ఆమె చిరునవ్వు నర్మి— "ఇప్పుడే వస్తాను" అంటూ లోపలికి పోయింది.

ఒక పల్లెంలో ఫలహారాలా గ్లాసు లో పాలు పోసుకొని అయిదు నిమిషాలలో ఆమె తిరిగివచ్చింది.

చిరునవ్వుతోనే అంటూంది—

"అన్నం తిన వని నాకూ తెలుసుకోయ్! ఆకలితో, త్రిపుటతో మొగమంతా నకనక లాడి పోతోంది. ఇది తిలు ఫలనాలేదు - 'శిశు' అనొచ్చా నిమ్మ?"

"కాదు నిజంగా ఆకలి లేదు." ఆ చిరునవ్వు లోని ఆవ్యాయతను స్వీకరించటానికి ఇష్టం లేనట్లుగా మొగం తిప్పేసుకొంటున్నాడు.

జాలిగా రాఘవరావువంక తిరిగి అంటూంది—

"పోనీ నువ్వు చెప్పి తినిపించలేవా?" రాఘవరావు మాట్లాడకుండా తల వాలుకొన్నాడు.

శిశుకు ఉక్కిరిబిక్కి రాకున్నట్లుంది. తలవైకెత్తి ఆమెవంక చూశాడు. ఆ మొగంలో ఉన్నంత బాధ అతను ఎప్పుడూ, ఎక్కడా చూడలేదు.

అతను తల వైకెత్తితోనే ఆ బాధను కప్పేసుకొన్నట్లుగా మొగంలో చిరునవ్వు తెచ్చుకొని "ఏం బాబూ! కొద్దిగా తినవా?"

అతని మొగంలోనూ ఆ మందహాసం ప్రతిఫలించక తప్పలేదు. అన్న మొగం వాలుకొని ఉండటం చూశాడు.

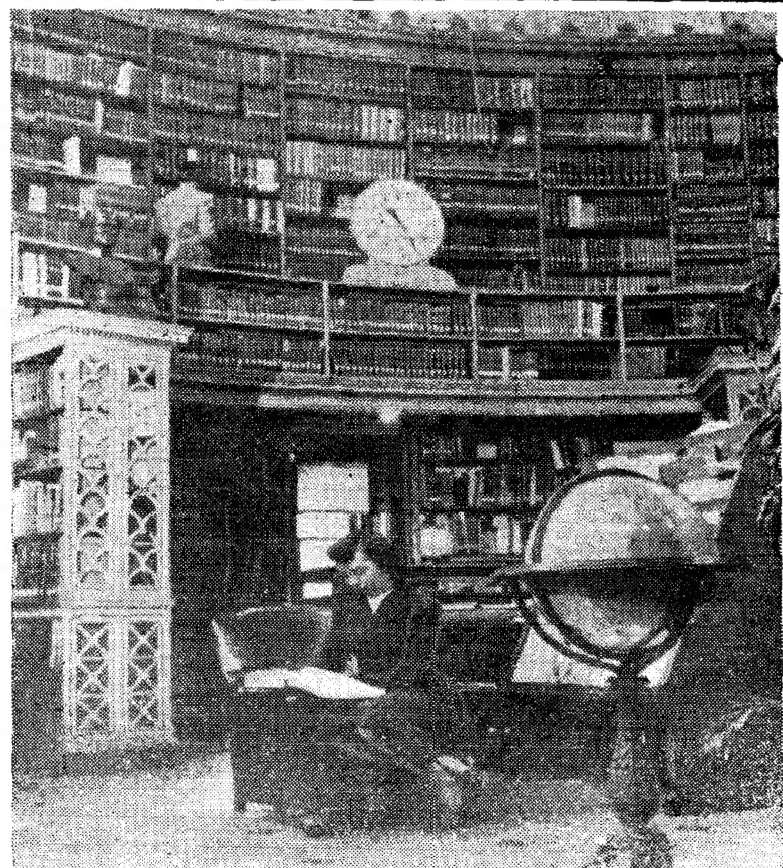
"తెండి తింటూ" అని నెమ్మదిగా అంటూ పల్లెం పుచ్చుకున్నాడు. అన్న మొగం వికసించటం చూసి తృప్తితో తల వాలుకొన్నాడు!

ఆమె సంతోషంతో నవ్విస్తూ పకపకా నవ్వి, "అచ్చంగా ఒకతల్లి బిడ్డే ఇద్దరూ!" అంటూ నవ్వుతూనే లోపలికి వెళ్లింది.

ఇద్దరికీ ఆమె మాట అరం కాక తెలబోయారు. కానీ వాతావరణం సంతమసభావంతోనే ప్రశాంతమయి ఉంది

ఆ సావిటిలోనే ముగ్గురికీ నేలమీద పక్కలు వేసింది.

అన్నదమ్ములిద్దరూ నిద్రపోగలిగారు. ఆమె నిద్ర లేని నిట్టూర్పుకూడా వైటికి పొక్క నీయలేదు.

వాషింగ్టన్ ఖగోళ పరిశోధనాలయానికి చేర్చి 50 వేల పుస్తకాలన్న గ్రంథాలయం. పరిశోధనాలయంలో పనిచేసే ఒక గణితకాన్త్రాహారు చదువుకుంటున్నది. (ఈ ఖగోళ పరిశోధనాలయాన్ని గురించిన తదితర వివరణ చిత్రాలకు 12, 13 పుటలు చూడు.)

నవరాత్రములు

పరాయితము కృష్ణమూర్తి శాస్త్రి

పంచాయతనము పూజంపబడుట వైదికుల లోని యనూచానములగు నాచారములలో నొకటి. అదిత్యుడు, అంబిక, విష్ణువు, గణ నాథుడు, మహేశ్వరుడు, ఈ పంచకమే పంచాయతన మనబడును. వై విడుగురిలో నెవ్వరికి ప్రాధాన్యము అను విషయమై యొక్కొక్క రొక్కొక్క మార్గమును త్రొక్కుచున్నారు. వైవారి మతములే క్రమముగ సౌరము, శాక్తేయులు, వైష్ణవము, గాణపతము, శైవము, వీటిల్లో కొన్ని లుప్తములు, మరి కొన్ని కాలానుగుణముగ ప్రవృద్ధములు. ప్రతిమతానుయాయితము దైవము విశిష్టశక్తిసంపన్నము, సృష్టినితలయకారకము, అనాద్యసంతమక్యయ మని చెప్పను. శాక్తేయు డిట్లనును. శక్తి సర్వోత్తము. ఆ శక్తి వ్యాపించి చని చోటు లేదు. బ్రహ్మలో నన్న సృజనశక్తి, విష్ణువునందలి పోషణ శక్తి మహేశునందలి సంహారశక్తి ఆ శక్తియే. ఆ శక్తిలేని వ్యక్తికి గౌరవము లేదు. లోకమున సమరుడగు నొక వ్యక్తిని గురించి చెప్పవలసినచిన్నప్పుడు వాడు శక్తి మంతుడు అందురు. తద్విప్లవముగ ననవలసి యున్నప్పు డశక్తుడు (అసమర్థుడు) అందురు. ఈ సార్యజననక్యవహరమే శక్తిప్రాముఖ్యము నకు ప్రబలతార్కాణము. శక్తి వశ్యత్రాయోక్త్యయ దిభవతి శక్తిప్రభవితమ" అని. ఈ పరాశక్తి ప్రభావములను దేవీభాగవతము సప్తశతి మొదలగు గ్రంథములు స్పష్టమొనర్చుచున్నవి. శక్తికి ప్రీతి కరములగు దినములు నవరాత్రములు. ఉత్పాతము లుత్పత్తినినప్పుడు ఉపద్రవములు తలొప్పించి నప్పుడు పరాశక్తిని బూజించినచో నామే ప్రసన్నయై యాతిభాగల బోకార్చి అభీష్టముల నిచ్చును. విశేషించి నవరాత్రపూజనతో తృప్తిపందును. కాబట్టి నవరాత్రములకు ప్రాముఖ్యము కల్గినది. ప్రతివత్సరమున వైత్ర, ఆశ్వయుజ, ఆషాఢ, మాఘమాసములలో నవరాత్రములు జరుపవచ్చును. వై నాల్గమాసములలోని నవరాత్రములకుంట్లే శిరత్ వసంతియుతువులలోని నవరాత్రము లవశ్యాచరణీయములు. ఎందుకనగా శరద్వసంతియుతువులు రెండును యమదంష్ట్ర లని ప్రతీతి. అందుచే నప్పుడు కలరా, స్ఫోట కము మున్నగు వ్యాధులచే జననష్ట మెక్కువగా నగును. అట్టి యశాంతుల పోగొట్టుటకు ఆశక్తి పూజ యవసరము. వైత్రమాస నవరాత్రముల కంటే ఆశ్వయుజనవరాత్రములు ప్రఖ్యాతిని గడించినవి. శరన్నవరాత్ర విధానమును గూర్చి తెలిసికొందము—

నవరాత్రములకు ముందు వచ్చేది అమావాస్య యందే పూజాసామగ్రిని సమకూర్చుకొవలయును. సమప్రదేశమున బోడవస్తావ్వపరిమిత మగు మండపమును నిర్మించవలయును. అచ్చట గోమయాదులచే లేపనముగావించి మధ్య నివేదిక నేర్పరచవలయును. ఋత్విక్కులవ్వరించి (భూవించి) మరుగో జడమునునే నదిన్నాన మాచరించి, పుణ్యాహమును గావించి ఋత్విక్కుల నాయావిధులలో నియోగించి వస్త్రాదులను వారికి సమర్పించవలయును. దేవీస్తోత్రపాఠములను తొమ్మిదిమందినైనను యైదుమందినైనను లేక ఒక్కనినైనను నియమించుకొనవలయును. వేదికపై సింహాసనముననే పట్టునడ్డపఱచి చతుర్భుజయు, ఆయుధహస్తయు నగు దేవీమూర్తి నైనను లేక శంఖచక్రగదాపద్మధారిణియై సింహవాహనము నధిష్ఠించి, అష్టాదశభుజవిరాజితయైన మూర్తి నైనను సాపింపవలయును. మూర్తి (విగ్రహము) లేనిచో ననాద్యమంత్ర విలసితుగు యస్త్రమును పూజింపవచ్చును. సింహాసనమునకు దక్షిణమున పంచపల్వముతో తీర్థజలముతో నన్న కలశమును స్థాపింపవలయును. పాద్యమినాడే (హస్తనక్షత్రముతో కూడిన నందతిథి) ప్రారంభించు టుత్తము. కడపటికి మూలనక్షత్రము నాదారంభించవలయును. ఉపవాసమైనను నక్తమైనను ఏకభుక్తమైనను

నుండు నని సంకల్పించి కల్పాక్షవిధముగ పూజనాచరింపవలయును. జాజి, అశోక, మందార, గన్నేరు, బిల్వదళములు దేవీపూజకు ప్రశస్తములు. మాంస భుక్తులు దానిని నివేదించవచ్చును. బలికి మహిషాజవరాహములు శ్రేష్ఠములు. త్రిశోణండుము నేర్పాటుచేసి హోమము చేయవలయును. భూశయనము ముఖ్యము. కుమారీపూజ యత్యవసరము. రోజొక్కొక్కరికినైనను లేక మొదటి రోజొకరికి, రెండవ రోజు ముగ్గురికి ఈ విధముగానైనను ప్రతిదినము తొమ్మిదిమందికి నైనను పూజ చేయవలయును. కుమారీ పూజకు—

- 1, సంవత్సరము గలది 10 సంవత్సరములకు మించినది. గ్రుడ్డిది, చెవిటిది, కుష్ఠరొగి, అప్రశస్త పీఠము పనికిరారు.
- 2 సంవత్సరముగల ఆమె కుమారి:—దుఖ దారిద్ర్యములను బోగొట్టి శత్రుత్వయుమును కలుగజేసి బలయ్యవ్వనిది నిచ్చును.
- 3 సంవత్సరము గలది తిమూర్తి:—తిమర

ఫలములను ధనధాన్య పుత్రపౌత్రులను బ్రసాదించును.

- 4 సంవత్సరములు గలది రోహిణి:—రోగ నాశమును కలుగజేయును.
- 5 సంవత్సరములుగలది కర్కాటక:—విద్యార్థులకువిద్యను జయార్థులకు జయమును, రాజ్యమును ప్రసాదించును.
- 6 సంవత్సరములు గలది కౌళిక:—శత్రునాశనమును కలుగజేయును.
- 7 సంవత్సరములు గలది చండిక:—విశ్వరథ ధనముల నిచ్చును.
- 8 సంవత్సరములు గలది శాంభవి:—రాజ సమ్మోహనను దారిద్ర్యనాశనమును విజయ ప్రాప్తిని కలుగజేయును.
- 9 సంవత్సరములు గలది దుర్గ:—కూరకత్తు వినాశమును, ఉగ్రకర్మనిధిని, ఆముష్మికలాభమును ఇచ్చును.
- 10 సంవత్సరములు గలది సుభద్ర. వాంఛితార్థసిద్ధి నిచ్చును.

దాకిణాత్యసంస్కృతికి ఆటవట్టు-తంజావూరు

శ్రీ వింగళి సుబ్బారావు

ప్రతులను సేకరించి భద్రపరచి యున్నార' అనుచిత గ్రంథములు గల గ్రంథాలనులో సరస్వతిమహాలు ప్రపంచంలో రెండవ శ్రేణిలో పడుననీ గ్రంథాలయశాస్త్రజ్ఞులు నుడువుచున్నారు.

సర్వోజీవహారాజావారి యనంతరము ఒక్క కానీ ఖర్చుగాని, ఒక్కసిపాయి నష్టంగానీ లేకుండా తంజావూరు బ్రిటిష్వారి స్వాధీనమయింది. నేటి తంజావూరు ప్రసిద్ధిగాంచడానికి ముఖ్యముగా మూడు కారణాలు. (1) అచ్చటి మహాన్నత గోపురశోభితాలంకృతమైన బృహదీశ్వరాలయం (2) చెక్కుచెదరని తంజావూరు రాచనగరు. (3) తాటాకు వ్రాతప్రతులకు జగత్ప్రసిద్ధిగాంచి అమరతగ్రంథరాజములకు నిలయమౌ సరస్వతీమహల్ అను గ్రంథాలయం పదితొమ్మిదివందల రాజరాజేంద్రచోళునిచే నిర్మింపబడినను, యీ రోజులలో పాశ్చాత్య విజ్ఞానదృష్ట్యావీక్షించినను బృహదీశ్వరాలయ గోపురం విస్తృతసంభూత్యర్థములు గొల్చుకొనదు. పదితొమ్మిదివందల తంజావూరు ప్రభుత్వ రీత్యా చేతులు మారినను, యీ గోపురమునకు ఎట్టి ప్రమాదము వాటిల్లక నేటికిని సురక్షితముగా నున్నది. ఆలయముమట్టు కందకమున్నది. నేడు కందకమునందు నీళ్లు గానరాకపోయినను, చిహ్నములగు గోతులు మాత్రము అటులనే యున్నవి. ఆవరణములో ప్రవేశించిన మనకు 16 అడుగుల పొడుగున్న, 12 అడుగుల ఎత్తును గల ఒక నల్లరాతినిండి గానవచ్చును. చుట్టు ప్రక్కలగాని తంజావూరుజిల్లా మొత్తము మీదగాని నల్లరాయి మచ్చునైనను దొరక జాలరు. అట్టి సందర్భములలో ఎచ్చటనుంచి యిట్టి యేకశిల పూర్వులు సంపాదించిగో అన్న విషయము భౌతికవాదినైనను ముక్కుమీద వేలు వేసుకొన జేయగలరు. ఈ సంది స్వయంభూయనియు, యింత ప్రమాణమునకు యెదిగిన పిదప గోపురమునే గానరానీయక జేయునేమోయను భీతిచే నెత్తిమీద మేకుకొట్టి యేమహాపుర షుడో

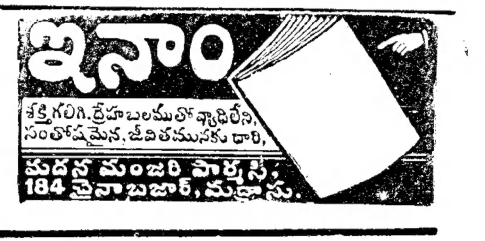
పెరుగనీయక ఆపె వనియు స్థానికులు నేటికిని వింతగా చెప్పుకొనుచుండురు.

సంది దాటిన తర్వాత బృహదీశ్వరాలయమున్నది. ఈ ఆలయము బేసుమట్టుము 83 అడుగుల చతురము. గోపురము 216 అడుగుల ఎత్తు, 14 అంతస్తులు కలవు. ఈ గోపురనిర్మాణమునకు కొన్ని సంవత్సరములే పట్టినవి. గోపురశిఖరమే 25 1/2 అడుగులు చతురము గలిగి, 80 టన్నులు బరువుగల ఒకే ఒక రాయి. ఇదియింత ఎత్తునకు నేటి అభినవపరికరసహాయము లేక ఎలాగు తొలగిత తీసుకొనిరాగలిగిరో, నేటికి 216 అడుగుల ఎత్తున నిలబడినదో నేటివాడు సాస్త్రజ్ఞులు నిర్విణ్ణులు కాకమానరు.

14 మైళ్ల దూరమునంచి యీ గోపుర నిర్మాణసన్నాహము గావించబడెనని నేటికి సరపల్లము అనుపేరుతో స్వవహరింపబడే గ్రామమే సాక్షి. సరపల్లము అనగా గోపురమునిర్మాణమునకుగాను సరిచేయబడిన ప్రదేశము.

గోపుర మొక్కటే కాక బృహదీశ్వరాలయ ఆవరణలో యింకను చిన్నగు భున్నవి. అందులో చెప్పకోదగినది శ్రీ సుబ్రహ్మణ్యేశ్వరుని ఆలయం. ఇందలి రాతిచెక్కడములు పాశ్చాత్యులనువైతము ముగ్గులను జేసి, విస్తృత, సంక్రమాశ్చర్యములకు లోనుజేయుచున్నది. ఈ కొద్దిపాటి యిట్టి రాతిచెక్కడంపని తనం దక్షిణదేశములో ఎచ్చటా లేదని పురాతనపరిశోధకులు నొక్కివక్కాణించుచున్నారు.

ఉలయము ఆకాలోపద్రవములకు కొంచెమో గొప్పోగురి కాకుండా పోలేరు. 1758 వ సంవత్సరములో లాలీ యీ ఆలయమును స్వాధీనము చేసుకొనుటకు యత్నము చేసెను. 50 ఏళ్ల తర్వాత యింగ్లీషువారు ముట్టడించి ఆలయమును స్వాధీనముచేసుకొన్నారు. అప్పుడు దీనిని వారు ఆయుధాగారముగా మార్చినారు. ఆవిధముగా

రామరాజ్యం:

ప్రస్తుత సమస్యలకు గాంధీజీ పరిష్కారవిధానం

దేశంలో ఆర్థిక అసమానత్వం హెచ్చయిందనీ, కోటిశ్యావలు ఏ కొద్దిమందితో ఉంటే గర్భదండలు లక్షలకొద్దీ ఉన్నారనీ, ఒకపూట తిండియినా లేనివారూ, మానం కాపాడుకోడానికయినా బట్ట లేనివారూ, చలికాలంలో గాని వర్షకాలంలోగాని తలదాచుకోడానికి ఆకాశంతప్పే వేసే రక్షణ లేనివారూ వేసకు పేలు ఉన్నారనీ ఆర్థికశాస్త్రవేత్తలు, రాజకీయ వేత్తలు, సాంఘికవాదులు, ప్రభుత్వపక్ష వాదులు, చదువుకున్నవారు, చదువురానివారు అందరూ అంగీకరిస్తున్న విషయమే. ఒకప్పుడు పాడిపంటలతో తులతూగి, రత్నగర్భయిన పేరు బడసి, సహకారపథరయిన విదేశీయులను ఆకర్షించి, విశాల ఉదారహృదయంతో అట్టివారికి కూడా ఆశ్రయమిచ్చి, ఆదరించి తనలో చేర్చుకున్న భారతదేశం ఇట్టి దురవస్థ పొందడానికి కారణం ఏది అనే విషయం చర్చించడం ప్రయోజనం ఇప్పుడు లేదు. ఈ దశలోనుండి బయటపడే ఉపాయ మేదో ఆలోచించాలి.

ఇందుకు చాలాచాలా ప్రణాళికలు బయలుదేరాయి. విస్తారప్రణాళిక ఒకటి, సేవనలో స్థానిక కమిటీవారి దొక యోజనా ఒకటి— ఇంకా ఏదో బయలుదేరాయి. వీటిని నాలుగు ప్రధానతెలుగుగా విభజించవచ్చు. (i) పెట్టుబడిదారుల విధానం, (ii) కమ్యూనిస్టుల విధానం (iii) సామ్యవాదుల విధానం (iv) గాంధీ తత్వవిధానం. (దీన్నే రామరాజ్యం అని మహాత్ముడు అంటూ వచ్చేడు.)

దేశంలోని అన్ని పక్షాలవారూ, అన్ని మతాలవారూ కూడా ఒక విషయంలో ఏకీభవిస్తున్నారు. దేశంలో ఉత్పత్తి ఎక్కువచేసి, దేశంలోని కొరత తీర్చడమేకాకుండా, తద్వారా దేశసంపదన హెచ్చించాలని కాని ఈ ఆధిక్యతని సాధించే విధానంలో మాత్రం వేరువేరు అభిప్రాయాలున్నాయి.

ధృవీకృత్యంలో ఆరేకేరి, అందుకు సంబంధించిన పెట్టుబడి విధానపు నివాదాలలో రీతమై

(6-వ పేజీ తరువాయి)

కొన్ని సంవత్సరములయిన పిదప రాజాసర్వోజ్ గారు పాలనకు వచ్చి, ఆలయము కట్టి చేయించి పునఃప్రతిష్ఠ చేయించిరి. చరిత్రకారునకు, పరిశోధకునకు ప్రాచీనశాస్త్రజ్ఞునకు ఆలయము లోపలి గోడలపై చిత్రింపబడిన చిత్రపులు అమూల్యమైన విషయములు తెలుపునవిగా నున్నవి. రాజరాజచోళుని మొదలు మహారాష్ట్ర వంశజుడైన రెండవ సర్వోజిరాజు వరకు ఆలయమునకుగాను వారి వారిచే యొనర్చబడిన కైంకర్యములు ఆలయనిర్మాణయితోహాసము, ఆ రోజులలో ప్రాముఖ్యతగన్న వివిధవిషయములు శాసనరూపముగాగోడలపైన చెక్కబడియున్నవి. అన్నిటికన్నా ఒకచిత్రపునందు సోమనర్మయను చిత్రకారుడు వరుసగా ఒక చోళుని, ఒక నాయకుని, ఒక మహారాష్ట్రుని, ఒక దొరను చిత్రించి, తంజావూరుభవిష్యమును తద్వారా నూచించినట్లు సేటికిని పేర్కొనెదరు.

బృహదీశ్వరాలయమే కాక, రాచగిరిలో గల దర్బారుహాలు సరస్వతీగ్రంథాలయము యాత్రీకులను ఆకర్షించుచున్నవి. ఈగ్రంథాలయమునందు వివిధవిషయములను తెలుపు గ్రంథములున్నవి. ఒక్క సారస్వతమే కాక ప్రాచీన శాస్త్రములు ఏత్రేటికి కెందినవన, అంతవరకు ఆయాశాస్త్రములను చర్చించు గ్రంథములు యిందుమించుగా అన్ని సేకరింపబడినవనుటలో అతిశయోక్తి లేదు.

తంజావూరు చరిత్రదృష్ట్యా కాక, విజ్ఞాన విషయములలో కూడా అమూల్య అముద్రిత గ్రంథములు కలిగి, ప్రాచీనాన్నత్యమును సర్వతో ఋముగా చాటుచుండుటవలన భారతీయ స్ఫూర్తికి తంజావూరు గుండెకాయవంటిదని స్థూలలో యిసుమంతయు సంశయింప పనిలేదు.

శ్రీ కె. సత్యనారాయణ

పోయినవారు నమ్ముతున్నది, అందుకే ఈ నికి ముక్తి ఉన్నదని భావిస్తున్నది, భారతేంద్ర పరిశ్రమల విధానం. ఇతరపారిశ్రామికదేశాల వలె పెద్దపెద్ద కేంద్రపరిశ్రమలను నెలకొల్పి, వస్తుసామగ్రిని ఉత్పత్తిచేసి విక్రయిస్తే సగటు ఆదాయం ఎక్కువవుతుందనీ, వ్యక్తి కొనగోలు శక్తి హెచ్చవుతుందనీ, అప్పుడు ప్రజలు ఎక్కువ భోగాలని అనుభవించగలరనీ, విశ్రాంతి కాలం ఎక్కువగా లభిస్తుందనీ ప్రజలలో అప్పుడే తృప్తి, శాంతి ఏర్పడతాయనీ వీరి వాదం.

వివిషయాన్నిగూర్చి ఆలోచించినా సమగ్రంగా అన్నివైపుల ఆలోచించాలిగాని ఏదో ఒక దృష్టితో మాత్రం చూచినప్పుడు ఫలితం అనుకున్నవిధంగా ఉండకపోవడం తెలుస్తుంది. ఇట్టి దీర్ఘకాలప్రణాళికలను యోచించినప్పుడు, దేశీయయొక్క ఉనికి, (భౌగోళికంగా) సాంప్రదాయాలు, కీర్తి స్థితి, జనాభా, దేశంలోని ఆర్థికస్థితి వీని దృష్ట్యా ఆలోచించడమేకాకుండా, ఆర్థిక, సాంఘిక, ఆరోగ్య, రాచకీయ, నైతిక దృష్టులతో కూడా పరిశీలించడం అవసరం. ప్రతి విషయాన్ని కేవలం ఆర్థిక దృష్ట్యాచూడడం, అందులోనూ కేవలం స్వక్రేయస్సుదృష్టితోనే చూచి వ్యక్తిమాత్రం లాభదాయకం(ఆర్థికంగా)గా ఉన్న విషయాన్నే చాలా ఉత్సాహం వర్ణించడం, ఆచరణలోపెట్టయత్నించడం, ఇవే ఈనాడు జరుగుతూ ఉన్న పెద్ద పోరాటాలు.

కేంద్రపరిశ్రమలకు ఉత్పత్తి ఎక్కువ అవుతుందన్నమాట నిజమే. కాని అంతమాత్రంచేత దేశసాభాగ్యం పెంపొందిపోతుందా? ఎక్కువగా ఉత్పత్తి అయిన ఆ సరకు చలామణీ కావడా? మన దేశంలోనే ఉత్పత్తి, వినియోగం రెండు జరిగితే ఆర్థికంగా మనకు వచ్చిన లాభం ఎక్కువ. కోనేవారిచేతిలోని డబ్బు, తయారు చేసేవారిచేతిలోకి వచ్చింది. మొత్తంమీద దేశం యొక్క ఆర్థికస్థితి హెచ్చును. వస్తువుల కొరత తీరవచ్చును. అది ఒక సాభాగ్యతయేమే. కాని ఆ వస్తువులు జీవితాసహజాలేక భోగ్యవస్తువులా అన్న విషయం కూడా ఆలోచించాలి. జీవితాసహజాలే అయితే మంచిదే. కాని భోగ్య వస్తువులులే మాత్రం ఈ శ్రమ వృథాకాదా అన్న విషయం దీర్ఘంగా ఆలోచించాలి. పెట్టుబడిపెట్టి పెద్ద ఉత్పత్తికేంద్రాలు నిర్మించి భోగాలు వృద్ధిచేయడం దీర్ఘదృష్టిలో దేశక్షేమం కాదని గాంధీసిద్ధాంతవాదు లంటారు.

అధికోత్పత్తి వల్ల సామాన్య జనుల కొనగోలుశక్తి హెచ్చవుతుందనే మాట కొంత నిదానించి విచారించవలసి ఉంటుంది. సగటు తెక్కలు ఒక్కొక్కప్పుడు మోసగిస్తాయి. కోటి శ్యావల ధనం మరింత వృద్ధి అయినా కూడా సగటు ఆదాయం పెరుగుతుంది. బడిలో ఒక తరగతిలో హెచ్చుమార్పులు తెచ్చుకున్నవారి సంఖ్య పెరిగినా, నూటికి నూరు తెచ్చుకున్నవారు కొందరున్నా తరగతిసరాసరి హెచ్చవుతుంది. అంత మాత్రంచేత అందరు విద్యార్థులకు ఆ సరాసరి మార్పులు వచ్చేయని చెప్పగలమా? దేవదానవులు అమృతంకోసం తగువులాడినపుడు మోసానిరూపంలో శ్రీ మహావిష్ణువు చేపతలకు మాత్రం పంచిదానవులకు 'నామం పెట్టే డని' భాగవతకథ. భాండంలోని అమృతం సరాసరి తెక్కకట్టితే దేవతల దానవుల మొత్తంసంఖ్య చేత అమృతపరిమాణాన్ని భాగించాలి. ఆ సరాసరిసంఖ్య దానవులకు ఏమీ ముట్టలేదన్న సత్యాన్ని మాత్రం చూపదు. "అందరికీ సమానంగా పంచికంటే ఒక్కొక్కరి పంతుకు వచ్చిఉండే" మొత్తాన్ని మాత్రం చూపుతుంది. అది ఆదర్శప్రాయమైన ఒక సిద్ధిగాని యథార్థ సిద్ధిమాత్రం కాదు. భారతీపరిశ్రమలకు ఏకొద్దిమంది పెట్టుబడి

దారుల రాబడోన్నవవుతుంది. అందువల్ల సగటు రాబడి వృద్ధవుతుందకాని, సేదవారి రాబడి వృద్ధికాదు. కాలేదు. పైగా ఉత్పత్తి ఏమీ చేయకుండా కేవలం కొనుగోలుమాత్రం చేసేవారుంటే వారి ఆర్థికస్థితి క్షీణిస్తుంది. పెట్టుబడిదారులు అమితంగా భోగ పదార్థాలను ఉత్పత్తిచేసి, ప్రకటన మాయ చేత (advertisement) సామాన్య జనులకు విరుద్ధము కొలిపించి వారికితగిన ఆర్థికస్థితి లేకపోయినా వారిచేత (క్లిలలవారు ఫిజికల్ కనో, మారుమవారిని అనుకరించాలనో, ఆ ప్రకటనలు చూచి మోసపోయే కొనిపించి వారి జీవితాస సరాలకే చాలకుండాఉన్న ధనంలో కొంత భాగాన్ని సంజుతూ ఉండడం చేతనే పెట్టుబడిదారులు ఇంకా హెచ్చు ధనవంతులు అవుతూ ఉండడం, సామాన్య జనులు ఇంకా దరిద్రులు కావడం ఈనాడు జరుగుతున్నది. ఇదే ఈనాటి ఆర్థిక అసమానత్వానికి మూల కారణాలలో ప్రధానమైనది.

అధికోత్పత్తి చేసి ఆ సరకు పెదేశాలలో లాభానికి అమ్మితే, (అమ్మగిరిగితే) అప్పుడు దేశంయొక్క మొత్తం ఆర్థికస్థితి బాగుపడవచ్చు. అప్పుడు 'తెక్కలలోమాత్రం' సగటు ఆదాయం వృద్ధిపొందుతుంది. ఇతరదేశాలలో మన సరకు చలామణీ కావాలంటే సామ్రాజ్యవిధానానికి దారితీయాలి. తాము ఉత్పత్తిచేసుకోకుండా మన సరుకును కొనడానికి కొందరిని మన చేతి కింద ఉంచాలి. ఇదే రెండుమందల ఏండ్లుగా బ్రిటిషు సామ్రాజ్యవిధానం మనకు తెచ్చిపెట్టిన అనర్థం. ఈ అనర్థంలోంచి ఇంకా మనం పూర్తిగా బయటపడలేదేమి. కేవలం కొనగోలు దారులుగా ఉండిన మన అవస్థలు పశువులినే లాగ రుచిచూడేం. ఇంకొకరిని అట్టిసిద్ధిలోనే మనిం ఉంచుమాడడం అభ్యర్థం. భర్మం మాట అటుంచినా సాగటం అసాధ్యం. అందుకు కావలసిన, నైతికబలం, నాకాబలం, నాయుబలం మన వద్దలేవు. అంతపెట్టుబడి మనం పెట్టలేం. ఇది వరకు మనవెత్తురు పిచ్చి ఉచ్చి, మనవనంవల్ల కోటలుగట్టిన బలగాలతో మనం అంతర్జాతీయ పోటీకి ఆగలేము.

నిరుద్యోగసమస్య

నిజంగా (అంటే లాగిడిలో మాత్రం కాకుండా) దేశసాభాగ్యం పెంపొందాలంటే దేశంలోని అందరుజనులు ఎంతోకొంత ఉత్పత్తిచేయాలి. కొందరుమాత్రం ఉత్పత్తిచేసి మిగతావారు చేయకపోతే దేశం వృద్ధిలోకి రాదు. కేంద్రపరిశ్రమలకు అందరి ప్రజలకు ఉత్పత్తి అవకాశాలు లేవు. ఈనాడు, భారత ఉత్పత్తికేంద్రాలయిన దేశాలన్నిటిలోను, నిరుద్యోగసమస్య చాలా తీవ్రరూపంలో ఉన్నదన్న విషయం ప్రతిరోజు పత్రికలలో తెలుస్తూనే ఉన్నది. భారీపరిశ్రమ అందరికీ పని ఇవ్వలేదు.

ఒక అశ్వశక్తి (H. P) అంటే మంచి గుట్టం ఒకటి పనిచేయగలశక్తి. 550 పాన్ల భారాన్ని ఒక సెకండు కాలంలో ఒక అడుగు మారం ఎత్తడానికి అవసరమయే శక్తి ఒక అశ్వ శక్తి పన్నెండుగురు మనుష్యులశక్తికి సమానం అని తెక్కతేల్చారు. అంటే ఒక H. P. ఇంజను పనిచేస్తే 12 గురు మనుష్యులు చేయగలపనిని అదే కాలంలో చేయగలదన్నమాట. 11 పాన్లకొకం గల రాక్షసిలాగ్ (సేలబాస్తో) ఒక H. P శక్తిగల ఇంజను పనిచేస్తుంది. ఈ 11 పాన్ల బొగ్గు ఖరీదు ఇందుమించుగా ఒక అణా. యంత్రసహాయంవల్ల ఒక అణా ఖర్చుతో పన్నెండుగురు మనుష్యులు చేయగల పనిని అదే కాలంలో చేయించవచ్చును. కాని ఈ 12 గురుకి ఒక అణా కూలి ఇచ్చే మనిషికి ఒక వమ్మడి గిట్టుపాటు అవుతుంది. వీరి జీవితాస సరాలకు చాలదు. తిండికి లేక చావలసివస్తుంది. ఈనాటి విద్యుత్ప్రసారంలో శక్తి కిలోవాట్ల (1000 వాట్లు)లో కొలవబడుతున్నది. 746 వాట్లుంటే 1 అశ్వశక్తి 1 (H.P) అంటే సుమారుగా 11/3 H. P=1, కిలోవాట్లు=16, మను

ష్యుల శక్తికి సమానం. బలపాతాలన్న విద్యుత్తు చ్చి ఉత్పత్తిచేస్తున్న ప్రదేశాలలో 1 కిలో వాట్ల శక్తి కలిగించడానికి ఒక దమ్మడి సరి పోతుందని అంచనా వేయబడ్డది. ఆ పనికే 16 గురు మనుష్యులను నియమించి వారందరికి ఒక దమ్మడి కూలియిస్తే వారంతా ఆకలికి మాడి చావాలి. కనుక అసలు నిర్మాణంలోనే భారీ యంత్రోత్పత్తి మానవులకి పనిలేకుండా చేస్తుంది. అలా చేసినప్పుడే వస్తువు చవుకు అవుతుంది. భారీ యంత్రపరిశ్రమలోనే నిరుద్యోగసమస్య దాని పొంచి చూస్తూఉంటుంది. వీటి రెంటికి కార్యకారణ సంబంధం ఉంది.

వెల స్వల్పం

"కేంద్ర యంత్రపరిశ్రమవల్ల వస్తువు చవుకగా దొరుకుతుంది. గృహపరిశ్రమలలో తయారయినది వెల ఆధికంగా ఉంటుంది. కనుక అధిక వ్యయం అవసరమయేవిధానం ఆర్థికంగా నష్టం" అన్నవాదం ఒకటి ఉన్నది. ఈ వాదం వ్యక్తి దృష్ట్యా (స్వక్రేయస్సే ప్రధానంగా చూచే) సహేతుకం కావచ్చుకాని సామాజికదృష్టిలో (పరక్రేయోదృష్టి) చూస్తే ఈ వాదం నిలవ లేదు. ఇది నగదురూపకమైన కొనుగోలుశక్తి కల వ్యాపారదృష్టిపరులకు (మారుమవారు ఏమయినాసరే నా లాభమే నాది అనే దృష్టి గలవారికి)మాత్రం వ్యక్తిగతంగా లాభదాయకంగా కనబడుతుంది. కాని జాగ్రత్తగా పరిశీలిస్తే ఇది సామాజికంగా నష్టమని స్పష్టమౌతుంది.

[ఒక వస్తువుయొక్క ఖరీదు] = [ముడిపదార్థముల ఖరీదు] + [ఉత్పత్తి ఖరీదు] + [లాభం]. ఇందులో ముడిపదార్థముల ఖరీదు గృహపరిశ్రమలకైనా కేంద్రపరిశ్రమలకైనా ఒకటిగానే ఉంటుంది. ఉత్పత్తి ఖరీదులో ఇంకా అంశ భూతాలు ఉన్నాయి.

ఉత్పత్తి ఖరీదు

- (1) రవాణాఖర్చులు (ముడిపదార్థాలను పరిశ్రమ కేంద్రానికి చేర్చడానికి తయారైన సరకును బజారుకు చేర్చడానికి).
- (2) పనిచారలకు కూలి
- (3) యంత్రముల అరుగుదల ఖర్చు.
- (4) పెట్టుబడిమీద వడ్డీ వల్ల
- (5) టెక్నికల్ పనివాళ్ల వేతనాలు. (Skilled labour).

(6) మేనేజర్ల మొల వారి జీతాలు (over-head charges).

వికేంద్ర పరిశ్రమలలో రవాణా ఖర్చులు, ఉండనే ఉండవు. అసహ ఉన్నా బహుస్వల్పం స్థానికం. కేంద్రపరిశ్రమలయితే ఈ ఖర్చులు, ఎంత సదుపాయమైన రేటు ఉన్నా, చాలా అవుతాయి. వికేంద్రపరిశ్రమలలో పెట్టుబడి కొద్దిగా ఉంటుంది. సాధారణంగా వడ్డీలు ఉండవు. (5), (6) ఖర్చులు ఉండవు. (3) బహుస్వల్పం. కేంద్రపరిశ్రమలు ఈ అదనపు ఖర్చులన్నీ పెట్టుకుంటూ వస్తువు చవుకగా ఇవ్వగలుగు తున్నాయంటే, తగ్గోళ్ళులు రెండే (2) కూలి (6) లాభం. స్వంత పెట్టుబడిదారుడు లాభం తగ్గించుకోడానికి ఇష్టపడడు. పరిశ్రమ జాతీయం అయితే ఇది తగ్గవచ్చు. కాని ఉత్పత్తి అధికం అవుతుంది కనుక లాభం ఏ కొద్ది కాలం అయినా మొత్తంపై హెచ్చుగానే ఉంటుంది. ఇక వినిపినది కూలి మాత్రమే. ఇది తగ్గితేనే వస్తువుఖరీదు తగ్గడానికి అవకాశమున్నది. ఉత్పత్తిసంఖ్య తగ్గితే వస్తువు ధర తగ్గడానికి అవకాశం లేదు. అంటే వస్తువువెల తక్కువలోనే తక్కువకూలి, అందువల్ల స మ్యెలు - పెట్టుబడిదార్ల (లేక ప్రభుత్వపు) కూలీల సంఘ కణలు ఇమిడిఉన్నాయి. ఆర్థికంగా చూచినా సమానం భారీపరిశ్రమ లేక కేంద్ర పరిశ్రమల వలన మేలుకన్న కిడే ఎక్కువ కనబడుతుంది.

రాజకీయం

రాచకీయంగా ఆలోచించినా కేంద్ర పరిశ్రమ (21-వ పేజీ చూడుడు)

రూపాయి మారకం విలువ తగ్గింపుతో

[సీతారాం]

క్రమము, కార్యముల కష్టించి ఉత్పత్తిచేసే వస్తుసంపదవిబట్టిగాక, ద్రవ్యమారకం విలువను బట్టి దేశాల భాగ్యాన్ని నిర్ణయించడం విచిత్రమైన విషయమన్నాడు భారత ప్రధానాధ్యక్షులు పండిట్ నెహ్రూ.

భారతదేశం చిరకాలం కామధేయపురత అపారసంపదల్ని మన కిచ్చింది. కాని బ్రిటిష్ పరిపాలనాకాలంలో ఈ సంపదంతా పరాయి దేశాల పాలయింది. పూర్వకాలంలో భారతీయులు వస్త్రం, పాత్రలు, సువాసనద్రవ్యాలు అమ్మి ఆర్జించిన బంగారంలో చాలాభాగం 1932 ప్రాంతాలలో పరదేశాలకు పారిపోయింది. బ్రిటిష్ పరిపాలకులు నన్ను తక్కువగా భావించారు. పత్తి, నార, తేనెగింజ, ఖనిజాలు మొదలైనవి చౌకగా వారి దేశానికి తీసుకుపోయి వారి వస్త్రం, యంత్రపరికరాలు ఉపకరణాలు, వైద్య వస్త్రాలు మనకి తెచ్చి విచ్చారు. ఆనాడు మన ద్రవ్యం విలువ ఎలా వుండే? మనం పండిత సంపదకు ప్రత్యామ్నాయంగా వారివస్తువులను తెచ్చుకున్నది చాలా తక్కువ. అయినా ప్రతిసంవత్సరం బ్రిటన్ మన దేశం నుంచి బాక్సైట్ విపరీతంగా రాబట్టేది. ఇక్కడ ఉద్యోగులు వారు. పరిశ్రమలు వారివి. వైద్యులు వారివి. తేయాకుతోటలు వారివి. మనదేశాన్ని రక్షించడానికి వారు ఇక్కడ నిలబడిన వైద్యులకు ఖర్చు మనది. పోలీసు సిబ్బందిలో, ప్రభుత్వ దోష్టాల్లో అంతా వారే. వారి జీతాలు మనం వారి పానుల్లో కట్టాం. ఈ కారణాలవల్ల దిగుమతి చేసుకున్న వస్తువుల విలువకున్న ఎగుమతి చేసుకున్న వస్తువుల విలువ ఎంత అధికంగా ఉన్నప్పటికీ, నిత్యం మనమే వారికి బాకీ పడి ఉండేవాళ్లం. పుట్టెడు ధాన్య మిచ్చి కోరడి కొనుక్కున్నట్లు ఉంది. పరక గడ్డి పట్టి కడివడు పాలు పిండారు. ఈ కారణాల వల్ల సంవత్సరపుద్రవ్య మనదేశం ఈ ఖర్చులకి తట్టుకోలేక ఆర్థికంగా నీరసించిపోయింది. ఆనాడు మన ఆహారధాన్యాల ధరలు గాని మన తేయాకుధరగాని, మన ప్రతిధరగాని వారీచేసేవస్తువుల ధరలతో పోల్చి చూడాలి కదా! వారి వస్తువులన్నీ చౌక. మనకు లీల కూలీ స్వల్పం. వారి వస్తువులధరలు అధికం. వారిదేశంలో కార్యకల వేతనం అధికం. ఎంత సామగ్రి పండించినా మనదేశం పేదగానే ఉండిపోయింది. ఆనాడు పరిపాలనాధికార బలంతో ఈ వ్యత్యాసాన్ని నిలుపుకొన్నార బ్రిటిష్ వారు. చౌకమడివస్తువుల సమైక్యతనే ఆధారపడి పాశ్చాత్యులపరిశ్రమలు వలసరాజ్యాల్లోని మడివస్తువుల్ని, ఆహారాన్ని దోచుకుని వృద్ధిచెందాయి. ఆ పారిశ్రామికులు కోట్ల కోట్ల డాలర్లు, మనరైతులు పేదలుగా ఉండిపోయారు.

స్వాతంత్ర్యం లభించింది. కాని దేశవిభజన ప్రాప్తమయింది. దీనితో మన విదేశ వ్యాపారానికి ప్రాణాధారమైన పత్తి, జనుము మనకి నాడు కరువైనాయి. పత్తి, పాకిస్థాన్ పరమయింది. జనుము పంపకమయింది. ఫ్యాక్టరీలన్నీ మనకి వచ్చాయి. రెండు ప్రభుత్వాల మధ్యనా సహకారం లోపించడంవల్ల విదేశీవ్యాపారం చెబ్బి తన్నది. ఇది చాలదన్నట్లు ఆహారం దిగుమతి చేసుకోవలసిరావడం లో మన ఆర్థిక శక్తి అంతా శోషించిపోయింది. ఇప్పుడు మనం దిగుమతి చేసుకునే వస్తుసామగ్రి విలువ తక్కువ. బాకీల కోసం మన స్టోర్ గోడల వలు తప్పుకోవలసి వస్తోంది. కాని ఇంతకాలం సాగుతుంది?

పాకిస్థాన్ పరిస్థితికి మన పరిస్థితికి ఒక ముఖ్య వ్యత్యాసం ఉంది. ఒక పోలికా ఉంది. రెండింటి ఆర్థిక బలం ప్రధానంగా వ్యవసాయంపైనే ఆధారపడి ఉంది. రెండు అధినితే కాల్లోనూ పారిశ్రామికీకరణ అపారమైన ఆనకాళాలున్నాయి. కాని ఆహారం విషయంలోనూ, మడిసరకుల ఉత్పత్తి విషయంలోనూ వ్యత్యాసం ఉంది. పాకిస్థాన్ లోని పత్తి మ

రాష్ట్రాలలో పండే ఆహారధాన్యాలు అక్కడి ఆవసరాలు తీరిపోగా 15 లక్షల టన్నులు దిగుమతి అయింది. తూర్పు పాకిస్థాన్ లో ఆహారం కొరత 5 లక్షల టన్నులు. పోతే 10 లక్షల టన్నుల ఆహారం దిగుమతి అయింది. మనదేశంలో ఆహారధాన్యాలపంట మన అవసరాలకి బాగా చాలదు. యుద్ధానికి పూర్వం 15 లక్షల టన్నుల డియ్యం మనకి బర్మా నుంచి వచ్చేది. ఇప్పుడు దీని పూర్తిగా నిలిచిపోయింది. మన అధిని దేశంలో జనాభా సంవత్సరానికి 50 లక్షలకు పైబడినది. ప్రతి సంవత్సరం ఈ ఆహారం లోటు పెరుగుతోంది. గత సంవత్సరం 120 కోట్లు వెచ్చించి 28 లక్షల టన్నుల ఆహారం (అంటే కొంత బ్రెజిల్ బియ్యం, అమెరికా గోధుమలు, అమెరికా బ్రెజిల్ పోన్నలు) దిగుమతి చేసుకున్నారు. ఈ సంవత్సరం 40 లక్షల టన్నులు దిగుమతి చేసుకోవలసివస్తోంది. దీనికి రూ 150 కోట్లు ఖర్చుపెట్టాలి. (ఇప్పటికీ ఈ సంవత్సరం మనదేశం చేసినది 25 లక్షల టన్నులు.) పత్తిపంట (పాదుగు పింజరకంతో సహా) చాలావరకు పాకిస్థాన్ లోనే పండుతుంది. జనుము గత సంవత్సరం మొత్తం పంట 90 లక్షల డేల్లలోనూ 70 లక్షలు పాకిస్థాన్ లోనే పండింది. తోల్ల ఉత్పత్తిలో కూడా చాలాభాగం పాకిస్థాన్ పరమే అయింది.

మనం విదేశాల నుంచి ఆహారం కొనుక్కుడానికి, యంత్రపరికరాలు, ఔషధాలు, ఇసుక వస్త్రాల కొనుక్కుడానికి మన ఎగుమతులు చాలవలెదు. నానాటికీ బాకీ పెరుగుతోంది. దీనికితోడు యుద్ధకాలంలోనూ, ఆ తరువాతనూ మనం ఎగుమతి చేసే వస్తువుల ధరలు పెరిగిపోయినందువల్ల విదేశాల్లో అమ్మకం తగ్గిపోయింది. ఇప్పుడు మన ఆర్థికమధ్య ఉత్పత్తి వృద్ధిచేసుకోవడం, ధరలు తగ్గించడం.

ద్రవ్యం మారకపు విలువ ఆయా దేశాలలోని ఉత్పత్తి బలాన్ని బట్టి, ఎగుమతి చేయగల ఎన్ను సామగ్రి పరిమాణాన్ని బట్టి ఉంటుంది. ఇది వరలో మన ద్రవ్యం విలువ ఈ సమాజాల్ని బట్టి ఆధారపడి ఉంటుంది. మన ద్రవ్యమే కాదు, ఏవల సదేశాలలోని ద్రవ్యమూ ఆర్థికంగా లేదు. దీనికి కారణం పారిశ్రామిక దేశాల అధికార బలం అనే చెప్పాలి. ఇప్పుడు పరదేశీయుల అధికారం పోయింది. కాని మన ద్రవ్యం విలువ సహజసిద్ధిగా లేదు. మార్కెట్ లోని అగత్యం అందరూ అంగీకరించినదే. ఇప్పుడు మన రూపాయి విలువని నూరింట్ 30.5 వంతులు తగ్గించారు. ఇది సవ్యమైనదేనా?

మారకపు విలువ పైన చెప్పినట్లు ఉత్పత్తి బలాన్ని బట్టి, ఎగుమతి చేసే వస్తుసామగ్రి పరిమాణాన్ని బట్టి ఉంటుంది. ఇక్కడ బ్రిటన్ ఉదాహరణని పరిశీలిద్దామి. పూర్వం ప్రపంచ వ్యాపార రంగంలో బ్రిటన్ ఎదురులేకుండా చలించింది. అన్ని దేశాలతోనూ వర్తకంచేసింది. వస్తువుల్ని ఎగుమతి చేసి, తనకు కావలసిన ఆహారం మొదలైనవానిని దిగుమతి చేసుకుంది. అప్పుడు బ్రిటన్ ఎగుమతులు అధికంగా ఉండడంవల్ల భారతదేశంవలెనే ఇతర దేశాల నేకం బ్రిటన్ కి బాకీ ఇవ్వ తేలాయి. ఆ బాకీని బంగారం రూపంలో (బ్రిటిష్ పాసు ధర ప్రకారం) జమకట్టాయి. బ్రిటన్ స్వయంగా నిలువచేసుకున్న బంగారపురానికి ఈరానితోడే పెరిగింది. ఈ బంగారపు నిలవలు బ్రిటన్ ద్రవ్యానికి బలమన్నమాట. రెండో ప్రపంచయుద్ధం వచ్చింది. బ్రిటన్ వంటి చిన్నదేశం యుద్ధానికి సన్నాహం కారడానికి అపారంగా పరిశ్రమలు వృద్ధిచేసుకోవలసివచ్చింది. ఇతర వస్తువుల ఉత్పత్తి తగ్గించి యుద్ధసామగ్రిని అధికంగా ఉత్పత్తి చేసింది. పరిశ్రమల విషయంలో జనక బడికన్న వలసదేశాలు బ్రిటన్ కి ఏమీ సాయం చెయ్యలేకపోయాయి. ఆహారంవస్త్రాల మాత్రం

సమృద్ధంగా సన్న చేశాయి. ఇంకా కావలసిన వస్తువుల నేకం అమెరికా నుంచి దిగుమతి చేసుకుంది. మొదటి ప్రపంచయుద్ధం ముగిసిన తరువాత చూసుకుంటే బ్రిటన్ అమెరికాకు బోలెడు బాకీ పడిపోయింది. వారిదేశంలో ఆహారవస్తువుల ఉత్పత్తి తగ్గిపోయింది. అదేన ఎగుమతులవల్ల ఆహారం నీరు ముతులవల్ల ఖర్చు అధికమైపోయింది. బాకీని బంగారంలో చెల్లించాలి. (దక్షిణాఫ్రికాకు ఈమధ్యనే కొంత ముట్టచెప్పింది.) అమెరికా కొంతకాలం అరుపు కోలు అనేపేరుతోనూ, ఆ తరువాత నూర్ లో ఆర్థికసహాయప్రణాళిక అనేపేరుతోనూ, బ్రిటన్ చెల్లించ నక్కరలేకుండా రక్షించింది. కాని ఎంతకాలం ఈరీతిగా జరుగుతుంది? దీని కేవల మార్గాంతరం మాసి తీరాలని అమెరికా పట్టుపట్టింది. దీనికి ఫలితంగా బ్రిటన్ డాలర్ తో పానుమారకపు విలువను తగ్గించేసింది.

ఈ రీతిగా ద్రవ్యం విలువని తగ్గించడంలో ముఖ్యస్థానం వస్తువుల ధరలు తగ్గించడం. ఎగుమతులు వృద్ధిచేసుకోవడం. నిజానికి ద్రవ్యం విలువ తగ్గిస్తే ఎగుమతి చేసే వస్తుసామగ్రి మొత్తం విలువ తగ్గిపోయి, దిగుమతి చేసుకునే వస్తుసామగ్రి మొత్తం విలువ పెంచుతుంది. కాని మారకపు విలువ తగ్గించినందువల్ల బ్రిటిష్ వస్తువులు అమెరికా మార్కెట్ లో చురకవుతాయి. ఇది వరలో 4.0% డాలర్లు వెచ్చిస్తే ఒక పాను ఖరీదు గల బ్రిటిష్ సామగ్రి లభించేది. ఇప్పుడు 2.80 డాలర్లు వెచ్చిస్తే చాలు ఆ ఒక పాను ఖరీదు గల బ్రిటిష్ సామగ్రి లభ్యమవుతుంది. అందువల్ల అమెరికాలో బ్రిటిష్ వస్తువులు అధికంగా అమ్ముడవుతాయి. బ్రిటిష్ వారి ఎగుమతులు పెరుగుతాయి. పాను విలువ నూరింట్ 30.5 వంతులు తగ్గించబడింది. ఇదివరలో ఎంతసామగ్రి పంపించాలో అంతే సామగ్రి ఇప్పుడు ఖరీదు నూరింట్ 30.5 వంతులు తక్కువవుతుంది. ఇప్పుడు నూటికి 30.5 వంతులు అధికంగా అమెరికాలో బ్రిటిష్ వస్తువులు అమ్మకం లభిస్తుంటే ఇదివరలో అమ్మిన వస్తువులకు ఎంత విలువ ఇచ్చేవాలో ఇప్పుడింత సామగ్రికి కలిపి అంత ఇస్తారన్నమాట. అమెరికా నుంచి బ్రిటన్ వచ్చే వస్తువుల ధరలు పెరుగుతాయి. బ్రిటన్ తన వస్తువుల్ని నూటికి 30.5 వంతులే కాక ఇంకా అధికంగా అమ్మితే గాని తన దిగుమతుల ఖర్చుకి సరిపెట్టుకోలేదు. బ్రిటిష్ వస్తువులు చౌకగా ఉన్నందువల్ల అంత గాక మరింత సామగ్రి అమ్మకం లభిస్తే ధైర్యం తోనే అంతగా పాను విలువను తగ్గించారు. ఈ బాకీకి తట్టుకోలేక అమెరికా వస్తువుల ధరలు కూడా తగ్గుతాయి. అప్పుడు బ్రిటన్ భారం తీరిపోతుంది. అమెరికాకు బాకీ ఉండనక్కరలేదు.

బ్రిటన్ ఇంతగా తన ద్రవ్యం విలువను తగ్గించుకున్నదింటే కారణం, అమెరికన్ల కోరికంత సామగ్రిని ఉత్పత్తి చేసి ఎగుమతి చెయ్యగలరనీ, ధరల్లోనూ, నాణ్యంలోనూ మిగతా దేశాల వస్తువులన్నీ తోటితోనూ పోటీ చెయ్యగలరనీ బ్రిటిష్ వారికి ధైర్యం ఉంది. అమెరికన్ల కొనగల శక్తిగలవారనేది నిస్సందేహం.

భారతదేశం రూపాయి విలువని కూడా నూరింట్ 30.5 వంతులు తగ్గించుకుంది. తగ్గించక తప్పని పరిస్థితి వచ్చిందన్నారు. మనదేశంలో కూడా వస్తువులధరలు అధికంగానే ఉన్నాయి. మన నారసంయుల ధరలు మాసి అమెరికాలో కొనడం తగ్గించేవారు. (ఇదివరలో జేలు రు 35 ఉన్నది ఇప్పుడు రు 197 అయింది.) తేనె మాకు ధర కూడా పెరిగింది. తోల్లు, కేరు కేసర వస్త్రాలూ నూనెలు, సువాసన ద్రవ్యాలు ధరలు కూడా పెరిగిపోయాయి. విదేశాల్లో కొనుక్కునే తగ్గింది. దీనికి తోడు తేనె మాకు ఎగుమతిలో నింహళం పోటీ చేస్తోంది. జనుము, నార దునితీలో పడ్డాయి. తోల్ల వ్యాపారం చాలావరకు పాకిస్థాన్ చేతుల్లో

పడింది. మనం పాకిస్థాన్ నుంచి దిగుమతి చేసే కోవలసిన స్థితి వచ్చింది. ధరలు తగ్గించుకోవలసి. ఆవసరం ఉన్నమాట నిజమే.

కాని రూపాయి విలువ తగ్గించేటప్పుడు గమనించవలసిన విషయాలు కొన్ని ముఖ్యమైనవి ఉన్నాయి. మనది పారిశ్రామిక దేశం కాదు. ఇంత తక్కువ పత్తి, నార, వంటి ముడివస్తువులు అమ్మి పారిశ్రామిక వస్తువులు తెచ్చుకుంటున్నదేశం. 18-19 శతాబ్దంలో వస్త్రం, లోహపాత్రలు, సువాసన ద్రవ్యాలు అమ్మినదేశం 19 వ శతాబ్దంలో కేలం ముడి వస్తువులే అమ్మింది. ఇప్పటికీ మన ఎగుమతులు దాదాపు అంతా ముడివస్తువులే. దీని విభజన అనంతరం ఈ పరిస్థితి తారుమారయింది. ఈ శతాబ్దారంభం నుంచి మన వస్త్ర పరిశ్రమ వృద్ధిచెందింది. చేతన వస్త్రానికి ఇతర ఆసియా దేశాల్లో గొంతు వచ్చింది. ఈ మార్పులకి అవసరంగా మన ఆర్థికవిధానం మారవలసి వుంది. మన ద్రవ్యమాల్యనిర్ణయం కూడా తదనుగుణంగానే ఉండాలి.

బ్రిటన్ అమెరికాలో పారిశ్రామిక వస్తువుల ధరలకి, ఆహారవస్తువుల ముడిపదార్థాల ధరలకి ఇప్పుడు వ్యత్యాసం. అంతగా లేదు. ప్రభుత్వాల వ్యవసాయదారులకి వారి పంటలు అమ్మినందు వల్ల గిట్టుబడి ధరలు లభించే హామీ ఇస్తున్నాయి. మనదేశ ఆర్థిక వ్యవస్థలో ఆ సామ్య మింకా చేకూరలేదు. పత్తి కొనుబడి ధర, వస్త్రం, అమ్మకపు ధరలకి దీనికి తార్కాణం. మనదేశ ములో పొట్టిపంజపత్తి పండించి చౌకగా వికలాం కెనుమతి చేస్తాం. పాదుగు పంజపత్తి ఈజిప్టు నుంచి, బర్మా నుంచి అధిక ధరలకి మన బట్టలమ్మలు దిగుమతి చేసుకుంటున్నాయి. సింధునదీ ప్రాంతాన ఈ శతాబ్దంలోనే పాదుగు పంజపత్తి పండిస్తున్నారు. ఆ పత్తిని పస్తాద పాకిస్థాన్ నుంచి మనం దిగుమతి చేసుకోవాలి. మన పత్తి అమ్మకపు వెలకి విదేశ ప్రస్త్రం కొనగోలు వెలకి ఎక్కువ పోలిక లేకుండా ఉండి మనదేశం ఆర్థికస్థితి బలపడాలంటే ధరల సామ్యం తేవాలి.

ప్రస్తుత పరిస్థితి నాస్తే మన ఎగుమతి బలం తగ్గిపోయింది.

ఉత్పత్తి కయే ఖర్చులు అధికంగా ఉన్నాయి. ఉత్పత్తిలూర్య ప్రమాణానికి పెరక్కపోయినా విదేశాల్లో మనవస్తువుల అమ్మకం దుర్బలంగా ఉంది. విదేశాల నుంచి ఆహారం కొనుక్కునే తప్పుదు. ఎగుమతి వృద్ధిచేసుకోడానికి ప్రభుత్వం తన చర్యతీసుకోవలసిన సమయం వచ్చింది. బ్రిటన్ ద్రవ్యసమస్యతో నిమిత్తం లేకుండానే మనద్రవ్య మాల్యాన్ని తగ్గించవలసిన అగత్యం ఉందని పూర్వవాణిజ్యమంత్రి భాభా మొదలైన వారు సంవత్సరం నుంచి చెప్తున్నారు. అయితే పానుతో మన మారకాన్ని తగ్గించాలని వారు నూచించారు. అప్పటికి బ్రిటన్ తన ద్రవ్యమాల్యాన్ని తగ్గించబోదని పట్టుదలతో ఉన్న సమయం.

యుద్ధకాలంలో భారతదేశంలో వ్యాపారంలో బ్రిటన్ 1800 మిలియన్ల పానులు బాకీ ఇవ్వలేంది. బాకీలో కొంత కొట్టివెయ్యాలని కొందరు, పూర్తిగా ఎగవేయాలని కొందరు బ్రిటిష్ రాజకీయవేత్తలు వాదించారు. బ్రిటిష్ లేబర్ ప్రభుత్వం మన ఎక్కాంట్ లో బాకీ ఖాతాలో ఉంచింది. బంగారు నిలవలకి బదులు, ఈ ఖాతాలో మన ద్రవ్యానికి ఆధారమయింది. విదేశాలలో మన వర్తకంలో మనం ఇవ్వవలసిన బాకీల్ని కొంత ఈ ఖాతా నిలవలలో నుంచి, కొంత అంతర్జాతీయ ద్రవ్యనిధి వద్ద తీసుకున్న ఋణం నుంచి తీర్చాం.

ఇప్పుడి బాకీలో పడే స్థితి మారాలి. మన రూపాయి విలువ డాలర్ తో మారకం నూరింట్ 30.5 వంతులు తగ్గించారు. పాకిస్థాన్ తగ్గించలేదు. ఫలిత మేమవుతుంది?

మన ఎగుమతుల్లో (దేశవిభజన నానంతరం)

మన ఆరిక సమస్య నూతన స్వరూపం

ముఖ్యమైనవి జనులు, నారసంచలు, తేయాకు, దుంపనూనెలు, మాంగనీస్ ముడిపత్తి వర్కరా. ఈ వస్తువుల ఎగుమతిని వృద్ధిపరచడం ఆత్మే సాధ్యపడదని చాలమంది ఆరికజేత్తులు చెప్పున్నారు. తేయాకుఉత్పత్తి ఎవదేశంలో క్రమముగా పెరిగిందేగాని తరుగుదల కనిపించదు. 1930 లో ఒకసారి, 1933లో ఒకసారి ఉత్పత్తిలో తరుగువచ్చింది కాని సామాన్యంగా ప్రతిసంవత్సరం పెరుగుతూనే ఉంది. ఇప్పుడు దాదాపు 500 లక్షల పౌనులు సాలీనా ఉత్పత్తి అవుతోంది. 1946 లో మొత్తం 585 లక్షల పౌనుల్లోనూ 238 లక్షల పౌనులు బ్రిటన్ కి, 52 లక్షల పౌనులు అమెరికాకూ ఎగుమతిచేశారు. దేశవిభజన తరువాత మనకి పూర్తిగా మిగిలినది తేయాకు ఒక్కటే. దాదాపు నూరులక్షల పౌనులు మనదేశంలోనే వాడబడుతున్నది మిగతా ఎగుమతి అవుతోంది. ఆహారపదార్థాల ఉత్పత్తి వృద్ధిచేసుకోవలసిన అవసరం ఉన్నందునల్లా తేయాకుపంటని ఇప్పుడే పెంచే అవకాశం లేదు.

1946 లెక్కల్ని బట్టి, మొత్తం 585 లక్షల పౌనుల ఉత్పత్తిలో నూరులక్షల పంట మన వాడకంపోను 485 లక్షలు మిగిలింది. ఇందులో 850 లక్షల పౌనులు విదేశాలకు ఎగుమతి అయింది. ఉత్పత్తి తగ్గిపోతుంటాడంటే, ఉజ్జాయింపుని నూరింట 37 వంతులు మాత్రమే మన ఎగుమతుల్ని వృద్ధిచేసుకోగలుగుతాం. దీన్ని బట్టి ఒక విషయం తేటపడుతోంది. మనం మన రూపాయివిలువని నూరింట 30 వంతులు తగ్గించినందునల్లా లాభం ఏమీ కలగదు. ఇది వరకు 350 లక్షల పౌనుల తేయాకుని ఎగుమతి చేస్తే ఎన్ని డాలర్లు, పౌనులు, ఫ్రాంకులు వగైరా ఆర్జించుకున్నామో, ఇప్పుడు 480 లక్షల పౌనుల తేయాకు అమ్మితే అంతకంటే అధికం రాదు. అధికం రావాలంటే ప్రస్తుతపు రూపాయి మూల్యం ప్రకారం మన తేయాకు ఎగుమతిధరల్ని పెంచాలి. ఈ ధర పెరుగుదల నూటికి 20 వంతులకి మించినట్లయితే సింహాశంతో పోటీ చెయ్యలేం. అమ్ముడు పడిపోతుంది. ఇందునల్లా ద్రవ్యమార్కపు విలువ తేయాకు ఎగుమతికి అంతగా లాభించదు. ఏకొద్ది లాభించినా మిగతా కష్టాల్లో ప్రనాసాంలో గడ్డిపరకవలె కొట్టుకుపోతుంది.

మన ఎగుమతినస్తుల్లో తరవాత ముఖ్యమైనది నార. దేశవిభజన అనంతరం జనులు ఉత్పత్తిలో నూరింట 70 వంతులు తూర్పుపాకిస్తాన్ పరమయింది. మిగతా 30 వంతులు మిల్లులన్నీ మన అధినిశేషంలో ఉన్నాయి. ఇప్పుడు పాకిస్తాన్ తన రూపాయివిలువని మార్చనందునల్లా పాకిస్తాన్ నార ధర పెరిగిపోతుంది. మన నారధర తగ్గులో ఉంటుంది. విదేశాలతో అమ్మడంలో మనం పోటీ చెయ్యగలుగుతాం. కాని ఉత్పత్తి ఏదీ పాకిస్తాన్ నారలో నూరింట 70 వంతులు మన మిల్లులు కొంటాయి. ఇప్పుడు పాకిస్తాన్ తన ధరలకి మనం కొనకపోతే ముడిజనుమునే విదేశాలకు ఎగుమతి చేస్తానంటుంది. దీనివల్ల మన పరిశ్రమలు చెబ్బులింటాయి. మనం ఉత్పత్తి చేసే ముడిజనుము అంతా కలిపినా మన మిల్లులకు చాలదు. దీనివల్ల మిల్లుల్లో తయారయ్యే నారసంచలు ఎగుమతి, ముడిజనుముఎగుమతి కూడా పడిపోగలదు. 1946 లో మొత్తం ఉత్పత్తి అయిన 54 లక్షల బేళ్లలోను భారత దేశంలో ఉత్పత్తి అయినది 14 లక్షల బేళ్లు మాత్రమే. ఇప్పుడది 20 లక్షలకు పెరిగింది. ఈ శతాబ్దంలో జనుము అత్యధికంగా ఉత్పత్తి అయినది 1940 లో. అప్పుడు ఉత్పత్తి అయిన మొత్తం 125 లక్షల బేళ్లలోనూ 98 లక్షలు ఇప్పటి పాకిస్తాన్ ప్రాంతంలోనూ 27 లక్షలు ఇప్పటి భారత అధినిశేష ప్రాంతంలోనూ ఉత్పత్తి అయింది. అందువల్ల మన ఉత్పత్తి ఎంతయినా 27 లక్షల బేళ్లకు మించే అవకాశం లేదు.

ఈసంవత్సరం దాదాపు మన ఉత్పత్తి సచిత్ర వారపత్రిక

19 లక్షల బేళ్లుంది. అంటే ఇప్పుడు ఆహార పాద్యాలకే అధికంగా కృషి చెయ్యాలనే నిర్ణయం ఉన్నందునల్లా మన ఉత్పత్తి నూరింట 35 వంతులకు పెంచడానికి వీలేదు. కాని మన నారవర్తకంలో ముడిజనుముఎగుమతికంటే పాకిస్తాన్ మంచి దిగుమతిచేసి మన మిల్లులో ఉపయోగించి తయారుచేసి నారసంచలు ఎగుమతి ప్రధానం.

1945-46 లో ఎగుమతుల్లో ముడిజనుముఎగుమతికి నార (మిల్లు) వస్తువుల ఎగుమతి నాలుగు రెట్లుంది. 1944-45 లో తొమ్మిది రెట్లుంది. ఇప్పుడు మన మిల్లులకి పాకిస్తాన్ ముడిజనుము లభించే అవకాశం పోతోంది. ఏధరలకి ఏరీతిగా సప్లె చెయ్యాలో పెండు ప్రభుత్వాల మధ్యనూ బడంబడిక జరగవలసిన అవసరం ఉంది. కాని సమాధానం కుదురుతుందో కుదరదో అనుమానం. నారపరిశ్రమని పూర్తిగా తమవశం చేసుకో దల్చుకొని పాకిస్తాన్ మంత్రులు అప్పుడప్పుడు ప్రకటిస్తూవచ్చారు. భారతదేశపరిశ్రమల్ని పడగొట్టాలని పాకిస్తాన్ ప్రయత్నిస్తున్నట్లు తెలిసినవిషయమే. ద్రవ్యమార్కపు మార్పులతో అవకాశం లభించినట్లు పాకిస్తాన్ తిలించింది. ఇంతవరకూ మన నార మిల్లులు దాదాపు 50 లక్షల బేళ్లు ముడిజనుము కొని నారవస్తువులు తయారుచేస్తున్నాయి. ఇప్పుడు పాకిస్తాన్ మంచి సప్లె పడిపోయింది. వారి ధరలు పెరిగిపోతున్నాయి. మన పరిశ్రమలకి కావలసిన 50 లక్షల బేళ్లు లభ్యం కావడం అసంభవం. మన ఉత్పత్తి 27 లక్షలకంటే పెరిగే అవకాశం లేదు. మన పరిశ్రమలకి ప్రమాదం సంభవించింది. ఇప్పటికే పాకిస్తాన్ మనకి పంపే జనుముధరలు పెంచేసింది. నిర్ణయించుకున్న మొత్తంలో సగంపైనమాత్రమే ఈ సంవత్సరం చేరింది. మన మిల్లుల తొందరపాటువల్ల ధరలు పెంచడానికి అవకాశ మిచ్చింది. నెలకొక వారం చొప్పున మిల్లులు మూసివేస్తున్నారు. ఇది చాల గన్నట్లు ద్రవ్యమార్కపు రథస వచ్చిపడింది. దీనితో ఇప్పుడు మన మిల్లులు ఒకమాసంవరకూ (కొత్తపంట వచ్చేవరకూ) మూసివెయ్యవలసిన అగత్యం కలుగుతుంది. 1948 లో కేనడా, అమెరికా మొదలైన డాలర్ ప్రాంతాలకు ఎగుమతి చేసిన మొత్తం రు 122 కోట్ల 80 లక్షల వర్కు సామగ్రిలోనూ మన నారమిల్లులు ఎగుమతిచేసిన

నారవస్తువుల విలువ రు 75 కోట్ల 32 లక్షలు - అంటే నూరింట 62 వంతులు. మన కి ఆదాయంలో నూరింట 75 వంతులు వస్తుమెపోగల ప్రమాదం సంభవిస్తోంది.

ఈసమస్య పరిష్కారసాధ్యం కాదని అందరికీ తెలిసినదే పాకిస్తాన్ సమాధానం కుదిరితేనే పరిష్కారమాతుంది. కాని పాకిస్తాన్ గోరణి ఆ ఆశకు అవకాశ మివ్వడం లేదు. పాకిస్తాన్ ముడి జనుమును అనేకదేశాలు కొనడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాయి. ఇప్పటి ధరకి నూరింట 8 వంతులు గాని 10 వంతులు గాని తగ్గిస్తే చాలు తమ ముడి జనుమంతా అమ్ముకోతుందని పాకిస్తాన్ అంచనా వేస్తోంది. ఈ తగ్గింపునల్లా మన కేమీ లాభం లేదు. పాకిస్తాన్ అమ్ముజూపే జనుముధర ద్రవ్యమార్కం ప్రకారం (ఇప్పటి పాకిస్తాన్ నూరు రూపాయలకి మన 144 రూపాయలు మార్కం అని పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వం ప్రకటించింది) నూరింట 44 వంతులు అధికం ఉంటుంది ఇప్పటి ధరకి నూరింట 10 వంతులు తగ్గించినా మనకి ప్రయోజనం లేదు. ఇప్పటికే ఉత్పత్తి ఖర్చు రూ. 52 ఉన్నప్పటికీ, అమ్ముకపు ధర రూ. 43 కి మించి పెగడంలేదు. అంటే నష్టం వస్తోంది.

పాకిస్తాన్ ఉత్తరోత్తరా తన రూపాయి విలువని మనం తగ్గించినంతా తగ్గిస్తుందని తిలించినా మనకి లాభం కలిగే నూచన లేదు. పైన నూచించినట్లు పాకిస్తాన్ భారతదేశం కలిసినా ముడిజనుము ఉత్పత్తి నూరింట 31 వంతులకంటే వృద్ధి చెయ్యలేదు. మన ఎగుమతివృద్ధికి ఈకొత్త ద్రవ్యమార్కం ఎంతమాత్రం లాభించదు.

మన ఎగుమతివ్యాపారంలో ముఖ్యమైన వానినిగురించి చర్చించాం. 1945-46 లో ఎగుమతుల్లో నారవస్తువుల ఎగుమతి నూరింట 24.75 వంతులు. పత్తి, నూలు, వస్త్రం ఎగుమతి మొత్తంలో నూరింట 25.25 వంతులు. తేయాకు 14.75 వంతులు. అంటే ఈ మూడూ కలిసి దాదాపు నూరింట 60 వంతులు. పైన చెప్పిన లెక్కలప్రకారం వీని ఎగుమతి నూరింట 30 వంతులవృద్ధికాగల అవకాశంలేదు. ఇంక మనకి ఈద్రవ్యమార్కం మార్పు వల్ల లభి ఏమి కలుగుతుందనే సంగతయం అందరినీ బాధిస్తోంది.

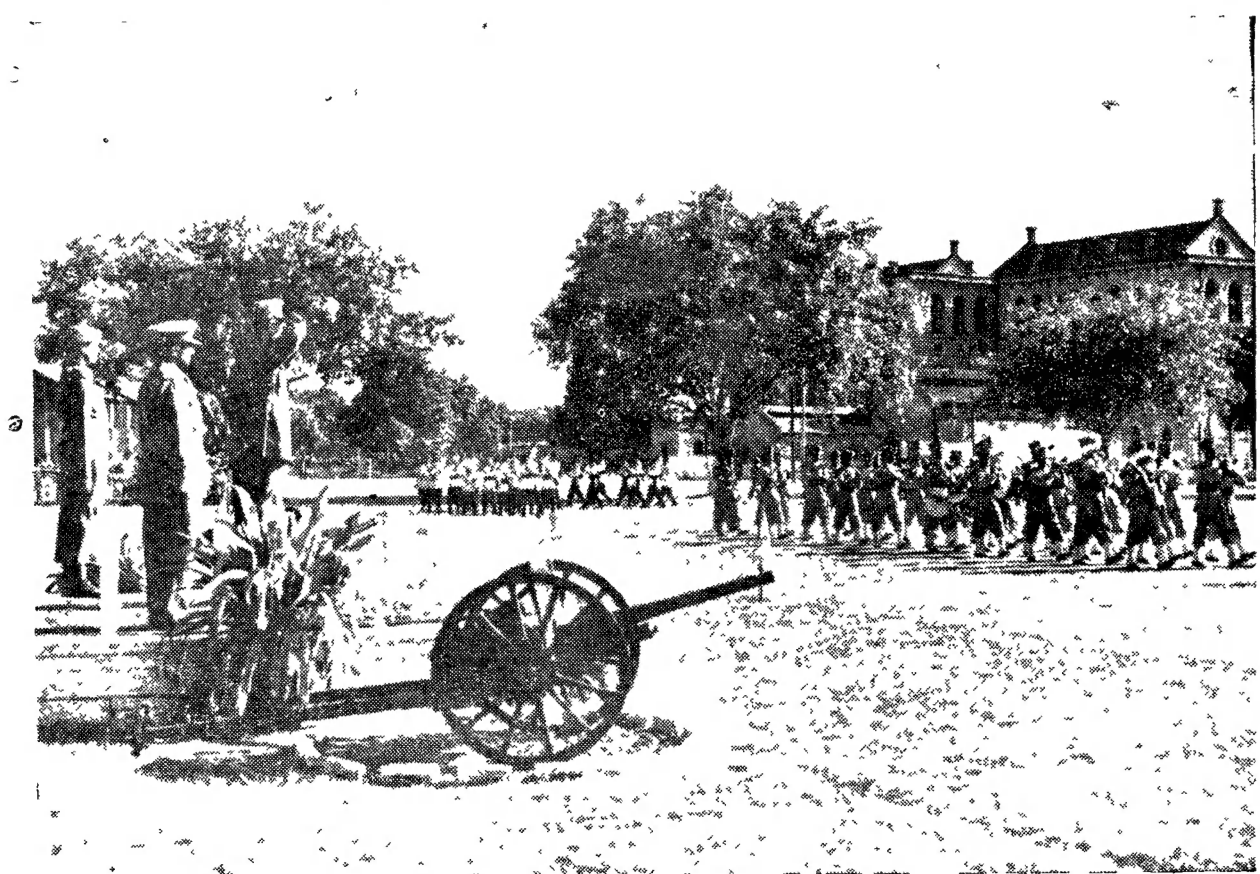
పరిశ్రమలు వృద్ధిచేసుకోడానికి మన దేశంలో అపారమైన అవకాశాలున్నాయి. కాని ఈద్రవ్యమార్కపు మార్పువల్ల ఇదివరలో అమెరికా సుంపించేయ్యే యంత్రపరికరాల ధరలు నూరింట 44 వంతులు పెరుగుతాయి. డాలర్ దేశాల్లో పోటీకి నిలువగలిగే బ్రిటిష్ యంత్రపరికరాల ధరలు అప్పుడే పెరుగుతున్నాయి. దక్షిణామెరికాదేశాలకూ ఆసియా దేశాలకూ కావలసిన యంత్రపరికరాలను బ్రిటన్, అమెరికాలు సప్లె చెయ్యలేకుండా ఉన్నాయి. అందువల్ల బ్రిటిష్ వస్తువులు మనకి కులుపుగా లభ్యమయే అవకాశంలేదు.

ఇదివరలో అమెరికాయంత్రాలు బ్రిటిష్ యంత్రాలకంటే చాకగా లభించేవి. ఇప్పుడా అవకాశంపోయింది. మన పరిశ్రమల వృద్ధికి పెద్ద నిరోధం వచ్చిపడింది.

యూదకాలంలో మన ఎగుమతివ్యాపారం అపారంగా పెరిగి, బ్రిటన్ మనకి చాలా బాక్సీ పడింది. 1945-46 లో మన పరిశ్రమ తారుమారయింది. అప్పటినుంచీ ఎగుమతి దిగుమతి వ్యాపారంలో మన బాక్సీ పెరుగుతూవస్తోంది. 1943-44 లో మన ఎగుమతులు దిగుమతులకంటే రు 10 కోట్ల 45 లక్షలు అధికం. 1944-55 లో రు 7 కోట్ల 45 లక్షలు అధికం. 1945-46 లో రు 10 కోట్లు తక్కువ.

1947 లో రు 81 కోట్లు బాక్సీ. దేశవిభజనానంతరం 1948 లో రు 64 కోట్లు బాక్సీపడ్డాయి. పాకిస్తాన్ తో వర్తనంలోకూడా మనమే రు 34 కోట్లు బాక్సీపడ్డాయి. పాకిస్తాన్ విదేశాలతో వ్యాపారంలో రు 24 కోట్లు బాక్సీపడినా మన బాక్సీ అది తీర్చిపెట్టగా వారికి అదనంగా రు 10 కోట్లు మిగిలింది. ఇకనుంచి మన విదేశవ్యాపారంలో దామాషా సాలీనా రు 120 కోట్లు బాక్సీపడతామని అంచనా వేస్తున్నారు. ఈ బాక్సీ సాలీనా మన ఆహారపదార్థాల దిగుమతిలో వృద్ధి అవుతోంది. గతసంవత్సరం రు 120 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టి 28 లక్షల బన్నులు దిగుమతి చేసుకున్నాం. ఈ సంవత్సరం ఇంత వరకూ 25 లక్షల బన్నులు అప్పుడే దిగుమతి అయింది. ఇంకా 15 లక్షల బన్నులు దిగుమతి

(20 వ పేజీ చూడుడు)

150 సం||ల నాటి సైనికదళం. భారతవైస్రాయ్ రాజపుత్ రెజిమెంటుకు చెందిన మొదటి జెనరలియన్ (బ్రిగ్డియర్) రాజీ కాలంలో ఏర్పరచబడ్డది) ఈ నెల 17-వ తేదీన ఢిల్లీ ఎర్రకోటద్వారా, 151 వ జ్యూనియోత్సవం జరుపుకున్నది. సర్వసేనాని కరియప్పగారు వందనం అందుకుంటున్నారు.

పర్వతాల్లోని పక్షులు - జంతువులు

ఈనాడేకాదు, ఏనాటినుంచో ఒక విషయాన్ని సమగ్రముగా పరిశీలించాలంటే దాన్ని కొన్నిభాగాలుగా విభజించే అలవాటుంది మనవారికి. అందుకనే పర్వతవాసులైన జంతువులనుగూర్చి తెలిసికొనవలెనంటే ఒక పర్వతాన్ని - ఆదర్శప్రాయమైనదాన్ని - మూడుభాగాలుగా విభజిస్తుంటారు. మొట్టమొదటిది ఆడవి. ఇందులో పెద్దపెద్దపక్షులు గుబురుగుబురుగా ఆల్పకొని దట్టముగా పెరిగి పోవుచుండును. తర్వాతిది పైప్పీమైదాన భూములు. ఇందు చిన్నచిన్న చెట్లమొక్కలు, చిన్నపాదలు అక్కడక్కడ విరజిల్లినట్లుండి విరాజిల్లుచుండును మధ్యమధ్య పీఠభూములు గూడచుండును దానిపైన ఎడారికంటే ప్రదేశము. కొండశిఖరమును సమీపించు కొద్ది చెట్లపాదలు తగ్గును. అంతా రాళ్ళగుట్టలు, టండ్రాభూములు. శిఖరము హిమపూరితము. ఈవిభజన ననుసరించి జంతువులనుగూడా మూడు రకములు చేయవచ్చును. మొదటిరకము ఆడవులలో నివసించేవి ఎలుగులు, పులుగులు ఇత్యాదులు. రెండవది పైప్పీమైదానములలో నివసించేవి గొట్టెలు, మేకలు మొదలైనవి. మూడవది దిగుబరగిలా గ్రముపద్ధతినివసించే పందికొక్కుజాతి జంతువులు. వీటికి హిమాలయశిఖరములందు గూడ ఎదురు లేదు.

పర్వతాల్లోని వోడెమ్మ జంతువులు

ఈ పర్వతములో వసించు జంతువులకు మనం మరోపేర్లు నామకరణం చేద్దాము. ఇవి సార్వక నామధేయములు కాకపోవచ్చుగాక! అయినా పార్శ్వజీయములు. వోడెమ్మలు, మొండిజంతువులు, కాందిశికులు అని వీటికి మారుపేర్లు. ఈ మొదటిరకం వోడెమ్మలను గురించి ముందాలో చిద్దాము. ఇవి పర్వత శిఖరాలమీద వోడినలా లోగాని నివసించవు. మరి భయమో లేక శీతోష్ణ నితి సరిపడకనో పూర్వకాలములో మధ్య ఆసియావరకు ఉత్తర ఆఫ్రికాలో సముద్రము అవి చిన్నంగా రాజ్యమేలుచుండెడిదని అంటారు. క్లెయిరులనే మంచుకొండలు ఈ అంబుధి రాజ్యంలో విలాసముగా విహరిస్తుండేవి. ఇదంతా మంచుసముద్రము. ఈ మరీ ఉత్తరా దిన ఉండే జంతువులను కొన్నింటిని యాక్సెసి యురు మంచుకొండలు దక్షిణదేశాలకు తీసికొని వచ్చినవి. కాని కొంతకాలమునకు ఆ సముద్ర వాగుడు వెనకకు మరలినాడు. క్లెయిరు మంచుకొండలు కూడా కాలికి బుద్ధిచెప్పి వెనకకు మళ్లినవి. మళ్ళీ ఆ ప్రాంతాలలో భూము లేర్పడినవి. అప్పుడు కొన్నికొన్ని జంతువులు తిరిగి వెళ్లి పూర్వనివాసాలలో ప్రసారవాసము కల్పించుకొన్నవి. కొన్ని మాత్రము వెళ్లేలేనివి పర్వతశిఖరాల కెగబ్రాశినవి. ఆ పర్వత శిఖరాలు హిమమయములు. అట్టి రకాల్లో యీ వోడెమ్మ జంతువులు. కణితి మన్నగు జంతువులు అతి శీతలస్థలాలలోనే నివసించును, నివసించ గల్గును. "మంచువోలు" అను జంతువు పూర్వము టండ్రాభూములలో నివసించినదే. ఇప్పుడిది గొప్ప శపథంచేసి కంకణం కట్టుకొన్నది "తన జీవితంలో ఒక్కసారైనా 4000 అడుగుల ఎత్తునుండి క్రిందకు దిగనని" అచ్చటనే శత్రుభీతి లేక సురక్షితముగ నుండవచ్చునని గ్రహించినది. అందుకనే అచ్చటి నివాసమునకు అలవాటు జేసికొన్నది.

అట్లాగే పందికొక్కుజాతికి చెందిన "మార్మోట" జంతువులు ఒక కాలంలో పైప్పీమైదానములలో నివసించేవి. అట్టడుగున గుహంతరస్థములలోగూడ వాటి ఎముకలు అనిపంజరములు కన్పించుచున్నవి. ఇప్పుడు పర్వతగ్రము అందు మాత్రమే నివసించుచున్నది. ఎంత పర్వత శీతలందైనా కన్నములు తొలించి రంగ్రములు చేయగలదు. తనకు కావలసినవస్తువులు అందులో దాచుచుంచుకొనును. కనీసము శీతకాలములో వెచ్చగా నుండటకు దానికి తగిన పరువులను ఉపయోగించును. దాచుకోకమానదు. కాస్తంత ప్రమాదమువచ్చి రాకముందే ఇంక తనవారందరికీ

తెలియజేయటానికి అలుపులు ఆరంభిస్తుంది. "కీచు, కీచు" ముచ్చటలతో ఆ ప్రదేశమంతా తారట్లాడుతుంది. శీతాకాలములో కన్నులలోంచి బయటకు రాకుండా నిద్రాణైతితో గల్లపసౌఖ్యము లభ్యమించుచు కాలక్షేపము చేస్తుంది.

ఇంకా పర్వతముల అత్యున్నతవాటి కలలో నీలపు కుండెల్లు నివాసము చేయును. క్లెయిరు మంచుగడ్డల హయాములో నవి పల్లపు స్థలాలకు గూడ వచ్చేవిగాని ఆ పాలకులు వెనుకకు పలాయనము చిత్రించినతోడనే ఇవిగూడ పర్వతశిఖరాల నధిశోహించినవి. కొండ చుట్టయలమీద బల్లి ప్రాకినట్లు ప్రాకిపోగలదు. శీతాకాలములో తెల్లటిదుస్తులను ధరించి చలితో కుస్తీపట్టి జయించును. వాటిలో వెచ్చగా నండి హిమవర్షముతో నేకమయిపోవును. ఇదేకాక "టూర్కిగాను" అనుజంతువు అత్యున్నత ప్రదేశ వాసియై ప్రసిద్ధికెక్కినది, ఎందులో? మూడు సార్లు కూసమువిడుచుటలో. ఇదిగూడా ఉత్త

శ్రీ బైరవభట్ల రామబ్రహ్మశాస్త్రి

రది జంతువు. దక్షిణదేశాలలో అపరిమితోన్నత శిఖరాలమీదమాత్రమే చెల్లుబడి అవుతుంది. కాయలు, చిగుళ్ళు, మెల్లకలు, అంకురములు దీనికి ఆహారములు. దీని హృదయకండరములు చాలా బలీష్ఠములు, గట్టివి. శీతాకాలములో తెల్లగా మారిపోవును. సంవత్సరానికి మూడు సార్లు పై చర్మమును విడుచును. లోపల ఇంకో చర్మము అప్పుడే తయారయి సిద్ధమగు నుండియే యుండును.

పర్వతాల్లోని మొండి జంతువులు

ఈ జంతువులు చాలాభాగము పైప్పీమైదానములలో నివసించేవే. ఇవి కొంత నియమితోన్నత స్థలాలలో నివసించును. శీతాకాలంలో క్రిందకుపోయి వేసవికాలంలో ఆల్పపర్వతముల పైప్పీభూములలో లక్షలు కొట్టు పరువులను మేపుకొనే స్వీయజాతివలె యివి కూడా వేసవికాలంలో ఎక్కువగా నీ ఎత్తులలో మనకు కన్పించును. "పమోయి" అను జంతువు ఈ జాతికి చెందినది. ఈ జంతువు రసాయనిక శాస్త్రంలో తన ప్రసిద్ధమైన తోలుకు చాల ప్రఖ్యాతి గాంచినది. ఇది పూర్వకాలంలో ఆసియాలోని పైప్పీమైదానవాసి. ఇప్పుడు పర్వతప్రియురాలు. ఇది చాలా గట్టిజంతువు. ప్రమాదకరనూచనలు కన్పిస్తే ఆ ప్రదేశం అంతా ప్రచారం చేస్తుంది. దీనికిపైన చాల మందపుకాటు గలదు. దీనిలోపల ఉన్నదుస్తులు. ఇవి యీ జంతువును వెచ్చగా నుంచును. దీని కాలిగట్టలు కొండమొనలందు నడచుటకు చాల అనుకూల కరములు. కన్నమునీ కన్ను తెరిచే లోపల మహాపర్వత శిఖరాగ్రములందుండి అగాధ పాతాళ భూమిలోకి దూకి అచ్చటనుండి పైకి వెళిలి చూపులు నిగిడించును. రాతిగుట్టలలోనేవి,

కొండమొనలపైనేవి నిరామాటసంచారము చేయగలదు.

ఇంకా యీ రకము మొండి జంతువులనేకము లున్నవి. భరతవర్ష పర్వతాలలోని "గోరక్" జంతువులమొదలు, ఆల్పస్ శిఖరమయ పర్వతాలలోని మేకలవరకు నీ జాతికి చెందినవే. ఈ మేకలు శిఖరాగ్రములమీదకుగూడా వెళ్ళుచుండును. "బోవీను" జంతువులు మైదానవాసులు. టిబెట్టులోని "నల్లయెద్దు"ను పోలు "యాక్" జంతువు సునాయాసముగా నాలుగు వైళ్ల ఎత్తునకుగూడా వెళ్ళుచుండును. ఇది చాలా మొండిజంతువు. మహారాక్షస కళినత్వముల కలవాటుపడినది. సుకుమారము, నాజాకులు దీని ఊహాలోకములో నింకా ఉదయించలేదు. కరినత్వములోనే అందాలమేడలు మనో విగులలో కట్టుకొనును. దీని చెల్లుబాటు, దీని ఖరీదైన మాంసమునకు, విలువగలపాలకు. లేనిచో దీనిని భద్రముగా చూచుట పనిలేనిపాటయే. ఇంకో సుగుణము దీనిలో నున్నది. వినయవిధేయతలు గలిగి వర్తిస్తుంది.

ఎట్లా చెప్పినచో నట్లా విని నేర్చుకునే జంతువు. క్లెయిరులను దాటుటయేకాదు, మంచుకొండలను రాళ్ల వలె ఊపుటాని ఉజ్జూత లాగించుటయేకాదు, అత్యంత శీతలహిమాయివులలో గూడ ఈతిలాడి చేతలు చేయగల దీ జంతువు. పైప్పీభూములను సంపూర్ణముగా నవగా పాన చేసికొని అందులో నంతరినమైపోగలిగిన వృషభము. గొట్టెలు, మేకలు పూర్వము పల్లపు భూములలో నుండేవే. కాని మంచు చిటుతి పులుల భయంకర గర్జారవములకు, కొండ పెద్ద పులుల అత్యుగ్రమైన గాండ్రంపులకు భీతిల్లి చేతలుడిగి పర్వతాల పైకి వెళ్ళినవి. పైకి వెళ్ళి పైప్పీమైదానభూములు సురక్షితవాసయోగ్యములుగా చూచి అందు నివసించుచున్నవి. అవును, మాంసాహారులనుమాస్తే, శాకాహారుల కెప్పుడూ భయమే!

మచ్చుకి పెండుపక్షులను తీసికొందాము. ఒకటి చెట్లపై ప్రాకుపక్షి. పెండవది గట్లపై ప్రాకుపక్షి. మొదటిది పాడుగాటి ముక్కు కలది. ఇది చెట్ల బోదలపై చుంచువలె చులుకుగా, అక్కడక్కడ ఆగుచు, తొట్టులలోనుండి తొంగిచూచు చిన్న క్రిమికటకములను ముక్కున గఱచుకొని గుటుక్కుమునుచు పోవునది. దీని దాయాది రాతిగట్లపై ప్రాకుజంతువు. అతి త్వరగా రాతిమీదనుండి ఇది వంకరటింకరలుగా పోవును. మధ్యమధ్యలో అందాలు చిలుకు టలుగు జాభువా రెక్కల నల్లలాడించును. శీతాకోకచిలుకవలె సాంపులు గులుకుచు గంతులు వెట్టుచూ కెంపుకొండలపైకి ఎగబ్రాకిపోవును. ఈ గట్ల ప్రాకుడుపక్షి నవగాపాన చేసికొంటేమా ఇంక అగ్రైవున ఆధిరోహకపక్షులు మనకవగతము లగును. ఇట్లాగే "గరుడుని మూపుపై పడయుగంబు ఘట్టగ" అనే గరుడపక్షులు గూడ ఈ జాతికి చెందినవే. ఈ గరుడపక్షి కాంది

శీకులజాతికి చెందినదని కూడా ననవచ్చును. ఎందుచేతనంటే ఇది తన ఆహారభోజనంలో శుద్ధి సహితమురాలు. ఇది చాల ప్రమాదకరనివాసమును చేయును. కాని అపాయము వచ్చువేళలలో చది చప్పడు లేకుండా సురక్షితపలాయనము చిత్రించును.

కాంది శీకులు

ఉపాయమా లేదు, ఉత్సాహమా మాన్యము, పౌరుషమా నాస్తి, గాంభీర్యమా నున్న అయిన యీజంతువులు కాందిశికుజాతికి చెందినవి. పల్లపుభూములలోని పౌరుషజంతువుల పరాక్రమమునకు వెన్నెచ్చిపారిపోయి వచ్చినవి. ఆఫ్రికా, పర్షియా, సిరియాదేశములలోని "కోనీ"లు, "హిరాక్సు"లు ఈజాతికి చెందినవి. ఇవికూడా కూర్చుంటే లేవలేని జంతువులు. ఆకృతిలో చాలా చిన్నవి. చులుకుదనము మచ్చుకైనా కానరాదు. తెలివిలేటలు లేకపోయినా తమస్థి తాము జాగ్రత్తగా గుర్రుగలవు. ఆయుధముల లేవు, రక్షణసాధనములూ అగుపించవు. దేహవయవములు వీటికి యే మాత్రమ రక్షణ కు పకరించవలెవు? ఒక పూర్వకాలపు బడుదాయిలు. వ్యయంగంలో, నాగరికతాభూమిలో, విశేషరక్షణోపాయ యుగంలో వీటి కేమి సాన ముండును? కొన్ని మహావృక్షములలో విశేషమైపోయినవి. కొన్ని పర్వతములపై కెక్కినవి. ఏ పూర్వక క్షిణంలో ఇవి 10,000 అడుగులపైకిగూడా వెళ్ళిపోయినవి. చాల మందపు చర్యము, అనువైన పాదములు మాత్రము వీటికి గలవు.

ఈ జాతికి చెందిన యింకొకటి "పిరనీసు" పర్వతాల్లోని "డెస్మసు" జంతువు. ఇది 5 అంగుళముల పొడవుదేహము గలది. అంతే పొడవుతోక గలది. ఏనుగుపోలు చిన్నతొండ మొకటి గలదు. ఆహారమును తొండిములో చుట్టి వేసి నోటిలోపెట్టికొని మ్రింగు నందురు. కీటకములు దీనికి భోజ్యములు.

చిట్టచివరిది ఉత్తరమెరికాలోని "వీవరు" జంతువు. పొట్టితోక, ఒక అడుగునిడుపుగల దేహముగల యీజంతువులు నల్లగాను, కోడివన్నెలోను ఉండును. పైర్వసాహసములూ లేవు, చులుకు దనమా నున్న, అందుచే ప్రాకెడు చంటి పిల్లవాడు గూడ దీనిని పట్టుకొనగలడు. మంచి దృష్టి, మంచిశ్రవణము, మంచికంతము లేకపోవుట దీనికి జనవదోషములు. ఇంత కష్ట భూయిష్టజీవితమును గడుపుచున్ననూ ఇది ఇంకా నశింపలేదు. "చీమకు దోమ కన్న విడిచేకొనిబ్రోచు జగద్విభుండ"దానిని గూడ రక్షించును. దాని జీవనమార్గములు దాని కున్నవి. కన్నములు చేయగలగు. దాగుకొనుటకు, శాకాహారములు నిల్వజేసికొనగలదు శీతకాలములో భుజించుటకు. జారిపోవుచు తప్పించుకొనగలదు రక్షించుకొనుటకు. రాత్రిపూట బాగుగా తిరగగలదు పగటిజంతువుల బారి తప్పించుకొనుటకు. ఇంకాకావలసిన జేమి? ఏదియో ఒక మార్గము, ఎట్టిదో ఒక ఉపాయము, ఏమాలనో కొద్దికే క్లి భగవంతుడు పర్వతీవులకు ప్రసాదించును.

బెజవాడ లాయర్స్ క్లబ్కు ఎస్సోసియేషనువారు గౌరవనీయులగు జస్టిస్ చింతలంబ రాఘవరావుగారికి ఇచ్చిన అల్పహార విందుసందర్భమున తీయబడిన ఫోటోచిత్రం.

గోవర్ధనం సంపన్నమౌను. కష్టపడి పెద్దలు మెరుకుపట్ల ముప్పయినేల కై ఎకరాలు సంపాదించారు. విశాలమైన లోగిలి ధాన్యం గాదులు బోలెడుచరాస్త్ర. ఆ ఊరిమొత్తానికి వర్షం పిల జమీందారు సంసారం ఏ ఒడిగుడుకూ లేకుండా జరిగిపోతోంది పరివారం ఒక్కతనూ పెళ్ళాం ఇద్దరు కిడ్లలు. చాలా రొక్కంకూడా నిల్వచేశాడు. వ్యవసాయం పాలికి కొలికి ఇవ్వక స్వంతంగా సేద్యం చేస్తున్నాడు.

అగ్రామం చిన్నపల్లె. అందరూవర్షం అంటే చాల గౌరవంచేస్తారు. ధనవంతుడు గౌరవ వర్షం వల్ల సాయంకోరెవాళ్ళు - ఇప్పుడు కాకిపోయినా ఎప్పుడైనా ధనవంతునితో పని కలగక పోదని అతనిమాటకు ఎదురు చెప్పేవారు కాదు.

కాని వర్షం మాటలలోనే గాని ఉదారడు క్రియలలో కాదు. ఎవరికైనా ఏదైనా సాయంచేశాడా అంటే అందులో వానికి స్వార్థం నిండి ఉందన్నమాట. అందరి పసుపులు తోలుకువచ్చి మందుగా తన వ్యవసాయం పనులపూర్తిచేసుకోవడం. కాల్యకు నీరురాగానే ముందుగా తన పొలాలు తడిపించుకోవడం అగ్రామం తనకు విశేషసేవకులిగాగ పనిచేయ వలసినదే అని అతని ఉద్దేశ్యం. ఏదైతూ ఇతనిని ప్రతిఘటించి తేకపోయేవాడు డబ్బుగలవాడితో స్పర్ధకు చాలక.

గోవర్ధనం నిరంకుశ ప్రవర్తన అందరూ గ్రహించారు. ఆయనస్వభావం ప్రజలకు నచ్చ లేదు. చాటుచాటుగా కొంచెం కొంచెం ఆయనికి తెలిసేటట్లుగానే విషయాల తయారీచేసే సాగారు. నిరంతరం చూపించారు. హద్దుమీరి పోయిన అక్రమాలకట్టలని నిశ్చయించుకొన్నారు. శాంతిగా - తృప్తిగా - సంతోషంగా కలకలాడే అగ్రామంలో వర్షం ధూమకేతు వయ్యెడు.

తాను ధనవంతుడనని-తన కందు నేయడ్డాలేమి అభిమానం - అహంభావం హద్దు మీరి పోయింది గోవర్ధనానికి. రెచ్చిపోయాడు. తన కత్తి సామర్థ్యాన్ని చూపించి వాళ్ళను పైకి లేప నీయకుండా త్రొక్కివేయాలనుకొన్నాడు. అంటే కాని తన నడతలోని అక్రమం - దోషం అర్థం చేసుకోలేకపోయాడు. ధనమదం అతణ్ణి అంధునిగా జేసివేసింది.

విత్తం హెచ్చిన కొలదీ ఉదారతకూడా హెచ్చడం అక్కడక్కడ లేకపోలేదు. కాని వాళ్ళవాళ్ళ సంస్కార మది?

గోవర్ధనం చేసికీ నీరు పెడుతున్నాడు. ఈతని చేసికీ ముందుగా కాల్యకు చేతి నారాయణి కొక్క ఎకరం పట్టుచే నుంది. ఎరుగుంచి కాల్య ప్రవహిస్తోంది. నారుమడి ఎదిగి ఉంది. తనచేసికీ అడ్డుగట్టు తీసివేశాడు. నీరు విసురుగా పాలములో పడుతోంది. గోవర్ధనం చేలోకి నీరు వెళ్ళడం ఆగిపోయింది. అతని పాలేరు వెంకన్న పరుగెత్తించాడు. నారాయణుడేను గట్టుమీదకు రాగానే తమ చేలో నీరు పడక పోవడానికి కారణం గ్రహించాడు. నారాయణుడు తన చేలో దమ్ము చేసుకొంటూ ఉన్నాడు.

వెంకన్న మామూలు మనిషి కాదు. జమీందారుగారి పెద్దపాలేరు. తన హోదా తూచి చూచాడు నారాయణుడు గడ్డిపరకలాగ తోచాడు.

“నారాయణా! అడ్డుగట్టు తీశావా! కట్టి వెయ్యి. మా పొలాలు తడియడంలేదు.”

“కట్టివేస్తే మా పొలమూ తడవదుగా! అన్నాడు ముఖవంగా అరకదున్నకుంటూ.”

“మా కమతమంతా ఏటా ముందుగా తడుపు కోవడం రివాజు. మరి ఇదేమిటి?”

“రివాజు కాదు. మా నారుమట్ల ఎదగక - దూడలు దొరకక-పెట్టులేక మానేస్తున్నాం. అంతేగాని...”

“ఓలేదు. మా చేనే ముందుగా తడియాలి.”

“అని ఎక్కడా లేదు. సర్కారుకు తీర్వాయి మేమూ ఇస్తున్నాం.”

అంత డబ్బున్నవాని పాలేరు ఒక సామాన్య కిరస్కారం సహించగలడా? ఆ భావం గోనే కొంచెం గట్టిగా అన్నాడు—

“మెల్లగా చెప్పాను...”

“పోనీ గట్టిగా చెప్ప వెంకన్నా” అన్నాడు నారాయణుడు.

వెంకన్నకు కోపం అగింది కాదు. గుడ్డిచాడు.

కథానిక :

అడగట్టు

‘శ్రీ తటవర్తి’

“ఇదిగో నేను కట్టివేస్తున్నాను. రా అడ్డ గించు చూస్తాను.”

అరక ఆసివేసి నారాయణుడు అడగట్టు దగ్గరకు వచ్చాడు... వెంకన్న పిలుపు అతని కల్లాగో ఆనిపించింది. అసలు నారాయణుడు డి. శాంత స్వభావం కలవాడు. మీదపడి కొట్టినా తుడుచుకుపోయేవాడు. కాని యీ నిమిషంలో అతనికి ఆవేశం కలిగింది. ఆ భావంతోనే “వెంకన్నా కూలికి వచ్చి విసం త్రావాడుం డాడు. మన మిద్దరం పోట్లాడుకోవడ మంత మంచి పనికాదు. పాలేరుకే అంత పట్టుదలా-ధైర్యం ఉంటే స్వంతచేసుకోసం నాకు ఉండవా? అడ్డగట్టు వెయ్యి ఏమాత్రం వేస్తావా?” అన్నాడు.

నారాయణికోటిమంచి ఇట్టి మాటలు, ఇట్టి స్వరం వెంకన్నే కాదు ఆ పూల్లో ఎవరూ ఎప్పుడూ వినియోగర. తన యజమాని ధన-తన ప్రాణరక్షణకు చాలదని వెంకన్న భయ పడ్డాడు. అదికాక యీ యేడే యీ కమతలో వున్నాడు. మళ్ళీ యేడు ఎక్కడో! అటుంటప్పుడెందుకు వ్యర్థంగా దెబ్బలాట కొని తెచ్చుకో వడం? అనుకొన్నాడు. కాని డెట్టు పోనీ లేక-“సరే నువ్వు లేక్కా? యజమానితో చెప్ప లేదని సందేహిస్తున్నాను గాని లేకపోలేనా! ఇదిగో మా కామందునే తీసుకువస్తా నుండు” అంటూ ఊల్లికి పరుగెత్తాడు.

చచ్చి అన్నం తిలి చుట్టలు చుట్టుకొంటూ అరుగుమీద కూర్చున్నాడు వర్షం. పెద్దపాలేరు రాక చూచాడు. చలిదిముంత పొలాలికి వస్తుందిగా! అనుకొంటూ ఏరా! ఇల్లా వచ్చావు? అన్నాడు.

“నారాయణుగారు తన చేసికీ నీరు పెట్టు కొంటున్నారు. మన చేసు తడియడం లేదు... అన్నాడు సంకోచిస్తూ వెంకన్న.

“నారాయణా? కట్టివేయలేకపోయావా? ఈ కాస్తకోసం ఇక్కడివాకా వచ్చావా ఏదో ములిగిపోయినట్టు?” అన్నాడు కొంచెం గట్టిగా గోవర్ధనం.

“ఆయన అక్కడే ఉన్నాడండి. తన గట్టు దగ్గరికి వస్తే మాట దక్కడన్నాడండి” అందుకని మితో—

“ఏడిశావు. చువటపెద్దమార్క అడ్డం వస్తే గంటిపారవెయ్యలేక - ఇంతమారం - పనికిట్టు కొని వచ్చావా- సరే నేను వస్తాను వాడికి యీ మధ్య కొంచెం కొవ్వు బలిసిం దంటూ లేచాడు.

నారాయణిధిక్కారం తనకు సవాలుగా తోచింది. తన పాలేరును అంటే ఒకటి తన్నంటే వే అూకటా? తన బలం - తన ధనం - అభిమానం - గర్వం అన్నీ ఒక్కసారిగా చేతులు జోడించుకొని మూర్ఛిమంతలయి తన ఎదుట నిలిచినట్లుగా అతనికి తోచింది. లోపలికి వెళ్లి కండువా భుజాన వేసుకొని చేతికర్ర పట్టుకొని విసురుగా బయలుదేరాడు.

అతని వెనకాలే వెంకన్న పరుగెత్తుకొంటూ వస్తున్నాడు. ఈ సంగతి ఊరంతా పొక్కి పోయింది. అందరూ అటు పరుగెత్తారు.

నారాయణి చేసికట్టుకు వచ్చాడు గోవర్ధనం. నారాయణుడు డక్కడే ఉన్నాడు. “వెంకన్నా కట్టు వెయ్యి” అన్నాడు నారాయణికి విసపడే లాగ.

పరిసితి అంత చూచాడు నారాయణుడు. ఆలోచించాడు తుణమాత్రం. యజమానిధైర్యం చూచుకొని వెంకన్న కట్టుపడ్డ వచ్చాడు.

వెంకన్నా ఇండాక చెప్పాను. మల్లి నిర్ధ పడుతున్నావు. అంటూ నారాయణుడు అడ్డగట్టు దగ్గరగా వచ్చి - వెంకన్నా ప్రాణమీద ఆశ వదులుకొనే వచ్చావా? సరే-రా. అంటూ చేతి లోని కర్ర అక్కడ గట్టిగా నేలలో పాతి చెకు ముకిరాయి కొట్టి చుట్ట పలిగించాడు.

“నారాయణా! మా చేసు తడవాలి. లేక పోతే.....

“మాది బాగా పల్లం. పదిగంటల ప్రాద్దేశ్య సరికి తడిసిపోతుంది. తరువాత మీ యిష్టం... అన్నాడు నారాయణుడు. అంతటి సిలిపరుడు - ఇన్నాళ్ళు తన ఆజ్ఞ గుగ్గివాజ్ఞలాగ చెలా యించుకొంటూఉన్న వ్యక్తికి తీరస్కారమా? అతనికి కూడా గడువా!

“భవిష్యత్తు బాగా ఆలోచించు. కాల సర్పంతో చెలగాటం చెయ్యకు. అంటూ వర్షం ఓ అస్త్రం విసిరిచూచాడు.

ఈ జెదరింపుకు నారాయణుడు జంకలేదు. అతనిలో న్యాయం - ధర్మం ఉంది. ఇదే అతని ధైర్యం. ఇవే అతని కాధారాలు.

“ఎందు కంతవరకు వెడతావు? అంత ఆస్తి ఉన్నవాడివి నీకే ముందుగా ఊడ్చుకొని బాగా పండించుకోవాలని ఆశ ఉంటే బక్కరైతును ఒక్కెకరం పొలంమాత్రం తో ఉన్నాను. నాకెంతగా ఉండాలో ఆలోచించు. ఇంతకూ పూటలూ- రోజులూ కావు. రెండు గంటలు. సగంచే నవ్వుడే తడిసిపోయింది.

వర్షం అతనిమాట నంగీకరించి యీరెండు గంటలూరుకుంటే? అతని గౌరవం - దర్జా అంతాపోతుంది. తా నింకా అందరికీ లోకు వయిపోతా ననుకొన్నాడు. ఆసలిం త దాకా రానివ్వకూడదు. తీరా వచ్చినతర్వాత చివర వరకు సాధించి తీరవలసినదే. ఆవేశం ఆలోచనకు విరుగుడు.

“వెంకన్నా, అంత చేతగానివాడవు - పిరికి పందవు అయితే తప్పకో. నీనే ఆపని చేస్తాను ఎల్లాగ యీ పెద్దమనిషి అడ్డగట్టులో చూడాలి. అంటూ పంచ పై కెగకట్టుకొని కండువా తల పాక చుట్టుకొన్నాడు.

అయిదారుగురు గ్రామములు ప్రోగ్—

“గోవర్ధనం తొందరపడకు మే మంతా ఉండగా... అంటూ ఎవరో అంటూ ఉండ గానే గభాలన చేలో కురికి అడ్డగట్టు కట్టబోతున్నాడు. నారాయణుడాయన చేయి పట్టుకొని లాగాడు. గోవర్ధనం విడిపించుకొని తన పని చేస్తున్నాడు. ముందుకు వచ్చి నారాయణుడతని రెండు భుజాలు పట్టుకొని గట్టిగా వెనక్కి గెంటి వేశాడు. దమ్ముచేస్తూ ఉన్న ఆచేసుబురదలో గోవర్ధనం కూలబడ్డాడు. తిరిగి కట్టుదగ్గరికి కాక - నారాయణిమీదికి వెళ్ళబోతూఉంటే అక్కడి వాళ్ళ దూరంగా లాగుకొనిపోయారు.

9

గోవర్ధనం బరువైన హృదయంతో ఇంటికి వచ్చాడు. గ్రామంలోని ఆబాలగోపాలం తన్నె గతాళి చేస్తూ - న వ్యవసాయ ఉన్నట్టు, వారి దృష్టిలో తా నొక యుద్ధకీటకంలాగ తోస్తూ

ఉన్నట్టు భావించుకున్నాడు. సవారీబండి కట్టమని చిన్నపాలేరుతో చెప్పి లోనికి వెళ్ళాడు. భార్య రంగమ్మ ఏదో ప్రశ్నించవోయింది. సమాధానం చెప్పలేదు. నీళ్ళు పోసుకొన్నాడు. దేహంమీది బురద అంతా కడుగుకొన్నాడు. మనోమాలిన్యమెంతకూ కడగలేక పోయాడు. తిన్నగా ఇనప్పెట్టై తెరచి చూచాడు. రూపా యికట్టలలో ఊపి రాడకుండా బాధపడుతూ ఉంది ధనదేవత. “మేమున్నాము. నీ కేమి లోటుకి ఏది అడ్డు? మావల్ల నీ కపార సహాయం లభిస్తుంది. ధైర్యంగా ఉండు” అంటూ పెద్దకట్టలు ఊరడించాయి. జేబు పట్టి నన్నీ తీసుకొన్నాడు. బయటకు వచ్చి సిద్దంగా ఉన్న బండిలో కూర్చున్నాడు. భోజనం? అని అంటూ ఉన్న భార్య మాట వినిపించుకోలేదు.

తిన్నగా వేంకటాచారం పోనియ్యి-త్యరగా అని బండివాని కాదేతే ముచ్చాడు.

“ఎంత అవమానం!! ఎకరం కొండ్రగలవాడే ఇంత చేయగలిగితే ఎన్నో ఎకరాల కామం దును-రొక్కమింటిలో పడి మూల్గుతూ ఉంటే పహించి ఊరుకోవడమా? ఎంత నామరూ జరిగి పోయింది. వాడిని నామరూపాలు లేకుండా మట్టిలో కలిపివేసిందాకా-ఆ ఎకరం నేలా నేను కలిపి వేసుకొనేదాకా నిద్ర పోను. ఎంత డబ్బైనా సరే సాధించి తీరతాను” అనుకుంటూ ఇంకా తొందరగా పోనిమ్మన్నాడు బండి.

పదకొండు గంటలు దాటింది. వేంకటాచారం అక్కడికి రెండు క్రోసులదూరం. యజమాని కార్యవేగం గుర్తించి చెనుట కార్చుకుంటూ పరుగెత్తుతున్నాయి ఎడు. మువ్వలూ-గంటలూ ధ్వనిలో-ఆ ఎండకి-ఆవేళానికి లేక్కచేయడం లేదు. పుట్లకొద్దీ బరువక్కిన యజమాని దేహం. మనస్సు వాటికి భారంగా తోచాయి. మామూలుగా ముప్పావుగంటలో చేరేబండి ఇరవై నిమిషాలలో వేంకటాచారం చేరింది. గేటులో బండి విప్పి కూర్చోమని గోవర్ధనం దిగి వెళ్ళాడు.

వెంకటాచారం అంత పెద్దపట్టణంకాదు కాని అన్ని ఆఫీసులూ ఉన్నాయి. డిప్యూటీ తహసీల్దారు ఆఫీసుకువెళ్లి ఆయనతో మాట్లాడాడు. సబ్ ఇన్స్పెక్టరుతో సలాహా చేశాడు. స్లీడరు రంగస్వామి ఇంటికి వెళ్ళాడు.

ఒంట్లో బాగా లేక కాఫీ త్రాగి హాలులో పడకకుర్చీమీద కూర్చుని పేపరు చదువుకొంటున్నాడు వకీలు. వర్షం తిన్నగా లోనికి వెళ్లి నమ స్కారం చేశాడు

వకీలును వర్షం బాగా ఎరుగును. లేచి స్వాగతం చెప్పతూ ప్రక్కనున్న కుర్చీ చూపించాడు వకీలు.

“గోవర్ధనరావుగారూ! చాలా కాలానికి దర్శనం ఇచ్చారు. మేమనూ? వ్యవసాయం తొందరలు కాబోలు. సరే కాని విశేష లేమిటి? అంటూ గబగబా ప్రశ్నించాడు.

“ఒక చిన్న పని ఉండి వచ్చాను-మీ సలహా కావాలి.”

“ఏమని ఆజ్ఞ ?—”

జరిగిన చరిత్రమంతా ఆయనతో చెప్పాడు

(18 వ-పేజీ చూడుడు)

సర్వోత్కృష్టమైన

“కా నన్ దే వన్”

తేయాకు మాత్రమే త్రాగండి.

Kanan Devan Tea

Quality Production

చీఫ్ విజంటు : కర్నూలు, అనంతపూరు, కడప & చిత్తూరు జిల్లాలకు

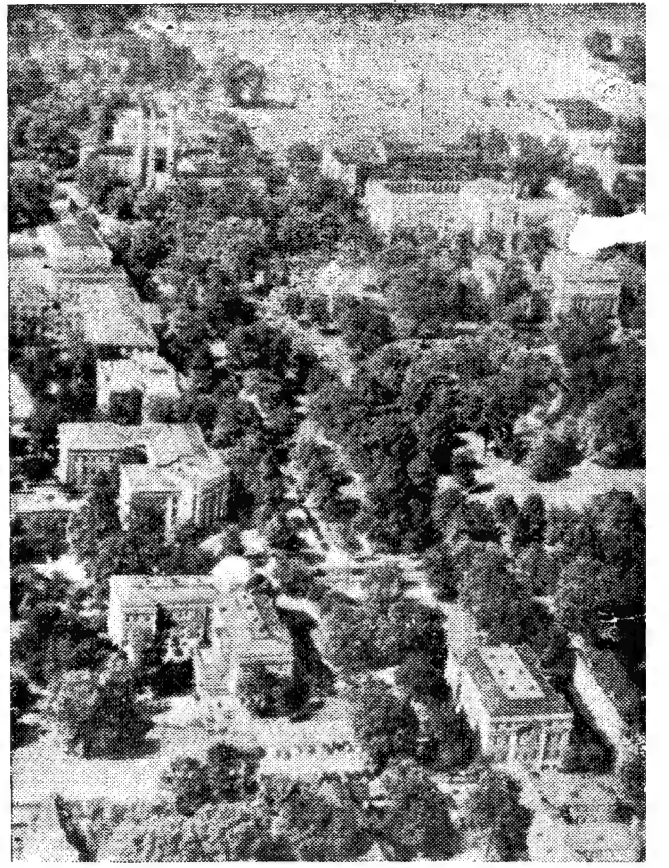
కె. ఎ. జోషి, అనంతపూరు.

టోకు వ్యాపారస్తులకు విశేష సౌలభ్యము

వివరములకు నేడే వ్రాయండి.

అమెరికాలో:

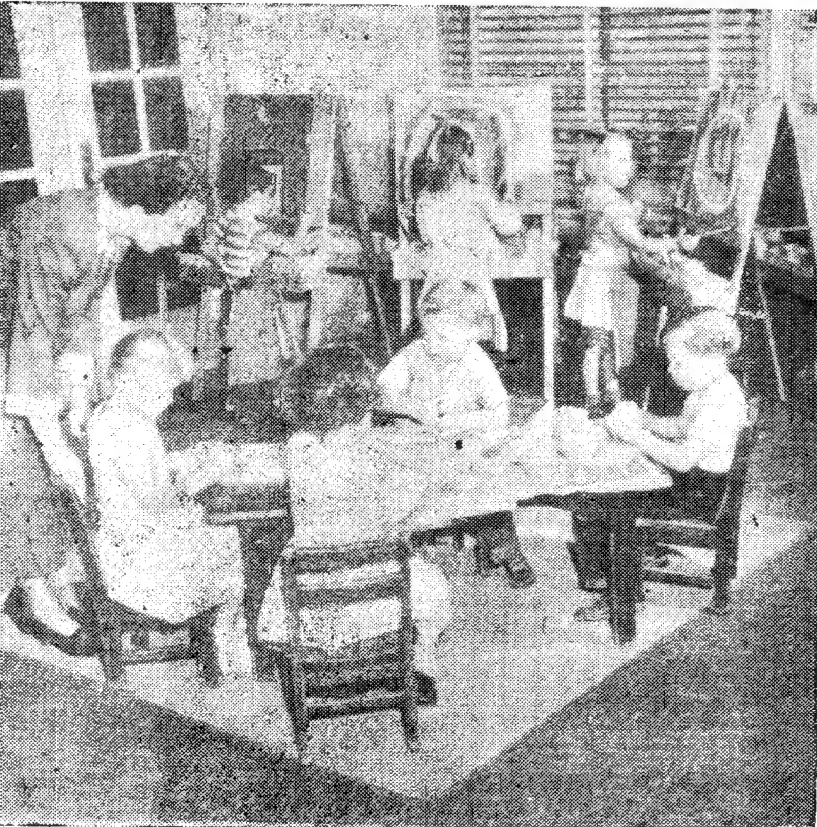
ప్రాథమిక పాఠశాలనుండి పరిశోధనాలయం వరకూ విద్యావిధానము

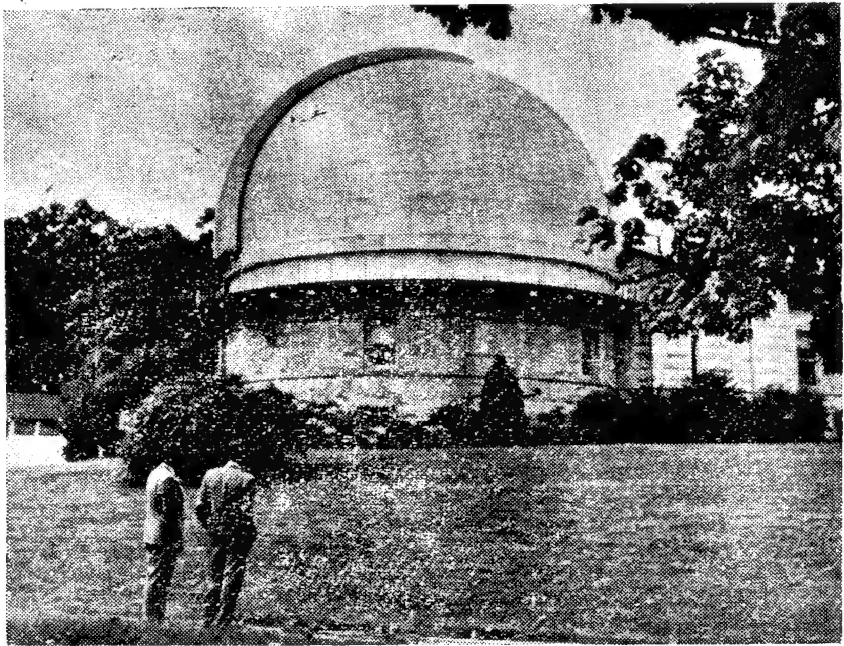
చల్లటి నీడ : చిన్న పాఠశాల ఉల్లాసంకొలిపే అల్లభామ

ప్రాథమిక పాఠశాలల చదువు

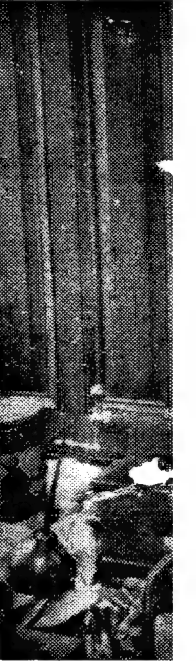
ఖగోళ పరిశోధనాగారము

అలిఫోర్నియాలోని బాల్ వ్యావ పాఠశాల; అయిదు సంవత్సరాలకూడా నిండని కళింపులలో ఊహక క్రింది పెంపొందించటానికి అనువైన ఆటపాటలు నేర్పుతారు. బద్దగర కూర్పును పాపాయి మట్టితో బొమ్మలు చేస్తున్నారు. వెనుక ప్రక్క ఉన్న ట్రిపాపలు రంగులు కలిపి ఇష్టమొచ్చిన చిత్రాలు వ్రాస్తున్నారు. ఆ మూలపున్న పనిపాపాయి పెద్ద చిత్రకారుడులా ఎంత దర్జాగా పనిచేస్తున్నాడో చూశారా?

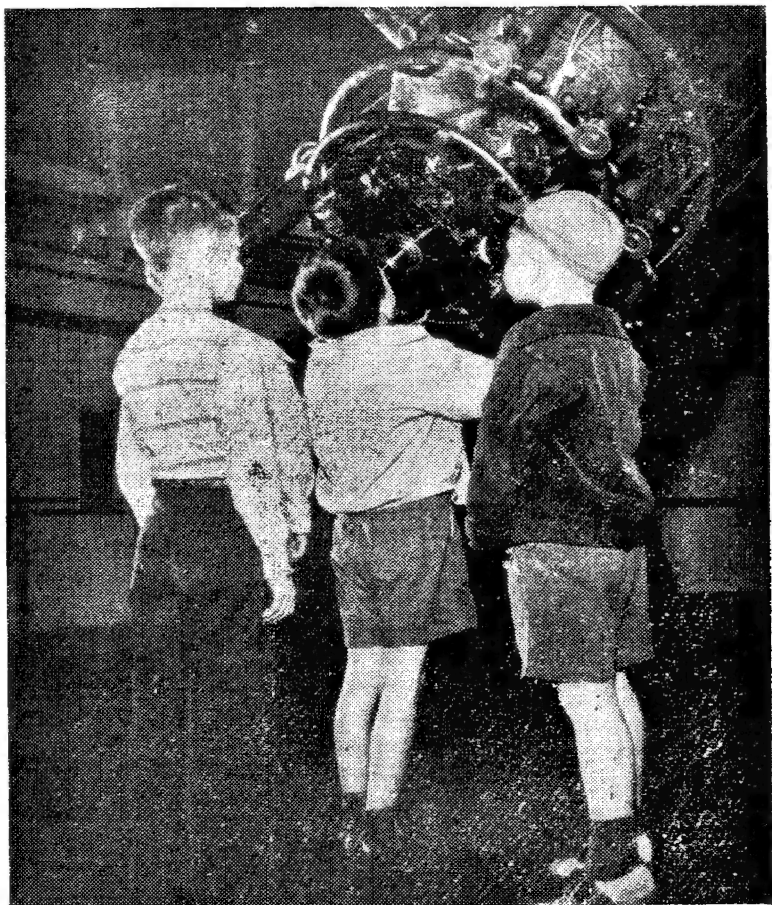
వాషింగ్టన్ ఖగోళ పరిశోధనాలయంలో పనిమట్టును భద్రపరచి కొత్తవాటిని కనిపెట్టటానికి ఏర్పరచబడ్డ పర్కాపావ్. చంద్రగోళంలో కనిపించే అగ్ని పర్వతాల నోళ్ళ కొలకొలను లగల యంత్రాన్ని మగ్గుగు నిపుణులు పూర్తిచేస్తున్నారు.

వాషింగ్టన్ ఉంచే గుమ్మటం. అడ్డుకొలకర్త ఉన్నది

ఆడుతూ పాడుతూ పాఠశాలలకు

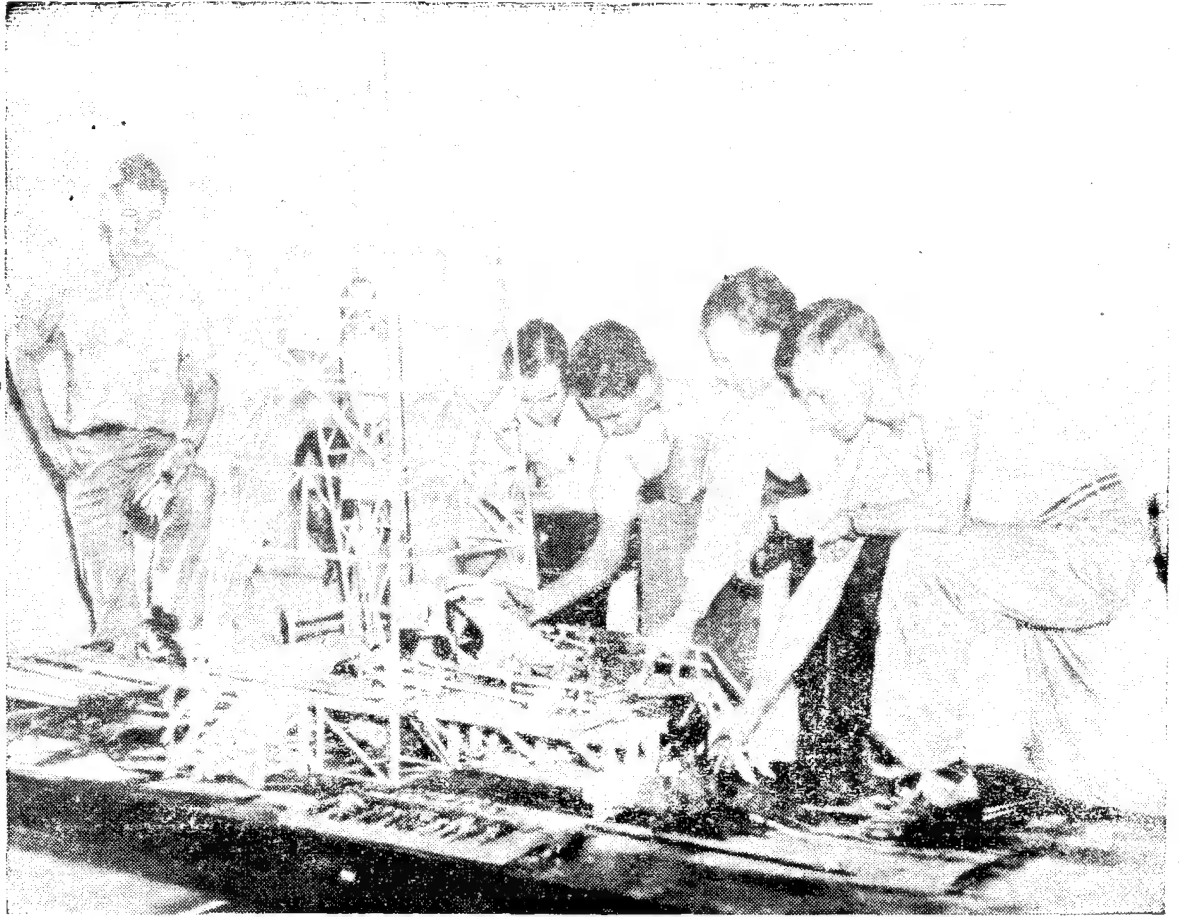
ఈ పరిశోధనాలయం కేత బుంకింటు స్థాపించబడ్డది. రాతి 9 నుంచి 12 గంటలవరకూ ఉద్యోగులు చూడవచ్చిన వారికి వివిధ విషయాలు విశదీకరిస్తారు. 25 అంగుళాల భూతద్దపు దూరదర్శినిలో నుంచి ఒక మర్రవాడు సక్షత్రాలను చూస్తున్నాడు. చూసేవారికి ఎత్తునుపట్టి నిలబడేబల్ల ఎత్తును కూరుస్తారు.

దూరదర్శిని ద్వేటు దూరం

విద్యాలయం. ఇంకానే విద్యార్థులు నివసిస్తున్నారు.

ఆమెరికా దక్షిణ ప్రాంతంలో పెట్రోలు గనులకు కేంద్రమైన లూసియానా విశ్వవిద్యాలయం పెట్రోలు ఇంజనీరింగులో సమగ్రశిక్షణ నిస్తుంది. విద్యార్థులు పెట్రోలుబావి నమూనాను పరిశీలిస్తున్నారు.

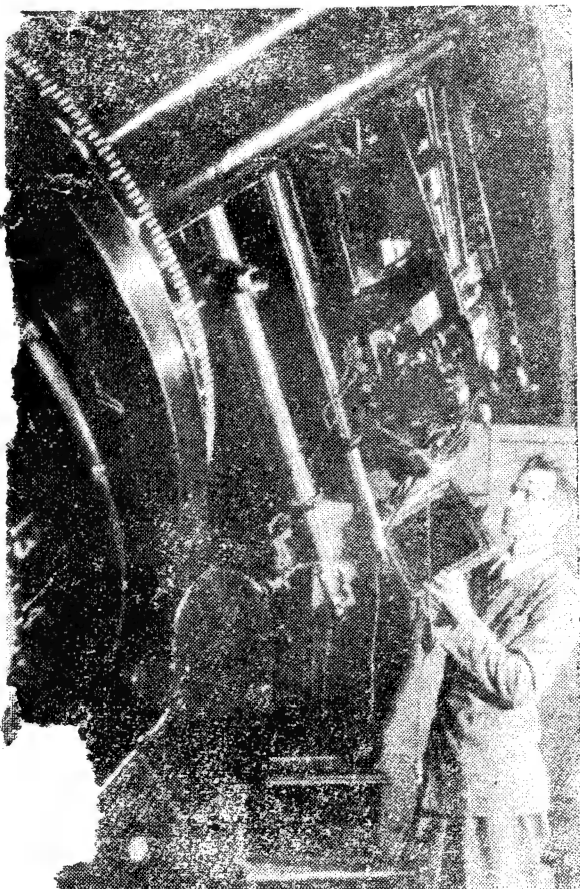

నాకాదళ్ ఖిగ్ శ పరిశోధనాలయంలో దూరదర్శని యంత్రాన్ని ఈ దూరదర్శనికి ప్రపంచంలోకల్లా పెద్ద భూతద్దా (28 అంగుళాలు

విశ్వవిద్యాలయాల్లో

అమెరికా రాష్ట్ర విశ్వవిద్యాలయం ప్రజల జీవితానికి అతి ఎక్కువగా ఉపయోగపడే వ్యవసాయ విద్యార్థులు ఒక నమూనా పోలాన్నీ, పశువుల దొడ్డిని పరిశీలించనడుతున్నారు.

నిన్ను గ్రహాన్ని పోలిన తీయబాసక ఒక శాస్త్రజ్ఞుడు పోల్చి వున్నాడు. ఈ దూరదర్శని భూతద్దపు కొలత 15 అంగుళాలు.

తీర్పు చెప్పితే మా రావే చెప్పాలి. రావు అంటే రామారావు. మేం సులువుకోసం 'రావు' అంటాం. మా తమ్ముడు రావు తీర్పు చెప్పడంలో అందే వేసిన చెయ్యి. ఆ విషయంలో అతని కతంపై సాటి.

సాధ్యమైనంతమట్టుకు పిల్లలు తగాదాలు గాని, యింట్లో విషయాలు గాని, పనివాళ్ల విషయం గాని మా వాడిని సలహా అడగం. మేమే పరిష్కారం చేసుకుంటాం. ఖర్చు చాలక వాడిని అడిగితే వాడు చెప్పే తీర్పుని 'బౌనని' 'కాదనీ' అనడానికి అవకాశం లభించదు. అంత చమత్కారంగా చెబుతాడు. మా రావు తీర్పు యెల్లా పుంటుందో పాఠకులకు కొన్ని మాత్రం తెలియజేస్తా.

ఒకనాడు నేను వంటింట్లో పని చేసుకుంటున్నాను. పిల్లలంతా సావిడిలో ఆడుకుంటున్నారు. ఉన్నట్టుండి యేడుపు వినిపించింది. కొట్టుకున్నారు కాబోలు. మామూలే కదా అని పూరుకున్నాను. ఇంతలో మా రావు కేకలు విసబడ్డాయి. మా పెద్దపిల్ల గట్టిగా యేడుస్తోంది. 'ఇదేమిటి భగవంతుడా' అనుకుని వొక్క అంగలో సావిట్లోకి వెళ్లాను.

పిల్లలు యెవళ్ల మట్టుకు వాళ్లు బిక్క మొహాలు వేసుకుని వున్నారు. మా పెద్దపిల్ల మాత్రం యేడుస్తోంది. పిల్లల నందరినీ అడిగాను 'సంగతేమి' టని.

చిన్నపిల్లవాడి పెన్నలు కనబడలేదుట. అక్కగారి పెన్నలుకూడా సరిగ్గా అలాంటిదే. అందుచేత దాని దగ్గర వున్న పెన్నలు తనదే అన్నాడుట. "కాదు నాదే" అందిట అక్కగారు. దానితో వాడికి కోపం వచ్చి పెద్దలక్కకాయ బాగా వెలక్కాయంత వుంది. అది పుచ్చుకుని కొట్టాడుట. పిల్లలంతా చెప్పారు.

"ఎందుకు కొట్టావురా అక్కని?" అన్నాను.

"ముందు అది కొట్టింది" అన్నాడు.

"ఏమే యెందుకు కొట్టావు వాడిని?" అన్నాను పిల్లని.

"రామ రామా నేను కొట్టలేదమ్మా. వాడే లక్కకాయతో కొట్టాడు. నేను దూరంగా వుండడంచేత విసుగుగా తగిలింది వచ్చి. చెయ్యికూడా వాచింది చూడమ్మా. మామయ్యతో చెప్పి యీ సంగతి." అంది మా అమ్మాయి.

"అయితే మామయ్య యేమన్నాడు?" అని అడిగాను.

"కొంతనేపు మా మాట వినిపించుకోలేదు. రెండు మూడు మాట్లు మళ్ళీ మళ్ళీ చెప్పగా గదిలోంచి కోపంగా వచ్చాడు. ఆ కోపం చూసి భయమేసింది మా అందరినీను. వచ్చి మా అందరినీ విడివిడిగా "యేమిటి సంగతి?" అన్నాడు. జరిగిన దంతా చెప్పిం.

అంతా విని "వెధవ పెంకితనాలూ మీరూను. అస్తమానం అల్లరే. యెప్పటి

బాలానందం

మారావు తీర్పు

శ్రీమతి వేదుల కామక్షిదేవి

కప్పుడే యింట్లో నిలవడానికి ఆస్కారం లేకుండా చేస్తున్నారు. మెత్తగా తంతే గాని బుద్ధిరాదు మీకు" అని అందరినీ కలిపి కేక లేశాడు.

నేను మామయ్యదగ్గరగా వెళ్ళి చూడు చెయ్యి యెలా వాచిందో" అని చెయ్యి చూపించాను.

"ఇప్పుడే కదా మొహం వాచేట్టు చివాట్లాట్టాను. మళ్ళీ వచ్చావా, సిగ్గులేదూ? అని నామాట వినిపించుకోకుండానే రెండు లెంపకాయలు కొట్టి గబగబా గదిలోకి వెళ్ళిలోపల గడియ వేసుకున్నాడు." అని మరింత యేడవడం మొదలెట్టింది. విన్నారా మా వాడు చెప్పిన తీర్పు?

"ఏడవకమ్మా మామయ్యతో యెందుకు చెప్పావు? నాతో చెప్పలేక పోయావా ఆమ్మా" అని దాన్ని దగ్గరగా తీసుకుని చిన్న పిల్లవాడిని యేమిరా? అక్కని కొట్టవచ్చా. తప్పు కదూ? ఈ మాట కొట్టు యేం చేస్తానో?" అని బెదిరించి నాపనిమీద లోపలికి చక్కా పోయాను.

మా మరదలు (అంటే రావుభార్య) కాపరానికి వచ్చి రెండేళ్లయింది. మారావుకి మేమున్న పూల్లోనే ఉద్యోగం అయింది. మా యిల్లు విశాలంగా వుండడంవల్ల వాళ్లు మాయంట్లోనే వొక పెడగా వుంటున్నారు.

అవ్వార మధ్యాహ్నం మారావుగా రింట్లోకి వెళ్లాను మామూలుగా రోజూ వెళ్లేట్టే. ఆనాడు మా వాడికి శలవు కాబోలు. ఇంట్లోనే వున్నాడు. భార్యభర్తలు వాదించుకుంటున్నారెందుకో గట్టిగా!

"ఏమిటిరా దాన్ని అలా కేక లేస్తున్నావు? అన్నాను.

"చూడండి వదినా వారం రోజుల నుండి పనిమనిషి రావడం లేదు. చేసుకోలేకుండా వున్నాను. చాకలి వచ్చి యిరవైరోజులైంది. బట్టలన్నీ మాసి పోయాయి. ఇవ్వార మా యిద్దరినీ చిరో రెండుజతలూ నబ్బుపెట్టి పుతికి ఆరవేశాను. ఇవన్నీ చేసుకునేటప్పటికి ప్రాణాలు చాలిస్తున్నాయి. పనిమనిషిని చాకలిని మార్చి కొత్తవాళ్లని పెడదాంటున్నాను. మీ తమ్ముడు వద్దంటున్నారు." అంది మా మరదలు.

"అక్కా మాన్పించడం సులువే కాని మళ్ళీ తగినవాళ్లు దొరకడం కష్టం కాదుట" అన్నాడు.

మన పక్కింటివాళ్ల పనిమనిషి

యెప్పుడూ నాగా చెయ్యదు. వాళ్ల చాకలికూడా వారంవారం తెస్తాడు బట్టలు. వీళ్లే పనివాళ్లా? మనమే చేయించుకునేవాళ్లమా? వాళ్లకి యిల్లు దొరక్కపోవు. మనకి మనుష్యులు దొరక్కపోరు." అన్నాను.

'నన్నేమీ అనలేక భార్యకేసి చురచురా చూసి'

"మీరంతా వొకటే. మీ యింట్లో పనే మీరు చేసుకోలేకుండా వున్నారే వాళ్లిళ్లలో పనులు చేసుకుని యంతమంది యిళ్లలో పనులూ చెయ్యాలే. మామూలు పనులుకాక యిట్టేయిట్టే బజారుకి పంపుతావు. కారం కొట్టమంటావు. పిండి విసర మంటావు. బియ్యం బాగుచెయ్య మంటావు. ఇలాంటి పనులు బహుశః అందరూ చెబుతారు. ఎవరికి చెయ్యకపోయినా కోపం. ఖర్చు చాలక యెవరికైనా యేదైనా యెక్కువ పని చేస్తే వాళ్లంటే యిష్టం అని యింకొకరు కోపిస్తారు. పనిమనిషి ను వేయి చెయ్యమంటే అది చేస్తోంది. కాస్త నాలుగురోజులు రాకపోతే చేసుకోలేమా? మేం శలవుపెడితే వుద్యోగం తీసేస్తాం అంటారనుకో మన కెల్లా వుంటుంది? వాళ్లకి మా కూతేడా యేమీ లేదు. మాది పెద్దనాఖరీ. వాళ్లది చిన్న నాఖరీ. అంతే తేడా.

ఇక చాకలిది దానిమట్టుకు అదీ ముగ్గురుపిల్లలతో చేసుకోవాలి. వొక్కదానిని నువ్వే విసుక్కుంటావే! మరి పిల్లలతో అది యెంతమంది యిల్లలోబట్టలుతుకుతోందో చూడు! ఒక్క పాత గుడ్డముక్క పోతే పూరుకోం. అన్నీ జాగ్రత్తగా యెవరివి వారికి అప్పగించాలి." అని పనివాళ్ల తరపున వకాల్తా నామా పుచ్చుకొని వో వుపన్యాసం యిచ్చేశాడు మారావు.

మా మరదలుమాత్రం యేం తీసిపోయింది కనుక? "ఏం మనకేం పూరికే చెయ్యడం లేదు వీరంతా? బోలెడు డబ్బిస్తున్నాం. పనిమనిషి కేం వెట్టిలేదు. చేసే వైఫల్యం లన్నిటికీ యెప్పటి కప్పుడు డబ్బులిచ్చేస్తాను. అందుకే నోరుమూసుకుని చేస్తుంది. ఈ డబ్బే యింకొళ్ల కిస్తే నాగా చెయ్యకుండా వస్తారు" అంది.

మహా నువ్వు యిచ్చే డబ్బుతోనే బతికిపోతున్నాను. నువ్వు డబ్బిస్తావు గాని వాళ్లకి వోపిక వుండొద్దూ? రోగం అనేది అందరికీ వస్తుంది. పనివాళ్లమీద దయాదాక్షిణ్యాలు చూపించకపోతే వాళ్లలా బతుకుతారు? వాళ్లు

రాకపోతేనీ యింటిపనులు నువ్వు చేసుకుంటున్నావు కాని యెవరిపని చెయ్యడంలేదు తెలుసా? చాకలిది ఆలస్యం గా తెచ్చినానరే, పనిమనిషి నాగాలు పెట్టినానరే, వాళ్లనిమాత్రం మాన్పించడానికి వీలేదు. ఇదే నీకు చెప్పడం" అని ఆఖరుగా తన తీర్పు చెప్పేశాడు మారావు.

మారావు చిన్నప్పటినుంచీ యింట్లోవా ట్వేవళ్ళు మడిగట్టుకున్నా నిలవనిచ్చేవాడు కాదు. గబగబా యిటూ అటూ తిరగడంలో తగిలేవాడు. మనిషిని తట్టి మాట్లాడడం వాడికి బాగా అలవాటు. ఇట్టే ముట్టుకుని చీవాట్లు తినేవాడు. ఆ లక్షణం యిప్పుడూ పోలేదు. అంతా ఒకే యింట్లో వుంటున్నామే కాని తన మట్టుకు తను వేరే కాపురం వున్నాడు కదా యిప్పుడు కూడా నన్ను ముట్టుకోవాలా చెప్పండి?

ఓనాడు నేను పరాగ్గా నిలబడ్డాను. యెవరో తగిలినట్టుంది. అవ్వార శనివారం. స్నానం చేసి మడి గట్టాను. మడంటే యింతా అంతా మడి కాదు. మడి అంటే లెక్కలేని మావారే హడలి పోయేటంత మడి. అలాంటి మడి గట్టుకున్న నన్ను తగలడానికి సాహసించినవారెవరా? అని వెనక్కి తిరిగి చూశాను. ఇంకెవరు? మా వరహాల తమ్ముడే.

నేను వెనక్కి తిరిగి తిరగడంతోనే నదురూ బెదురూ లేకుండా "యెంత పని చేశావు? ఎన్ని మాట్లు చెప్పినా వినవు. నిప్పంటి మడి మంట బెట్టావు. దిక్కుమాలిన సంత. యెల్లా అపోరించను? తడిగుడ్డ కట్టుకోవాలి. ఎక్కడా నిలవనివ్వవు." అని తాడిప్రమాణాన్ని యెగిరాడు నాకేసి చూస్తూ మాడావు.

వాడి వాలకం చూస్తే నాకు కోపం బదులు నవ్వు వచ్చి యేం రా అడేమిటి నన్ను ముట్టుకోడం కాకుండా యింత అల్లరికూడానా? అన్నాను.

మా అబ్బాయి "అది కాదమ్మా. మామయ్యతీర్పు విన్నావా? మడిగట్టుకున్న నిన్ను మామయ్య కాదుట ముట్టుకున్నది. నువ్వే చాకలిబట్టలు కట్టుకున్న మామయ్యని ముట్టుకుని మడి ధ్వంసంచేశావుట" అని నవ్వుడం ప్రారంభించాడు.

ఒక వారంరోజులక్రిందటి విషయం. ఓనాడు రావు సాయంత్రం బజారికి వెళ్లి దీపాలవేళకు వచ్చాడు వెచ్చాలు, కూరలు పట్టుకుని. బండివాడికి డబ్బులిచ్చిపంపేశాడు. మా మరదలు తెచ్చిన సామాన్లు లెక్కపెట్టింది. ఒక సంచీ రాలేదు.

"ఏమండీ! సంచీ రాలేదు" అంది.

"అయ్యో అల్లాగా వట్టి సంచీకూడా కాదే. నిండా కూరలున్నాయి. బం

(-16వ పేజీ చూడుడు)

జయ! విజయభవ! దిగ్విజయభవ!

చిట్టి చెల్లాయిలా! చిట్టితమ్ముట్లా!
మహర్షివమిషంధగలు వచ్చేసరికి
బడిపిల్లలంతా ఉత్సాహంతో 'జయ
విజయభవ! దిగ్విజయభవ!' అని
ఒక్కగొంతుతో ఎంచక్కా పలుకుతూ
వుంటే ముచ్చటగా వుంటుంది కదూ?
ఈ పంథగలంటే మొన్నమొన్నటి
దాకా బడిపిల్ల లెంతెంత ఉబలాట
పడేవా రనుకున్నార? మీ కా విష
యం తెలిదు మఱి ఈ పంథగ లెప్పుడు
వస్తాయో తెలుసా? ప్రతి ఏ మా ను
ఆ శ్వయం జమా నం లో పాద్యమి
మొదలు నవమిదాకా తొమ్మిది దినా
లకూ నవరాత్రము లని పేరు. వీటినే
మహర్షివమి షంధగ లని కూడా అం
టారు. ఆ తొమ్మిది దినాల్లోను కడపటి
నాడు మహానవమి పర్వదినం కావడం
చేత, అది సంప్రదానముగా గల ఆ
తొమ్మిది రోజులకూ మహర్షివమి
లనుపే రొచ్చింది.

మహర్షివమి లింకా పది యిరవై
రోజు లుండనంగానే బడిపిల్ల లందరూ
చాలా ఉత్సాహంతో ఎప్పుడెప్పుడు
పంథగ లొస్తారో యని యెదురు
చూస్తూండేవారు. వారంతా మంచి
మంచి వేడుగుబడ్డలు తీసుకొచ్చి
వాటితో మంచిమంచి పిల్లలంబులు
తయారుచేసేవారు. అందులో మధ్య
మూడు దబ్బలు వచ్చేట్టుగా కొన్ని,
ఒకటే దబ్బలో రంధ్రము పొడిచి కొన్ని
రకరకాలుగా తయారు చేసేవారు. ఆ
వేడుగుబడ్డలు కనబడకుండా రంగురం
గుల కాగితాలు తీసుకొచ్చి దానికి అతి
కించేవారు. ఆపుడు ఆ పిల్లలంబులు రంగు
రంగుల పువ్వులతోటి ఎంత అందంగా
వుంట వనుకున్నారు?

ఇవన్నీ పిల్లలు ఒక్కొక్కరూ వారి
వారి శక్తి నామధ్యాలకొద్దీ వింతవింతగా
ఒకదానిమించి యింకొకటి ఉండేలాగ
బడిలోనే తయారు చేసుకునేవారు.
అలా చేసుకోవడం తెలినివాళ్ళకు బడి
పంతులే తయారుచేయించి యిచ్చే
వారు. కాకపోతే తోడిపిల్లలే తయారు
చేసి యిచ్చేవారు.

ఇవన్నీ ఇలా ఓ మూల తయార
వతూ వుంటే బడిపంతులు పిల్లల కంద
రికి మహర్షివమిషద్యాలు నేర్పించి కం
తతా పట్టించేవారు. ఆ పద్యా లన్నీ
సులువుగా పిల్లలందరూ బట్టిపెట్టేందుకు
వీలుగా వుంటాయి. అవన్నీను జట్టు,
జట్టుగా ఎలాఎలా పాడాలో పంతులు
ముందుగానే నేర్పేవారు.

ఇంతకూ ఈ పంథగలకి ఓ యిరవై
రోజులనుంచీ కూడా బడిలో చదువు
సాగదన్నమాట! బడిపంతులు మహ
ర్షివమిషద్యాలు నేర్పడంలోనూ, బడి
పిల్లలు పిల్లలంబులు తయారు చేసుకో
వంలోనూ మునిగి వుంటారు. వారికి
సామాలు భోజనాలకుకూడ తీరిక
వుండదు ఆ రోజుల్లో.

న చిత్ర హ ర ప త్రి క

శ్రీ తిమ్మావజ్జుల కోదండరామయ్య

ఇలా వుండగా వుండగా ఆ రోజు
రానే వస్తుంది. అప్పుడు బడిలో చదువు
వుకునే ఆడపిల్లలు అందరూను మంచి
మంచి పరికిణీలు, చొక్కాలు వేసు
కుని, తలలు దువ్వుకుని వింతవింతగా
జడలు వేసుకుని వస్తారు. మొగపిల్లలం
దరూ పట్టు జరీ బట్టలని ధోవతులుగా
కట్టి, దానికి పైన బెట్టుకుమట్టే ఓ జరీ
పంచను కట్టుకుని, తలలు బాగుగా
దువ్వుకొని, మునిచేతులకు, ఒంటికి
గంధము పూసికుని, చేతుల్లో పిల్లలంబులు
కట్టుకుని బడికి వెడతారు. అక్కడ
పంతులు అప్పటికే చాలా రోజులనుంచీ
పెట్టెలో దాచియుంచిన పాత నల్లకో
టును వేసుకుని, జరీపట్టుబట్టల కట్టి
చేతిలో ఓ మేముబెత్తం పట్టుకుని
తయారయి వుంటాడు.

ఆ తరువాతే అందరూ బారులు
తీర్చి నిలబడతారు. ముందు పంతులు
గారు చేతితో బెత్తంతో ఆ జట్టుకంతా
నాయకుడిమట్టే శివగా ధీమాతో పోతు
వుంటాడు. ఆయన వెనకాలే బడిపిల్ల
లందరూ జట్టులు జట్టులుగా బారులు
తీర్చి వస్తూవుంటారు. ఆడపిల్లలందరూ
కోలాటంకరలు చేతుల్లో పుచ్చుకుని
వారివెంట వస్తుంటారు. వారిలో కూడ
కోలాటానికి కావలసిన సామగ్రి నంతా
బుట్టోతులు తెస్తుంటారు. మొదట
బడిపంతులు తన బడిలో చదువుకునే
పిల్లలతోటి వాళ్లవాళ్ల యిల్లకు వస్తా
మనీ, వారి తండ్రులనీ, పెద్దలనీ ఇం
ట్లోనే ఉండేట్టుగా చెప్పిపెట్టమనీ
జాగ్రత్త పెడతాడు. ఓ ధనవంతుడైన
గ్రహస్థునింటికి వెళ్ళి వారి యింటి
ముందు ఓ వైపు మొగపిల్లలు మరో
వైపు ఆడపిల్లలు నిలబడి పంతులు పాట
పాడుతూ తాళం వేస్తూ వుంటే ఆ
పాటను వాళ్లందరూ కూడ కలిసి
కోలాటం చేస్తారు. అందులో ఎన్ని
రకా లుండనుకున్నారు. నిజంగా
అది చూచితేరాలసిన ఆట. కోలాటం
వేస్తూ ఇటువారు అటూ, అటువారు
ఇటూ మార్చిమార్చి మధ్యన నిలబడి
నీరి కర్రలతో వారికర్రలను వారి
కర్రలతో నీరి కర్రలను చిన్న తాటిం
పులుచేసి పక్కపక్కగా తప్పుకుంటూ
జరుగుతూంటే వైన వారు పట్టుకుని
పున్న దారాలు జతలుగా తయారవు
తుంది. అందులో ముందు నాలుగుజత
లుండడం ఆ తరువాత కలియడం. ఆ
తరువాత మళ్ళీ నాలుగుజతలు రావడం
వింత వింతలుగా అనేకవిధాలుగా బడి
పంతుల శక్తిసామర్థ్యాలకొద్దీ వారిబుద్ధి
విశేషంబట్టి వుంటుంది. ఆడ పిల్లలు
తప్ప తక్కిన వారంతా ఈ వింత
చూస్తూ నిలబడి వుంటారు. ఈ పాట
ముగియగానే మహర్షివమి పద్యాల్లో

ఓ పద్యంలో ఓ పాదాన్ని కోలాటం
ఆడేవారిలో ఓ జట్టువారు పలికి పరాకు
అంటారు. ఆ తరువాత వారు మరో
పాదాన్ని చెప్పి పరాకు అంటారు. ఆ
పద్యం పూర్తి అవగానే మళ్ళీ మరో
పాట పాడుతాడు బడిపంతులు.
ఇందులో ఆ యింటి అబ్బాయి ప్రధాన
పాత్ర యిస్తాడు. బడిపంతులు బహుమతి

బాలగేయం :

దసరా పద్యాలు

శ్రీ తిమ్మావజ్జుల కోదండరామయ్య

వాళ్లు చెప్పే పద్యాలు చూడు
ఎలా వున్నాయో!
“శ్రీరమ్యశుభగాత్ర శ్రీఉమాపుత్ర
దేవదేవాది సురదేవసంస్తుత్య!
అమరేంద్రసన్నత అతిగుణోద్ధార
మణిదీపకుండల మహితప్రకాశ
కరివరానన పరమకారుణ్యధీర
యోగదంతవినోద ప్రకటస్వరూప
మూషకోత్తమవాహ మునిగణస్తోత్ర
మోదకప్రియమోద ముల్లోకవాస
కనకాద్రిసమధీర కంజాతనేత్ర
వైభవాంచితరూప వామనాకార
శ్రీవెలయపెదపూడి శ్రీవిష్ణురాజ
జయ! నిజయీభవ! దిగ్విజయీ భవ!
శ్రీవిష్ణురాజాయ చిన్నిగణపాయ
లంబోదరాయ శ్రీలావణ్యదాయ
అంబికాపుత్రాయ అంచితగుణాయ
గజవక్త్రరూపాయ కారుణ్యదాయ
అఘనంహరాయ నిత్యానందకాయ
మాకు బుద్ధిమృదువు మదిని గోరెదము
నీకు మ్రొక్కెద మయ్య నిజమునకు
[మేము
మొల్లులును గన్నేళ్లు మోదంబుతోను
సన్నవీరజాజులును సంపెంగలూను
జాజి గొడ్డెంగలును చామంతివీరులు
బూజ చేతుముమిమ్ము బొదల సంపదలు
ఖజాయములు మంచి శింశుచక్కెరలు
పరమాన్నములు మంచి భక్ష్యభోజ్య
[ములు
మోదకముండ్రాళ్లు ముద్దపళ్ళులును
ఆదరంబుగ కెన్నె మయ్య గణపయ్య
త్వంతో భుజియించి తుల్యసంపదం
నాల్పుల రక్షించుమయ్య గణపయ్య!||
యివ్వలేసి లోభు లిచ్చు వాక్యములు
యివ్వ డేటికి వచ్చె నీ శుద్ధచక్రతి
అప్పుడే యెరిగితే ఆ మూల ఇంట్లో
ఒప్పుగా దాగొందు ఒగు తెరుగకుండ
చప్పుడు గాకుండ చాటుగా నుదు
పొరుగుారి వైను పోనేర వైతి
దొడ్డిముంపర గోడ దుమికిపో వైతి
తలవాకిట గుమ్మము తలు పెయ్యవైతి
దూరాననే చూచి పారిపో వైతి
దిట్టముగ గాదెలో దిగి యుండ వైతి
మంచాల చాటెట్టి పొంచుండ వైతి
కర్రపుల్లలు చూచి ఘులుఘులు చూచి

పొందడాని కని మన కుర్రాడు ఎలా
ఆడతాడో చూడా మని యింటిల్లపాదీ
చాల ఉత్సాహంతో ఆ వేడుక
చూస్తారు. పద్యంకూడ ఆ కుర్రాడిచేత
చెప్పిస్తాడు. ఆ తరువాత బడిపిల్లలందరూ
పిల్లలంబులువేస్తూ వారికివచ్చిన పద్యాలు
జట్టుజట్టుగా కలిసి చెపుతూంటే వాళ్ళ
కందరికీ ఆ యింటి యజమాని పప్పులు
బెల్లాలు పంచిపెడతాడు. ఆ తరువాత
బడిపంతుల సంభావన యిస్తారు. ఇక్కడే
చాలా గమ్యత్తుగా వుంటుంది. పిల్లలం

వెరివై చిక్కితిని వఖ గడియలోను
వఖరూక యివ్వకను వదలరూ వీళ్లు
అడ్డిగలు రెండైతే అమరంగ రూక
పాతకలు నాలెన పరగ నా రూక
పరిక లెన్నిది యెన బంగాళ రూక
వీసాలు పనహు వెలసి నా రూక
యీ రూకనే యిస్తే యింటి కందరికి
నేర్పుతో నాడితే నెల్లాళ్ళు గడుచు
పట్టుమని సంతలో తలగుడ్డ కొంటే
యేలాగునైనను యేడాది గడుచు
నునుపుగా సంతలో నూచైన గొంటే
నెల్లాళ్ళు వెళ్ళును పిల్ల తలగడుగు
గోచి కొంగున గట్టి కొన్నాళ్లు దాస్తి
గోడ మెరియలో బెట్టి కొన్నాళ్లు దాస్తి
ఉతకనందీన వెట్టి కొన్నాళ్లు దాస్తి
పెంటమీదను పాతి కొన్నాళ్లు దాస్తి
ఓ రూక నిను బాసి యోర్వజానుడునే
నా రూక వని చాల నమ్మితిని గకవే
రూకయ్య రూకయ్య రూకబ్బ రూక
పోకు నా చిన్నారి పొన్నారి రూక
వో తల్లి పోరేరు వో కూనలమ్మా
యీతూరి యీ ఆడ దెట్టయిన గడుపు
పోతురాజా! నీకు పోతునే వేతు
యీతూరి యీబాధ యెట్టయిన గడుపు
అని యిట్లు లోభులను ఆడు వాక్యములు
భద్రాద్రిగుణాధామ పట్టాభిరామ ||జ||
పొసగ తెల్లని పట్టుపుట్టుంబు గట్టి
నొసట గస్తురిబాట్టు నొసరంగ దిద్ది
పసిడివీడెయి చాల బాగుగా జుట్టి
మిసిమి గలకుచములను మృగనాభినలది
కన్నుల కాటుక కరమొప్ప దిద్ది
కొప్పులను చెంగల్వ కుసుమములదురిమి
విలశెల్లు సకల విద్యల పువ్వుబోణి
వరల సంపద లిచ్చు వాణి మిము నేల
సరస్వతి మతి మాకు చల్లంగ నిమ్మ
పరమేష్ఠి రాణి మము పాలింపవమ్మా
వల్లికమ్మదుపాణి వరసీలనేణి
పల్లవారుణపాణి పరమకల్యాణి
సమ్మతిగ మిము దలతు సద్గణకదంబ
మమ్ముధన్యుల జేయు మాశారదాంబ
[ఈవైపద్యములు మదరాసు ఓరియం
టల్లెబ్రిలోని తాళపత్రగ్రంథమ
లోనివి. ఇటువంటి పద్యము లింక నక
కములు కలవు.]

దరూ కలసి అప్పుడు ఇలా పాడతారు. 'అయ్యవారికి చాలు అయిదు వరహాలు పిల్లవాండ్రకు చాలు పప్పు బెల్లాలు.' ఇలా చాలా ఉత్సాహంతో పాడు తూపుంటే పంతులు వుప్పొంగిపోతాడు. ఆ యింటియజమాని యిచ్చే సంభావన తా ననుకొన్నదానికంటే తక్కువగా నున్న యెడల బడిపంతులపుడు ఆయన్ను గోజాడుతాడు కూడా. వారిదగ్గర నిల్లం బులే కాదు. మరి అయ్యవారు చెప్పించిన పద్యా లభాణాలు కూడా వున్నాయి. అవి అందుకనే నేర్పిపెడతారు పంతులు. వెంటనే అందుకుని ఆ పిల్లలు అవి పాడేసరికి ఆ యజమానికి నిజంగా నవ్వువచ్చి యింకా యెక్కువగా యిచ్చి పంతుల్ని సంతోషపరుస్తాడు. అప్పటికిగానీ, బడిపంతులుగానీ, బడిపిల్లలుగానీ ఆ యజమాన్ని వదలరు. లేదు కూడ దని అన్నాడంటేనా పిల్లలదగ్గర ఆయనఆటలు ఎంతమాత్రమూ సాగవు. పంతులు కన్నుపైగ జేయటంతోలే అందుకుని పాట పట్టించాడంటే అందరూ గొల్లుమని నవ్వుతారు. అప్పుడు అతగాడికి నవ్వువచ్చి తాను ముందు యిచ్చినదానికి సిగ్గుపడి ఎక్కువగా యిస్తాడు. ఈ సందర్భంలో కొందరు ఏం చేస్తారో తెలుసా? బడిపంతులు, కుర్రాళ్లు వస్తారనీ తెలియగానే ఇంట్లో దాక్కుని యింటివాళ్లచేత లేదనిపిస్తారు. కొందరు ముఖం తప్పిస్తారు. పాపం అప్పుడు ఆ యింటి కుర్రాడికి అందరి కుర్రాళ్ళలోనూ ఎంత తలవంపుగా వుంటుందనుకున్నారు. మా నాన్న ఎక్కువ యిచ్చారు చూడరా అని ఒకడినొకడు ఉడికించుకుంటూ తక్కినవాణ్ణి వేళాకోళంకూడా చేస్తారు. ఇలా ఉళ్ళో అందరి యింట్లకూ తిరిగి సంభావన పోగుచేసుకుని మధ్యాహ్నం ఇల్లు చేరుకుంటారు బడిపంతులు. అందరును యెవరి ఇల్లకు వాళ్లు వెళ్ళిపోతారు. మళ్ళీ సాయంకాలం బయలుదేరి కొన్ని

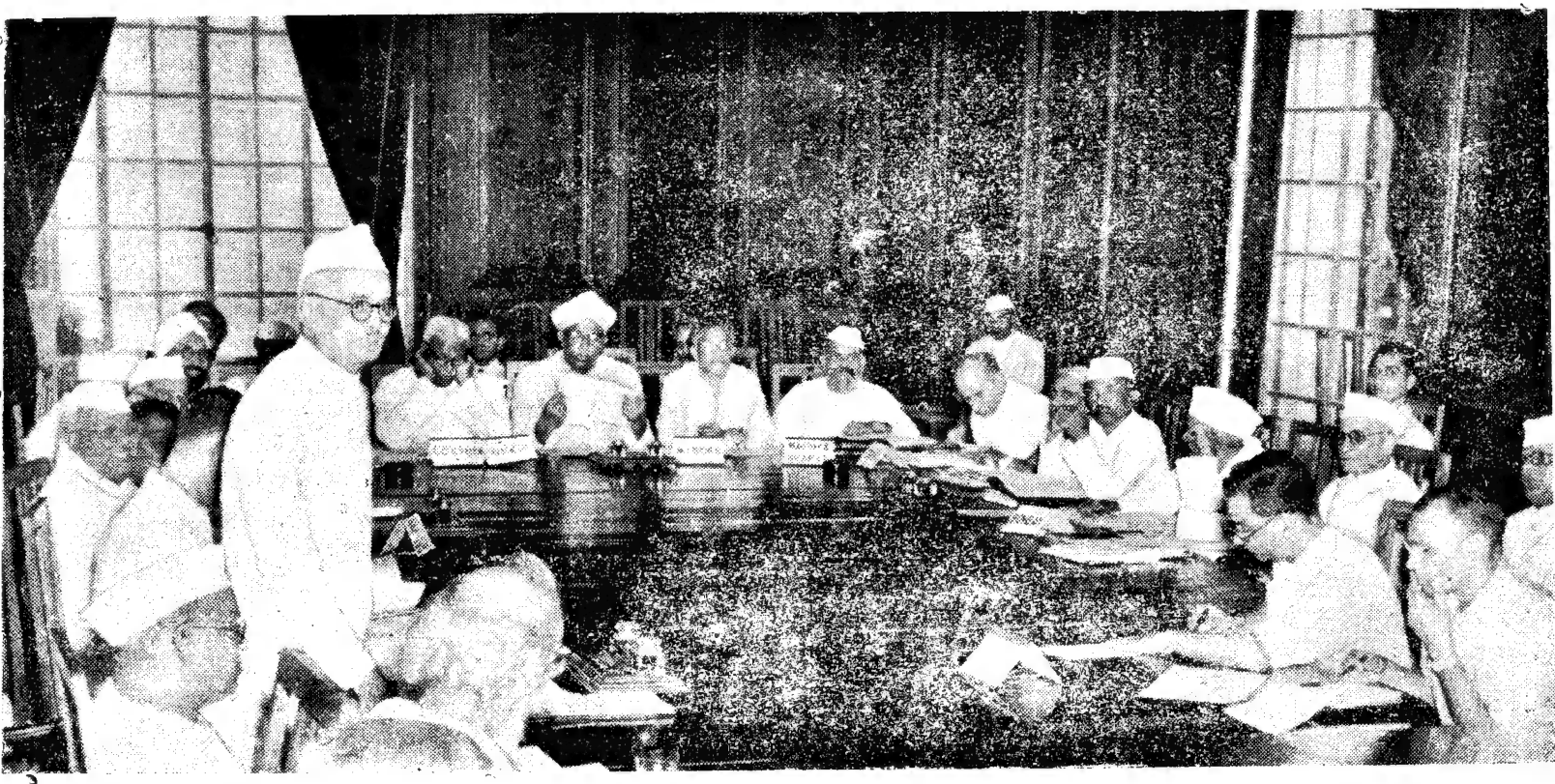
యిల్లకు వెళ్లి యిలా ఒకటి రెండు రోజుల్లో బడిలో చదువుకునే కుర్రాళ్ల యింట్లకంతా వెళ్లి కొద్దో గొప్పో సంభావన ముట్టచెప్పించుకుంటాడు పంతులు. ఇందులో ఇంకో లాభం వుంది తెలుసా? ఏ కుర్రాడు ఎలా చదువుతాడు, అతని మంచిచెడ్డలు ఏమిటో తెలుసుకోడానికి పిల్లల తండ్రులకిది మంచి అవకాశం. అప్పుడు బడిపంతులు సంభావనకోసర మని ఉన్నది కొంతైతే లేనిది పది చేర్చి కుర్రాణ్ణి అందరి యెదుటా పొగుడుతాడు. అంతటితో ఆ కుర్రాడు ఆకాశంలో కూర్చోపెట్టి నట్టుగా తలుస్తాడు. తక్కిన కుర్రాళ్లందరూ మన యింటికి వెడితే ఇలాంటి వైభవం జరుగుతుందని మనిల్లు ఎప్పుడు వస్తుందా! వెడితే మన నాన్నగారు బారా? ఇంట్లో వుంటే ఎంతైనా బావుండును. నాకు నలుగురిలో ఫీమాగా వుంటుందని ఆలోచిస్తూ ముందు చూస్తూ, పప్పు బెల్లాలు తింటూ, కాస్తకాస్త జేబుల్లో దాచుకుంటూ విల్లంబులు ఝూడిస్తూ పంతులు వెనకాలే 'జయ విజయ భవ-ద్విజయ భవ' అని వెడతారు. చాలా? ఇదంతా నిజంగా తమపాగా లేదా? ఆ పండగల్లో నుపు కూడా ఇలా చేయగలిగితే ఎంత బావుండును! అయితే యిప్పు డిలాంటిది ఉందా! ఏం చేయగలం!

మారావుతిర్పు (14-వ పేజీ తరువాయి)

డిలో అన్నీ పెట్టినట్టే భాషకం. అరే బండివాడు కూడా వెళ్లిపోయినట్టున్నాడు." అని వీధిలోకి వెళ్లి చూశాడు. బండి యింకా నందు మళ్ల లేదు. మా అబ్బాయిని బండివాడిని తీసుకు రమ్మని పంపాడు. చెప్పడం తడవుగా బండితోనహా బండివాణ్ణి

గుమ్మంలో హాజరు చేయించాడు మా అబ్బాయి. సంచి బండిలో వుందిట. బండివాడి సంగతి గమనించి వుండదు. యెందుచేతనంటారేమో. వాడు ముసలివాడు. కన్ను తిన్నగా కనబడ్డం లేదు. చెముడుకూడా వున్నట్టే వుంది. చీకటి పడేసేళ. వాడు నిజంగా చూసినట్టే అప్పుడే వాడు పికరు లేకుండా బండితో నహా మాయమయ్యేవాడు. వాడిని చూడగానే మారావు ఉగ్రుడైపోయి వాడిమీదికి వురికాడు. మీదకంటే మీదకి కాదనుకొండి. జానెడు యెడంలోకి అన్నమాట. వెళ్లి — "యెంరా నీ కంత్ పొగరా? బండిలో సంచి వుంటే చెప్పక్కరలేదా? దొంగవెధవా. దొంగతనాలు చేసి తైల్ల కళ్ళేవాళ్ళ మొహంలాగే వుంది నీ మొహం" అన్నాడు. చెముడేమో వాడి కీమాటలు వినబడ్డట్టులేదు. తెల్లబోయి "యేంటి బాబూ" అన్నాడు అమాయకంగా. "ఏమిటా? నీ తలకాయ. ఇదో నాటకం కాబోలు చెముడని. ఇదిగో యీ సంచి నాది. బండిలో వుండిపోయింది. నువ్వు చూసి చెప్పక్కరలేదా? చిలకలా పట్టుకు చక్కపోతావా?" అన్నాడు మారావు గట్టిగా వాడికి వినబడేట్టు. "అయ్యో బాబూ! నా కెందుకండి యీ సంచి. నా బండిలో వుండాడి? అబ్బాయిగోరు రామంటే బండి కావాలి కామాలు ననుకున్నానండి. ఆ బహుమంతునిసాచ్చిగా నాకు తెల్లండి" అన్నాడు దణ్ణా లేడుతూ. "చూడలేదంటే సరా? చూడకపోవడం తప్పే. యెవరైనా బండిలోంచి దిగినప్పుడు వారి సామాన్లపే బండిలో వుండకుండా చూడడం నీదే పూచీ" అన్నాడు మారావు.

మా అరుగుమీద మా మరదలు నేను, మా పిల్లలు, పక్కయింటివా? పిల్లలు వున్నాం నిలబడి. మా వాళ్ల హడావిడికి దారిన బోయే వాళ్లు ఆ బండివాడిని సంగతి అడిగి తెలుసుకొ: "అదేమిటండి? తెచ్చుకున్న సామాన్ల మీకు క్షాపకం వుండక్కరలేదుటండి వాడికి వుండాలా? మీకు వుండాలా? కళ్లు కనబడవు. చెవులు వినబడవు. ముసలాడే. కళ్లు తిన్నగా కనబడేవాళ్లకే కనబడని చీకటిసేళ. మీకుమాత్రం కనబడితే మీరు తీసుకోరుటండి అలాంటప్పుడు మీ సంచి బండిలో వుందనియెల్లాగ తెలుసుకోగలడో చెప్పండి? తీసుకువెళ్లాలనే వెడితే అప్పుడే నూయమై వుండేవాడు. మళ్ళీ మీర రమ్మనగానే మీ సంచి బండిలో పెట్టుకుని మీ గుమ్మంలోకే వస్తాడుటండి తప్పు మీ దగ్గర పెట్టుకుని వాడిని కొట్టి వస్తాడేమిటండి?" అన్నారు. ఇంకేం. నూ వాడు తోకతోక్కిన త్రాచైనాడు. "మీ దారిని మీరు పోక అనవసర విషయాలలో కలుగచేసుకోవడం యెదుకు? దయ చెయ్యండి" అన్నాడు మారావు. "మంచివాడే యీ యన" అనకుంటూ వాళ్ల దారిని వాళ్లు చక్కాబోయారు. మా అబ్బాయి సంచి లోపల వెళ్లి బండివాణ్ణి పంపేశాడు. మన సంచి మనకి దొరికిందంటే చాలు నని మారావుని యెల్లాగో లోపలికి తీసకొచ్చాం. "వెయ్యి చెప్పండి లక్ష చెప్పండి తప్పు బండివాడిదే గాని నా దేం మాత్రం కాదు" అంటాడు మారావు

భీల్లిలో ఈ నెల 1-న ప్రారంభమైన వివిధ రాష్ట్రాల శాసనసభల అధ్యక్షుల సమావేశం. అధినేత శాసనసభ అధ్యక్షుడు జి. వి. మన్యంకర్ అధ్యక్షత వహించి, ఉపసభ్యులను దృశ్యం.

భరణి పిక్చర్స్ 'లైలా మజ్ను'లో థైన్ పాత్రధారి నాగేశ్వరరావు

చలన చిత్ర సమీక్ష

భరణి పిక్చర్స్ 'లైలా మజ్ను'లో లైలా, భానుమతి

లైలా మజ్ను

ట్రైకోబర్ 1 వ తేదీని ఆంధ్రదేశమంతటా 19 థియేట్రాలలో విడుదల కావన్న భరణి వారి లైలు చిత్రం: నటీనటులు; పి. భానుమతి, నాగేశ్వరరావు, సి. యస్. ఆర్. ఆంజనేయులు, శివరావు వగైరా. దర్శకులు ఏ. రామస్వామి, సంగీతదర్శకులు సి. ఆర్. సుబ్బరామన్, తదితరవారందరూ 'న్యూ స్టూడెంట్స్ ఫిలింస్'లో ప్రత్యేక ఇచ్చారు.

ఇతివృత్తం చరిత్ర ప్రసిద్ధమైనది. లైలా అమీర్ సర్వార్ కూతురు. థైన్ అమీర్ ఉమ్రా కొడుకు. సర్వార్ ఉమ్రా ప్రాణస్నేహితులు. ఉమ్రా పరగణాలోనే సర్వార్ ఉంటాడు.

లైలా, థైన్ ఒక్కచోట జన్మించారు. చక్కబట్టో చదువుతున్నారు. ఒకరిని విడిచి ఒకరు చక్కటగుండా వుండలేరు.

లైలా తండ్రికి విచ్చలవిడి నచ్చలేదు. తన సూతురు అడుపులో పెట్టి, కొడుకును మందలించుకొనుచు ఉమ్రాని హెచ్చరించాడు. అతని పమానాలు రుచించలేదు. తన పరిజనంతో

ఆ పూరు విడిచి మక్కాకు వెళ్లిపోయాడు. థైన్ వెనకాలే పయన మైనాడు.

మక్కాలో, లైలా మనసు మార్చటానికి తండ్రి యెన్నో మార్గాల ప్రయత్నించాడు. ప్రేమనూర్తి లైలా కోకమూర్తి అయింది. అహోరాత్రాలూ అన్నపానాలు మాని, ప్రియుని దర్శనంకోసం తెన్నులు చూసింది.

ఒకనాడు సర్వార్ మహల్లో లైలా చేతి మీదుగా దానాలు పుచ్చుకోవటానికి వస్తున్న షకీర్ వెనుక థైన్ కూడా వచ్చి లైలాతోనే తెలుసుకున్నాడు. మారువేషంతో మహల్లో ప్రవేశించి చెలికత్తెతో రాయబారం చేశాడు. మరునాడు రాత్రి లైలా థైన్ తోటలో సమావేశమై మనసు విప్పి మాట్లాడుకొన్నారు.

సర్వార్ ఇంట లేనిచో - లైలా దర్శనానికి మళ్ళీ థైన్ మహల్లో ప్రవేశించాడు. అంతలోనే సర్వార్ ఉన్నట్టుండి ఊడిపడ్డాడు. థైన్ చెంపలు వాచిపోయినయ్య.

ఇంక లైలానుమానే అనకాశం కూడా తన థైన్ వెరివాడై విసులవెంట - లైలా

నామస్కరణచేస్తూ తిరగ నానంభించాడు. అల్లరి మూకలు అతన్ని వెరివాడి కిందకట్టి రాళ్లు రువ్వి రెచ్చగొట్టారు. ఇంతలో ఇరాక్ షహజాదా ఆ సగరానికి వచ్చాడు. ప్రభువు థైన్ ను చూచి అతని కళ్ళ తెలుసుకొన్నాడు.

ఉమ్రా, కొడుకు మరణమాసి, గత్యంతరం లేక సర్వార్ ను ఆశ్రయించి పుత్రభిక్ష వేడుకొన్నాడు. కొడుకు పిచ్చివాడు కాదని నిరూపిస్తే - తన కూతు ర్నిస్తానన్నాడు. సర్వార్, పెద్దల సముఖంలో పరీక్ష జరిగింది. థైన్ మంచి వాడేనన్నారు. పెళ్ళిసం, బంధం ఖరారు కాబోతున్న సమయంలో షహజాదా, సర్వార్ అల్లుడు కాదబ్బుకొన్నాడని సమాచారం వచ్చింది.

సర్వార్ మతి మారిపోయింది. పిల్లను ఇవ్వనని తిరుమకొట్టేశాడు థైన్ ను. పెళ్లి వద్దని లైలా ఎదిరించింది.

కాని బలవంతాన వివాహం జరిగిపోయింది. ఇరాక్ ప్రభు వెంట లాలించినా, బెదరించినా లైలా మనసు మారలేదు. పిచ్చివాడైన థైన్ కోసం నిద్రాహారాలు మాని కోకిస్తోంది.

ప్రభువు ఆ మొనసానికృత్యానికి ఆశ్చర్యపోయాడు. పవిత్రప్రేమకు ముగ్ధుడైనాడు. లైలాను రాజలాంఛనాలతో థైన్ వద్దకు సాగ

నంపాడు. లైలా థైన్ ఎడారిలో కలుసుకుంటారు. కాని ఎడారి కుపాసుకి బలై ప్రాణాలు విడుస్తారు. వారి గాఢప్రేమ అమర గాఢగా లోకం స్ఫురిస్తుంది.

ఈ సంకల్పం విడుదలైన తెలుగుచిత్రాల్లో ఇది ఎన్నడగిన దనడానికి సందేహం లేదు. ప్రత్యేకించి, ఆశంకగా జానపదచిత్రాలే వెలువడుతున్న ఈ కాలంలో కొత్తవనంతో కూడుకున్న కథగల ఈ లైలా మజ్ను చిత్రం తెలుగు ప్రేక్షకుల్ని ఎక్కువగా ఆకర్షించగలదు. అరబ్బీవాతావరణం చిత్రంలో అడుగడుగునా చక్కగా చూపబడింది. భరణి వారు చాలా ప్రయాసపడి ఆకర్షకం చేసిన సెటింగులు వేశారు. అయితే ఈ చిత్రం అంతా హిందీ షకీలోనే ఉంది.

దర్శకత్వం, చాయా చిత్రగ్రహణం, సముద్రాల వారి మాటలు, పాటలు గానం వగైరా తృప్తికరంగా ఉన్నాయి. శబ్దగ్రహణం కూడా బాగానే ఉంది.

నటీనటులలో భానుమతి, నాగేశ్వరరావు, శివరావు, (అన్వర్) సి. యస్. ఆర్. గార్లు (షహజా) నేర్పుగా నటించారు.

సాగర్ లో ప్రదర్శితమవుతున్న 'బజార్'లో నిగార్, శ్యామ్ నటించే ఒక దృశ్యం సచిత్రవారపత్రిక

బెర్నార్డు షా

ఇటీవల రచించిన బొమ్మల నాటకం నుండి ఒక దృశ్యం.

పేక్స్లియర్ (షాతో): నా కన్న పూర్తిగా 300 ఏళ్లు చిన్నవాడివి కనుక పంపగొట్టావు... అయితే నేం? నిన్ను మృత్యువు త్వరలోనే పంపగొట్టుతుంది.

అడ్డగిల్లు

(11-వ పేజీ తరువాయి)

వరనం. "పగ సాధించాలి. ఉపాయం కావాలి" అన్నాడు.

"ఏమిటో, నాల్గు వాయిదాల్లో పోయావా? ఇంతదూరం ఎందుకు?" అన్నాడు మెత్తగా కరుణదనం పుట్టించాలి.

"కాండే. పరిస్థితులు మారిపోయాయి. ఏదో వెనకాల అంగబలం ఉండే ఇంత సాహసం చెయ్యగలిగాడు. కాగితంలో పాడవాలి. నెత్తురు త్రాగారి. చంపాలి-అంతే."

"ఓ ఉపాయాలు లక్షలున్నాయి. కాని నీ నీ మధ్య ఇల్లు కదలడం లేదు. మీ దర్శనం చేయాలని అనుకుంటూ ఉన్నాను. మీరే సాక్షాత్కరించారు. మీ అవమానం నాది. ముమ్మాటికి నాది. సాధిస్తాను. సాధించడమే కాదు. అందరికీ మళ్ళీ ఇల్లుగ చెయ్యకుండా పాతం చెప్పతాను చూద్దురుగాని; నా తడాఖా....."

"సందేహించకండి. మీ ఉపకారం మరచి పోను."

"అబ్బే మరి మేమున్న దింకెండుకు? ఆత్మల నన్నివిధాలా కాపాడడానికి కాదా?"

గోవర్ధనం పినిసారి. కార్యం జరిగిం చు కంటాడు కబుర్లతో. ప్రతిఫలం కాదా పండో ముట్టచెప్పతాడు. అంతే దమ్మడియైనా జార నియ్యడు. ఈతని స్వభావం వకటి బాగా ఎరుగును. అదును కనిపెట్టాడు బాగా నంజుకోవాలని తల పోతాడు.

"ఒక్కర్లా కిమ్మత్తూ. లేనివాడు కుజేరు డిటో చెలగాట మాడడమా! ఎంత సాహసం!! మంచికోసం మనం ఊరుకున్నామా ఇంక తల ఎత్తుకుని తిరగలేము - ఇది మన దౌర్బల్యం క్రింద గణించి అంతా నెత్తెక్కతారు.

వర్ధనంవూదయం మండిపోతూ ఉంది. ఈ మాటలు చిరుకట్టై లయ్యాయి.

"ఉపేక్షించకూడదండి. కని తీర్చుకోవాలి. వాడిని హత మార్చాలి."

"అదే ఆలోచిస్తున్నాను, మార్గ మేదా అని? పోనీ గట్టిగా చావమోదినే నాడిని? దానితో వాడి రోగం....."

"అది సాధ్యపడజేమా! నా సామ్మ తింటూ ఉన్న నా జీతగాల్లే నాకు సాయం రారని తేలి పోయింది. కాలంమార్పు అందులో స్వరాజ్యం రచ్చాక వాళ్ళు మరీ రెచ్చిపోయారు. ధనవంతుల ప్రజ్ఞ - ప్రతిభ - సాగుకుండా చెయ్యాలి."

"మీ మాట నిజం - సర్కారు వారి కండ్లా 0ల్పిఉంది. ఇంక వాళ్ల దే పెత్తనం. వాళ్ల దే రాజ్యం....."

"అయితే ధనవంతుల ధనం ఎందుకు పని కొస్తుంది? అవమానం సహించి ఊరుకో రలసినదేనా? విత్తం - ఏమీ చెయ్యనేలేదా?"

"సరే ఆలోచిద్దాము - మెల్లగా".....

"ఎప్పుడో కాదు. ఇప్పుడే ఆలోచించాలి. ఆలోచించడమే కాదు. కార్యరూపంలో పెట్టాలి - అప్పటిదాకా నే నింటికి వెళ్లను."

"తొందరపడకండి గోవర్ధనరావుగారూ! మీ ఆందోళన నే నెరుగకపోలేదు. నాకు మన సిమితం లేదు."

"నేనుండగా మీ కేయి బ్లండ్ రారు. రారినయ్యను. అందాక ఇదిగో ఇవి దగ్గర ఉంచండి అంటూ నాల్గు కాగితాలు ఆయన ఒళ్లో పడవేశాడు.

"ఏమిటో నా కెందుకు డబ్బు? అందులో మీ డబ్బు పుచ్చుకోవడమా? నా ఇబ్బందులు ఆత్మలని చెప్పకొన్నాను అంతేగాని" అంటూ తిరిగి ఇచ్చి నేయబోయాడు.

అవమానంతో వర్ధనంయనస్సు చెడిపోయి ఉంది. ప్రారాధన లాలోచించే క్షేత్రేదు. ఇది బాగా కనిపెట్టాడు వకటి.

"ఇప్పుడే సీరపరచా లంటారా? తొందర పోనే - అయితే వినండి అంటూ మెల్లగా ఏదో చెప్పాడు వకటి వర్ధనంతో. సబిన్స్ పెక్ట రునుకూడా చూడండి. నేనూ మాట్లాడుతాను. కాని-అని ఇంకా ఏదో చెప్పబోయి ఆగిపోయా ఁ. పీడరు చెప్పిన ఆలోచన నచ్చింది వర్ధనానికి. ఆ పేద నారాయణిని కూకటివేళ్లతో పెల్లించివేసే ఉపాయం చెప్పాడు. పీడరుధీక్షేక్తి మెచ్చుకున్నాడు గోవర్ధనం. తన పూదయం

లోని బరు వప్పుడే దిగిపోయినట్లుగా తి చింది. కాని అని ఏదో చెప్పబోతూ ఆగిపోయాడు. చెప్పండి అనుమానించకండి. అని అన్నాడు.

"అబ్బే. యస్. ఐ. ని మనవాడినిగా చేసు కొంటేనేగాని పని జరగదు. అతడు చాలా గట్టివాడు. వైగా ప్రవాప్రభుత్వం. ఎన్ని చిక్కులు వచ్చాయో చూడండి. మనుషటిలాగ ప్రతి కార్యం సాఫీగా జరగడం లేదు. అన్నింటికి అడుగుతున్నా ఆటంకాలే అన్నాడు వకటి తప్పుతప్పుగా.

"అంతే పనండి. నేను మాట్లాడుతాను. ధనం చూచియోనా మనతో కలిసిరాదా? అన్నాడు కొంచెం గర్వంగా.

"సరిసరి. మీరు వెళ్ళి వేరంపెడితే అసలే కుదరదు. భయపడతాడు. చాలామంది ఉద్యోగ గులు దెబ్బతిన్నా రిటువంటి ఘట్టంలోనే. మీరే స్వయంగా మాట్లాడితే బెదిరిపోతాడు. మీ కెందుకు! మన పని జరిగేలాగ నే నేర్పాటు చేస్తానుగా... ఎలాగయినా కార్యసాధనకావాలి. ఎవరు మాట్లాడితేనేమి! అనుకొని-అయితే ఫీ జేమాత్రం ఇవ్వలసిఉంటుంది? అని ప్రశ్నిం చాడు.

"సలహాకే ఇంత ఇచ్చారు. పనిచేసేవాడి కెంత ఇవ్వాలో నేను చెప్పాలా?....."

గోవర్ధనం అనుమానించాడు. వెప్రిపట్టుదలతో ఇంత సామ్మ మంచినీళ్లలాగ ఖర్చుపెట్టడమా? అతనికి భయం వేసింది. పోనీ ఇంకో ఉపాయం; డబ్బు ఖర్చులేనిది చెప్పండి అని అంటే, రంగ స్వామి ఏమనుకుంటాడో! పోనీ ఊగుకుండామా అంటే నాల్గువందలూ ఖర్చయ్యాయి. అడిగాక ఊరుకుని ఉంటే ఆ గ్రామంలో కా పురం చెయ్యడమే కష్టం అనుకున్నాడు. ప్రాద్దుటి అవ మానం స్మరణకు రాగానే అతని కేరీ మొక్క సారిగా కంపించిపోయింది.

పీడరుగారూ! ఏమాత్ర మివ్వాలో అంకె చెప్పండి. సందేహించకండి. మనపని జరగాలి కాని డబ్బు కేమి నెడవడబ్బు. అన్నాడు తా నెంత ధనవంతుడో అంత పట్టుదలను నిసీనని - డబ్బు ఖర్చుపెట్ట దాని కి వె ను దీ య ని వాడ నని పీడరుకు తెలియాలని అతని ఉద్దేశ్యం.

"ఏమోనండి. నా స్వంతవిషయం కాదు గదా? మీ రెమిచ్చినా సంతోషించి పని చేయ దానికి. అతడు త్రొత్తగా వచ్చాడు. వైగా కుర్ర తనం. అదే ఆలోచిస్తున్నా నన్నాడు వకటి.

ఇదిగో యీ పదికాగితాలూ ఉంచండి. యస్. ఐ. తో నేను మాట్లాడను. మీరే అన్నీ చెయ్యాలి. భారంఅంతా మీదే అంటూ లేచాడు.

కడుపులో బెంగ తీరింది. జేబులూ-కడుపునూ కూడా ఖాళీఅయ్యాయి. వర్ధనానికి కాఫీ హోట లుకు పోయి కడుపునిండించుకొన్నాడు. చల్లని నీళ్ళు త్రాగాడు. పూదయ మన్నివిధాలా చల్ల బడింది.

యజమానిరాకచూచి బండి కట్టాడు పాలేరు. యజమానికి తొందరలేదని నెమరు వేసు కొంటూ నడుస్తున్నాయి ఎడ్లు. బండికుదుపులో వర్ధనం కునికిపాట్లు పడుతున్నాడు.

3

గోవర్ధనంబండి పోలిన ఆగి రాత్రి ఏడు గంటల కింటికి చేరింది. పట్టణంవెళ్ళి పెద్దపెద్ద ఆఫీసర్లని-పటాలాన్ని కూడాతీసుకొనినస్తాడని నారాయణి కుటుంబాన్ని లాక్కునిపోయి జైలులో పెట్టిస్తాడని గ్రామములంతా అను కొన్నారు. కాని వర్ధనం ఒక్కడే తిరిగిరావడం చూచి ఆశ్చర్యపోయారు. తమ గ్రామానికి-ముఖ్యంగా నారాయణికి ముప్పు తప్పదని స్థిర పరుచుకొన్నారు.

బండిదిగి తిన్నగా ఇంటిలోకి వెళ్ళి పోయాడు వర్ధనం. స్నానంచేసాడు. భోజనం చేస్తున్నాడు. భార్య రంగమ్మ ప్రశ్నించింది-ఏ మైనట్టు? మీరు పట్టణం వెళ్ళి కుపాకులు ఫిరంగులు పట్టించు కొని పోటీసులని వెంటపెట్టుకొని వస్తున్నారని ఊళ్లో అంతా అనుకుంటున్నారు. అయినా అంతవర కెందుకు?...

పెరుగు కలుపుకొంటూ వర్ధనం అట్టే భార్యకేసి చూచాడు. "నీ కెందుకు యీ గొడవ? ఏదో చేస్తాము. ఆ దరిద్రుడికి నాతోనా

విరోధం, స్పృహ? చూసిస్తానుగా నాకే నా బలం అన్నాడు గర్వంగా.

"ఎందుకు? తప్పుతా మీరే, చేతార్చుకరిని శిక్షించాలి?..."

"నాదా? తప్పుతా నాదా?"

"ఆవును నారాయణుడు తన పల్లంచేసి నీరు పెట్టుకొంటున్నాడు. ఆదికాల్యప్రక్కనే ఉంది. న్యాయంగా అదే ముందు తడవాలి గదా అయినా మీరే క మ్యూనిసి వెళ్ళారు. ఒక్కగంట ఆగితే ఏమీ లేదు-పట్టుదలకోసం చేతులారా మీరే ఇంతా తెచ్చిపెట్టుకొన్నారు.

గబగబా అన్నం తినివేసి లేచిపోయాడు. భార్యవాదానికి జవాబు నిజంగా చెప్పలేక పోయాడు. ఖండించలేకపోయాడు ఆడదానితో వాడ మెండుకన్నట్టు-ఏమి చెప్పినా అర్థంచేసుకో లేదు (స్త్రీ) అన్నట్లు. సమాధానం ఏమీ చెప్ప కుండానే లేచిపోయాడు.

వెంకటాపురం వెళ్ళి ఏమిచేసుకున్నాడో తెలుసుకోవాలని ఆ గ్రామంలో అం ద రూ ప్రయత్నించారు. బండి వాడి ద్వారా ఏమీ భోగట్టా రలేదు. నిజం తెలుసుకొనేదాకా ఎవ్వరికి ఏమీ తోచడంలేదు. అందుకని ఊజూ లాగ చుట్టూ సమీప ఒకడు - సవారిబండికిని ఒకడు ఏదో వంకతో పదిమంది వర్ధనంఅరుగు మీదికి చేరారు.

ముందు లోకాభిరామాయణం జరిగింది. ఆ మాటల భారణిలోనే వర్ధనం తన ప్రతిభ - ముఖ్యంగా ధనవంతుని క్షేత్రసామర్థ్యాలు నలుగురికి తెలియపరిచాడు. ధనవంతుని తిరస్కరించడమంటే రకరకాల బాధలు కష్టాలూ కోరి తెచ్చుకోవడమే నని చివరికి నిర్ణయించుకున్నాడు.

రామన్న మామా, చూచావుగా ఇవ్వాలే ఉదయం జరిగిన చరిత్ర! ఎంత క్షేత్ర ఉంటే నేమి చావు దప్పి బయటపడతాను. మీరందరూ సమయానికి రా బట్టి గాని వా డెంతకయినా తెలిించి ఉండేవాడే. కాని కాలం.....

"గోవర్ధనం లేచినవేళ అటువంటిది - అంతే. లేకపోతే ఎప్పుడైనా ఎవ్వరైనా నీ కెందుకు చెప్పారా? అయిన దేవో అయింది. మేమంతా నారాయణిని చీవాట్లు పెట్టాము."

"పాపం వాడి నెందుకు? నన్నే తిట్టండి - అసమర్థుడికి".....

"నువ్వసమర్థుడివా? చాలు చాలాకాకో."

"కనుకనే అంత పరాధనం పొందికూడా ఇట్లా కూర్చున్నాను."

మారెయ్య స్వప్నవాది - ఉన్నదున్నట్లు మొగంమీద అనివేయడం ఆ తని ని అలవాటు. అన్నాడు - కాని వర్ధనం - నువ్వే ముందుగా తొందరపడ్డావోయి-దెబ్బన్నవాడి నని అన్యాయంగా వెళ్ళావు ఫలం.....

తన తప్పు తన ఎదుట చెప్పేసాహసమా? సహించలేకపోయాడు. ఆత్మాభిమానం యీ దెబ్బకు సహించలేకపోయింది.

"అవునోయి నేనూ అదే అంటున్నాను. ఫలం అనుభవించక తప్పుతుందా? అప్పుడే ఏమయింది? కేవల టెబ్బండిలో ఉండి ఫలమంతా. తప్పుతుందా....."

మారెయ్య యీ వెంటకారం గ్రహించక పోలేడు. నిజంకోసం ఒకటి నెందుకు ప్రతి మాటాని - బుద్ధిగించాలి - కోపం వచ్చిందిగాని మెల్ల మెల్లగానే అన్నాడు.

"డబ్బు ఏదైనా - ఎంతయినా చేయిస్తుం దోయి! ఆక్రమంగా వాడిమీదికి వెళ్ళి ఏదో ధర్మయూరిలా మాట్లాడుతున్నావు. ఏమిటి నవ్వు చేసేది? చాస్తే ఇస్తావు. కొట్టాడని కేసు పెడతావు. కోర్టు నీమాటే నమ్ముతుంది. కారణం నీ డబ్బును చూచి. నారాయణిని శిక్షిస్తుంది. కాని ఒక్కసారి ఆలోచించి చూడు. నారా యణుడు ని న్నెంత ప్రతిమలాడు ఒక్కగంట ఆగమని - నీవు విన్నావా? దభాలున బోడెలో ఉరికివడ్డావు అన్యాయంకోసం. ఏకే అంత ఆవేశ మంటే న్యాయంకోసం నారాయణి కుండదా?"

వర్ధనం రెచ్చిపోయాడు. యథార్థ - స్పష్ట వాదం. అతనికి వెగలుగా తోచింది. నిజంగా అం ద రూ తనను తిరస్కరిస్తూ ఉన్నట్లు - వైకమాత్రం నీవాళ్లమేనని నటించేస్తున్నట్లు గ్రహించాడు. అతనిలోని అహం భావం ఉండేకొంచింది.

"అవునోయి - మీరంతా నాకేవో పెద్ద పరాధనం - తలవంపులూ కలగచెయ్యాలని అనుకుంటున్నారు చెయ్యండి. ఇంకా ఎంతవరకు చేస్తావో. నేను అన్నింటికి సిద్ధపడేశాన్నాను అన్నాడు కోపంగా. కోపంచేత మాటలు తన బడుతూ ఉన్నాయి.

"ఏమిటో ఎందుకో అంత ఆగ్రహం? నీవు తొందరపడ్డావు. అమాట నేనంటే అదీ నాతప్పా? నీ తప్పును తప్పునకూడదన్నమాట, దాన్ని ఒప్పుకో గానే భావించాలన్నమాట, మే మందరమున్ను. ఎందుకని? నీడబ్బును చూచా?..... అంతేనా 'సరే ఓపిక పట్టండి నాల్గురోజులు. ఎవరు తప్పు చేశారో అర్థమవుతుందిగా? అన్నాడు. మీ కేమి చేసినా నా ముందా అనేభావంతో.

మధ్యను మాకా చెదరింపు? నీ డబ్బును చూచి ఆశించి మేము నిన్నాశ్రయించడం లేదు. ఆశ్రయించినా నీ నెంత ఉదారుడివో మే మెరుగక పోనూ లేదు. నీకు బోలెడదాని ఉంది నాల్గు పూటలు తిను. మాకు లేదు ఒక్క పూటే తింటాము. కాని గౌరవంలో ఆత్మాభిమానంలో నీతో సమానులకు. ఇంకా కొంచెం ఎక్కువే అనుకో. నీ కున్నన్ని కోరికలు మాకు లేనేలేవు. అందుకని నీ ఆత్మకంటే మా ఆత్మే ఎక్స్ పెక్టు పవిత్రంగా ఉంటుంది. ఇంక యీచిన్నిచిన్ని ఇబ్బందులూ మా కలవాటే. ముమ్మత్తి నీ వేమీ చెయ్యలేవు ఎప్పుడూను.

"గొప్పవాడివి. మహాపుంశ్రుతివి. చెప్పు నారాయణి అవసరమని, అప్పుడైనా....."

"విను ఆభిమాట. నారాయణి కేవల నా అపకారం నీవల జరిగింది అంటే మేము సహించము. ఎంతవరకైనా తెలిస్తాము న్యాయం కోసం. ఇది మాత్రం జ్ఞాపకముంచుకో - అన్నాడు పెద్దగొంతుతో మారెయ్య.

అక్కడ నున్న వాళ్ళందరూ మారెయ్యని శాంతిపజేసి అక్కడినుంచి పంపించివేశారు. నాల్గురోజులలో ఏదో ఆశ్చర్య - భయంకర విషయాలు జరిగిపోతాయని అంతా నిశ్చయించు కొన్నారు.

ఈ కండవ పరాధనం గోవర్ధనాన్ని ఉన్నట్లని జేసి వేసింది. ప్రాద్దుటి అవమానం ఇప్పుడుచ్చు ప్పాయి కండింది. పెద్దపెద్దకేలు పెడుతున్నాడు. తిడుతున్నాడు. వానిమాట కెదు రాడలేక-ఎవరు చెప్పి నిష్కారం తెచ్చుకోవడాని కిష్ట పడక అంతా అక్కడనుంచి వెళ్ళిపోయారు.

మారెయ్య న్యాయవాదిత్వం నారాయణి కృత్యంకన్నా ఎక్కువగా బాధించింది వర్ధనాన్ని. ఇంట్లో పెండ్లాము, ఇరుగుపొరుగుని స్త్రీలు తన నెంతో చురుకైనగా చూస్తున్నారని భావించాడు. ఇటువంటి కంటకాలని ఏరి కాత్తి వేసి - బూడిదచేసి తనమాగం - తన పలుకుబడి తన రాజసం నిలబెట్టుకోవాలని, అంతవరకు నిద్రా హారాలు - నిదులభోగాలు తెక్కచెయ్యకూడ దని ప్రతిజ్ఞ చేసుకొన్నాడు. (సకేషం)

నారసింహలేఖ్యము
బంగారు చేర్చబడినది. మేహము. విక్రీక.
నిష్పత్రవ రుక్మవస్త్రమును హరించి బలమును
కాంతిని వీర్యవృద్ధిని కలిగించు వరప్రసాదము—
ఈ దర్శి రు. 3-4.0 పోస్టేజి 10 అ.
పి. సి. ఏ. డి కంపెని. పెరిదేవి-నెల్లూరు జిల్లా
బ్రాంచి: 7 సీను మొదటిసి.వి.నాడు.

కు ప్త * బొ ల్లి
వర్ధరా మేహమచ్చలు, పెగ, సవాయివ్యాధు
లకు, గ్యాగంటిచికిత్స. క్యాటలాగుఉచితం
జి. వి. రెడ్డి, ప్రాప్రయిటరు. వి. రెడ్డి & కో.
(రిజిస్టర్డ్) గోపాలపురం, తూ||గో||జిల్లా.

గవారక్యెట్
ఉన్నిగింతు గుంటులగుణము
ఈశ్వరచార్యశిష్యమండ్రే

నిజాంరాష్ట్ర కవి :

గద్వాల - సోమభూపాలుడు

[శ్రీ బులుసు వేంకటరమణయ్య]

ఆంధ్రసామ్రాజ్య సార్యభాముడు శ్రీకృష్ణ దేవరాయలు రాయలసీమలో పెరిగిన నట్లునూ దక్షిణమున తంజావూరురాజ్యమున నాయకరాజులు పేరుపొందినట్లును, ఉత్తరాంధ్రమున పెద్దాపుర, విజయనగర రాజుల ండి నట్లును ఆంధ్రదేశాంతర్గతమున నైజామరాజ్యము లోని తెలంగాణాయందును కొందఱు ప్రభువులు పండితులై, కవులై వాఙ్మయమున కసాధారణులుగ నేవయినర్చిరి. అట్టివారిలో గద్వాలను పాలించిన సోమభూపాలు డొకడు.

సోమభూపాలునిది ముప్పివల్లింశము. అతని ప్రపితామహుడు పెద్దనభూపాలుడు ; తాత పెద సోమపువతి ; తండ్రి తిరుమలరాయడు ; తల్లి మంగాంబిక ; పినతండ్రి ప్రసిద్ధిచెందిన రామరాయలు. ఈ విషయములు సోమభూపాలుని 'రతిరహస్యము'వలననే తెలియుచున్నవి. అం దిట్లున్నది.

“శ్రీముప్పివల్లి పెద్దన భూమినుడు పేరుగాంచె భూరియసండ్డె యీమహి గృహ్లాశుంకా నామ నదీమధ్యదేశనాధుండగుచుకొ.”

... ..
“అట్టి పెద్దన విభుడు లక్కాంబయందు సుతుల గాంచెను విడితుల నతులముతుల సోమనిమడగు శ్రీ పెద్దసోమవిభుని పేరునిరిగన్న... ..”

“అలపెదసోమవిభుడు తి ర్మలరాయవరేణ్య రామరాయలగనె బు త్రుల లింగాంబికయెడ రఘు కులనాథుడు సీతయందు గుళవులగతికొ.”

... ..
“సంగతి దిరుమలరాయలు మంగాంబికయందు సోమమహివర ! నిన్నుకొ. శృంగారనిధిని గనియె ర మాంగనయెడ, ఖగతురంగ డంగజాలికొ.”

ప్రసిద్ధిచెందిన గద్వాల రామరాయలు శ్రీ.శ. 1761 లో మరణింపగా, అతని సోదరపుత్రుడగు నీ సోమభూపాలుడు రాజ్యమునకు వచ్చెను; సోమభూపాలుడు మహావీరుడు; రాజ్యతంత్రుడు. పినతండ్రికాలముననే యీతడు నిజామ

ప్రభువునకు వోడ్పడి, అతనివలన రెండువేల రూప్యములు బహుసనముగా గ్రహించెను ; మఱియు 19 మహాలలపై నాడగొడు అను అధికారమును పొందెను. 1778-లో నిజామునకును, బోలాపురరాజునకును జరిగిన యుద్ధములో సాయపడి పెక్కు గౌరవము లందెను.

సోమభూపాలుడు సహజముగ మహావీరుడే కాక గొప్పకవి ; అన్ని శాస్త్రములందును ఈతనికి బ్రవేశము కలదు ; కవి, పండిత పక్షపాతియై యీతండు పెక్కుర కవి, పండితులను పోషించి ‘అభినవభోజుడు’ అని పేరు పొందెను. సోమభూపాలునికి గల ప్రతిభాపాండిత్యము లీ క్రిందిపద్యమువలన దెల్లమగుచున్నది—

‘సాహిత్యసామ్రాజ్య సౌర్యశౌనున్నుర్తి సంగీతవిద్యా విచక్షణతయు, రసగుణాలంకార రసికత్వవైఖరి నీతిశాస్త్రార్థనర్థితిమితియు జ్యోతిష, వాస్తు మర్మార్థశయనిరూఢి భరతశాస్త్రార్థ ప్రభావగరిమ కొక్కొకముఖకళా కోవిదప్రతిభాప్తి శృంగారకవితావిశేషరచన నీక తగునయ్య ; సరసవాణీవిలాస సభగుణకలాప ! వరభూష ! నూనచాప ! కేశవస్వామి పదభక్తి కృతి సహాయ !

... ..
పయి పద్యమునుబట్టి సోమభూపాలునకు సంగీత, సాహిత్యములందు గొప్ప యభిమానమనియు, కామకళయందును, నాట్యకళయందును ఆదర మధికమనియు తెలియుచున్నది.

ఈ త ని కి గల సాహిత్యాభిమానమే ‘రతిరహస్యము’ నాంధ్రీకరింపజేసి, గద్వాలపురము లోని కేశవస్వామికి అంకిత మిచ్చించినది.

ధర్మార్థకామమోక్షము లను చతుర్విపురగు మార్గములలో తార్తీయిక పుగుషార్థమున కామమునకు మనవాక్యాయమున ఉచితమున స్థానము నీయకుండిరి. కామశాస్త్రగ్రంథము లతిరహస్యముగ నంచుకొనవగినవనియు, ఆ శాస్త్రమును గూర్చిన గ్రంథరచనయే కూడదనియు మనవారి యభిప్రాయము. ఆ గ్రంథములు దుర్బలమానసుల కరగతము లగుచో ఉద్రేకమును గలిగించి,

దుష్పథప్రసర్తనమునకు గారణములు కాగలుగుటయే ఇందులకు గారణము. కావుననే యట్టి గ్రంథముల రచన తిక్కున ; అందును పెక్కు ముద్రితములు కాకయే యుండిపోయినవి.

కొందఱికి చెట్టు కలిగించు నను నాశయమున ఇట్టి గ్రంథములను మాటుమా ల ద్రో యుట యనుచితమనియు, విషయగ్రహణము న క యి విద్వాంసులకు ఇవి ఆవశ్యకము లనియు దలచి పండితకవులు వీనిని రచించియున్నాగు ; దృఢ విశ్టులును, భోగులగు మహారాజులును వీనిని చక్కగ వ్రాయించి, సోపమోగమునకు భద్ర పఱచియు నుండిరి. అట్టి గ్రంథములలో శ్రీసోమ భూపాలుడు రచించిన ‘రతిరహస్యము’ ఎన్న దగినది ‘రతిరహస్యము’ను గీర్వాణభాషలో సహజసారస్వతచంద్రాంధుడును, రామ విద్య త్కవి తుమా రు డు ను అ గు హ రి హ ర క వి రచించెను. దాని నీ సోమకవి భాషాంతీకరించెను. ఈ తెలుగునేత యింతపఱును ప్రకటితము కాలేదు. ఉపలబ్ధములయిన లిఖితప్రతులయినను సమగ్రములు కాక గ్రంథసాతములతో గూడి యున్నవి. ఉపలబ్ధగ్రంథము ను బట్టి యిందు నాయికానాయకలక్షణములు, భావ, హావాది శృంగారచేష్టలక్షణములు, శృంగారరసవిరణము, బంధలక్షణములు, విషమరతులు సమరతుల విధములు మున్నగునవి వివరింపబడినట్లు తెలియుచున్నది.

సోమభూపాలుని గ్రంథము చాల సరళమైన రచనలో సాగినది ; ఇందు కవిత్యగౌరవమునకు గాక, విషయగౌరవమునకే ప్రాధాన్య మియ బడినది. విషయవివరణమున జాగ్రత్త తీసికొనబడుటచే ఆవశ్యవిషయములు గ్రంథమున బ్రవేశింపలేదనియే చెప్పవచ్చును. ఇందలి కవిత్యము సామాన్యమే యయినను సాధారణుగ మూలము నభిప్రాయమును వివరించుటకు మిక్కిలి తగి యున్నదనవలెను. మచ్చునకు క్రిందివానిని గ్రహింపవలెను—

మూలము—
“మాతాస్థితాచే ద్దళితాంగయశ్చి ర్వేశ్యాంగనానాం భవనాంగణేషు, సా మృత్యురూపా హి మహావిటానాం

శ్రీచందనసా భుజగీన జాతా.”
అనువాదము—
“చందనద్రుమ మెనసిన జరరభుజగి భంగి వేశ్యాంగణంబున బలితియైన వేశ్యమాత పాసంగిన విటుల కేమి తెల్ప ? నది మృత్యువేగదా, తెలిసి చూడో మూలము—

“గ్రాహేఽస్మిక్ మదనాధిక్వాజ్వలతను ర్వాగ్నిః కలమాప్నోష్యో దాహో మన్మథశాస్త్రుతింత్రవిభివ జ్ఞానసితః సః పుమాక ; ఇ త్యేవం స్వసఖిజనేన పరిత స్సంబోధితా కామినీ తం పశ్యామి క దేతి సత్వరవతీ మాగ్నే సదా వర్తతే.”

అనువాదము—
“ఈ సగ్నిక సువాక్యము ను విలాసు ; డనంగ తంత్ర వి జ్ఞాని యుదారమూర్తి విల సస్వణిమావణు డొక్క డున్నవా డో నళినాక్షి ! యంచు జెలు లొక్కట దెల్పగ గాంత యప్పుడే వానిని జూతునం చుతిజ మమ్మన ద్రోవను నిల్పు నిత్యముకొ”

మూలము—
“స్రక్చందనేషు మణిమాక్తిక భూషణేషు భోగ్యేషు వసుషుచ నిస్సృహతాం ప్రవిష్టా, హానాథ ! హాగమణ ! ఇ త్యిషక్వల్ల పనీ సా మానసేతు విషయద్విషతా మవాప.”

అనువాదము—
“హారచందన భూషణాహారవస్తు సమితి నిస్సృహజెంది ‘యో రమణ ! నాథ ! యనుచు మిక్కిలి పలుకుచు నదియు మదిని విషయవిద్వేషణంబు నివ్వధిని జెందు.”

మూలానువాదముల నొక్క చోట నుంచి, ఏదోయొక పుట. తెఱచియిచ్చిన యుదాహరణము లిది ; ఏర్పి కూర్చినవి కావు. కావున అనువాదమంతయు నిదే పద్ధతిలో జరిగినదని చెప్పవలెను.

మనదేశమున ఇపుడు ప్రాచీనగ్రంథముల పరిశీలనమును, ముద్రణమును మూలబడినవి. అట్టి వానికి ప్రోత్సాహమొసగు సంస్థలు యావదాంధ్రము నకు నుండు, రెండు కలవు ; కావున అసంఖ్యాకములగు గ్రంథములు లిఖితావస్థయందే మటుమాయమగుచున్నవి. అట్టివి అందును రాజుల రచనలు నామరూపములు లేక నశింపకుండనుద్ధరించుట ముఖ్యకర్తవ్యము. వాఙ్మయాభిమానులగు ఉదారులు ఇట్టిపనికి పూనుకొందురుగాక!

కాబూలులో భారతరాయబారి కార్యాలయంవారి ఆధ్వర్యన జరిగిన భారతకళాప్రదర్శన ప్రారంభోత్సవ దృశ్యం. ఆఫ్ఘన్ ప్రధాని ఘాజీ ప్రారంభోత్సవం పారు. మనజరి రాయబారి రూప్ చంద్ (తలపాగా), ఇటలీ, రష్యా, టర్కీరాయబారులు, చితకళాసమితి కార్యదర్శి రాయచౌదరి, రూప్ చంద్ సతి, ఆఫ్ఘన్ ప్రభుత్వ ప్రముఖులు చిత్రంలో ఉన్నారు.

నేటి ప్రపంచం

★ రష్యాలో ఏటం వేలింది

★ ప్రపంచంలో శాంతి సాధనకు అవకాశాలు

1949 సెప్టెంబర్ అనేక విధాల చరిత్ర ప్రాధాన్యం గడించుకుంది. ఈవారం బొంబాయి, హైదరాబాద్, ఆంధ్ర దేశాలలో, ఈతీరంనుంచి ఆ తీరానికి గాలివాన చెలరేగింది. నలభై ఏళ్లుగా ఎరగనంతవర్షం ధారా పాతంగా కురిసింది. ఆహారంకోసం తహతహలాడుతున్న ప్రజల్ని వరుణదేవుడు అహతహ చేస్తున్నాడు. ఉంటే అనావుష్టి, లేదా అతి వృష్టి. పండేఅహారం ధాత్రీగర్భంలోనూ నదీ మట్టంలోనూ కలిసిపోతోంది. వృషభప్రవాహంలోపడి కొట్టుకుపోతోంది.

ఈ సెప్టెంబర్ లో డాలర్ తో పాటు మారకాన్ని బ్రిటన్ నూరింట్ల 80½ వంతులు తగ్గించేసింది. బ్రిటన్ వెంటనే అనేక దేశాల నాణేలు తగ్గాయి. బ్రిటన్ ఉన్నట్టుండి తగ్గించడంవల్ల కంటే రెండురూపాయల తరవాత పాకిస్తాన్ తగ్గించడం లేదని ప్రకటించడం భారతదేశాన్ని ఆశ్చర్యంలో ముంచేసింది. ప్రకృతి విధించిన బాంధవ్యాన్ని బంధనంగా భ్రమించి ముక్తి పొందాలనే ఉద్దేశంతో (లేక అపోహతో) ఆర్థికబాంధవ్యాన్ని తెంచేసింది. పరిస్థితులు మున్ముందు బలీయమై పాకిస్తాన్ తన చలముణివిలువని తగ్గించవలసి వచ్చినా భారతదేశచలముణితో సామ్యం పెట్టుకోవడనే సంగతి రూఢి అయింది.

రష్యాలో కూడా ఏటం కేలిందనే వార్త కూడా ఇప్పుడే ప్రపంచానికి అమెరికా అధ్యక్షుడు ప్రకటించాడు. ఐక్యరాజ్య సమితి వాతావరణంలో చాలా మార్పు కనిపిస్తోందని వార్తలు వస్తున్నాయి. ప్రపంచంలో శాంతిని నెలకొల్పే అవకాశం వచ్చినట్లు చాలామంది భావిస్తున్నారు.

రష్యాలో కూడా ఏటం కేలిందని అధ్యక్షుడు ట్రూమన్ ప్రకటించగానే పశ్చిమయూరప్, అమెరికాలో ప్రజలు సిద్ధమయి మేల్కొన్నట్లు భావిస్తున్నారు. ఇంతవరకూ రష్యాకి ఏటం తహస్యం తెలియదనీ, అమెరికాతో యుద్ధానికి రష్యా సాహసించలేదనీ అందరూ భావించారు. ప్రపంచంలో తమ కెదురు లేదని అమెరికను భ్రమించారు. ఇప్పుడు మధురస్వప్నాన్ని మంచులా విచ్చిపోయి వాస్తవప్రపంచంలో పడినట్లుంది.

అణువిచ్ఛేదనరహస్యం ఇప్పుడు కాకపోతే మాజేల్లకైనా తెలియక తప్పదని భౌతికశాస్త్రజ్ఞులు చెప్తూనే ఉన్నారు. కాని ఇంత త్వరలో రష్యన్లు గ్రహించగలిగారని తెలుసుకుని ఒక అమెరికన్ భౌతికవిజ్ఞానశాస్త్రపరిగోధుడు విస్తుపోయాడు.

రష్యాలో ఏటంబాంబులనిర్మాణం జరుగుతోందని ఇదివరలోనే కొందరు యూరోపియన్లు చెప్తూవచ్చారు. 1947 నవంబరులో మాలటోవ్ ఐక్యరాజ్యసమితి అణువిచ్ఛేదన రహస్యం తెలిసిందని చెప్పినప్పుడు దంభాలు పలుకుతున్నాడని యూరోపియన్, అమెరికన్ రాజకీయవేత్తలన్నారు. మాస్కోలో అమెరికన్ రాయబారిగాఉన్న బెడెల్ సీత్ అమెరికా తిరిగి వచ్చినప్పుడే ఏటంరహస్యం రష్యన్లకి తెలుసునని చెప్పాడు. కాని ఈ మాట లేవీ పాటిం చ బడలేదు. అయితే అమెరికన్ ప్రభుత్వం సత్యం గ్రహించాలని ప్రయత్నించింది. అణువిచ్ఛేదనానంతరం వాతావరణంలో వ్యాపించే విద్యుత్కణాల్ని గుర్తుపట్టడానికి పరి

కరాలు తయారుచేశారు. ప్రపంచంలో ఎక్కడ ఆ విద్యుత్కణాలు ప్రకాశించినా ఈ పరికరాలవల్ల చాలా దూరంనుంచి కూడా కనిపెట్టవచ్చును. ఆ పరికరాలవల్లనే ఇప్పుడు అమెరికన్లు రష్యాలో అణువిచ్ఛేదనగురించి తెలుసుకోగలిగారు.

రష్యాకి ఇదివరకే తెలిసివుంటే ఇప్పటికే ఏటంబాంబులు తయారుచేసి ఉండాలి. లేదా ఇప్పుడిప్పుడే కనిపెట్టిఉన్నట్లుంటే, ఏటం బాంబులు నిర్మించడాని కింకంతో వ్యవధి పట్టదు. అమెరికాతో సమానంగా నిలబడగల శక్తి రష్యాకి లభించడానికి ఎంతో కాలం పట్టదు.

ఈపరిస్థితుల దృష్ట్యా అట్లాంటిక్ పాస్టు దేశాలు అప్పుడే దేశభేదాల పరిస్థితిని చర్చించడం ప్రారంభించారు. రష్యాకి ఇప్పుడు ఏటంబాంబు ఉండదనీ, 1952 వరకూ వారికి తెలియడం అసంభవమనీ, ఆ తరవాత ఏటంబాంబులు నిర్మించుకోవడానికి వ్యవధిపట్టుతుందనీ అంచనావేసి ఆ ప్రకారమే ఇంతవరకూ దేశభేదాలవిధానాల్ని నిర్ణయించుకొన్నారు. అంటే 1952 లోగానే రష్యాభరతం పట్టడానికి అమెరికా సన్నాహాలు చేస్తోందన్నమాట, అమెరికా అండఉంటే చాలు రష్యావల్ల భయమేమిలేదని తలచి పొరుగునున్న నార్వేకూడా అట్లాంటిక్ పాస్టులో చేరింది. రష్యా పశ్చిమ యూరప్ వైపు దండెత్తివచ్చినా, మాస్కోమీదా, లెనిన్ గ్రాడమీదా ప్లాన్ గ్రాడమీద మూడు ఏటంబాంబులు విసిరే చాలు రష్యాపని చచ్చబడి పోతుందనకున్నారు.

కాని పరిస్థితి ఇప్పుడు తారుమారయింది. రష్యాకి కూడా ఏటంబాంబులున్నాయి. లేదా ఇంక తయారుచేసుకోగలదు. అందువల్ల రష్యా అమెరికా ఏటంబాంబులికి సమాధానం చెప్పగలదు. యుద్ధమే సంభవిస్తే రష్యా లండన్ మీదా, పారిస్ మీదా, జిబ్రల్టర్ మీదా మూడు బాంబులు వేసిందంటే మరీ తిరుగుండదు. రష్యా తన సైనికబలంతో యూరప్ నంతనీ ఆక్రమించిందంటే వారి నింక ఎవరూ కదిలించలేరు. అప్పుడు అమెరికా ఏటంబాంబులవల్ల రష్యాకి నష్టం ఉండదుకాని, చేతులారా అమెరికాయే లండన్ మీద ఏటంబాంబు వెయ్యవలసి రావచ్చు. అయినా అట్లాంటిక్ సముద్రం దాటించి యూరప్ వైపు దండెత్తే చెయ్యడం అసంభవమౌతుంది. అందువల్ల ఇప్పుడు అట్లాంటిక్ దేశాల ఈపరిస్థితులదృష్ట్యా దేశభేదాల విధానాన్ని మార్చుకోవాలి. అమెరికా దేశభేదాల నిమిత్తం సన్నాహాల్ని చురుగ్గా తెమిల్చి వెయ్యడానికి నిర్ణయించుకుందట. ఏటం బాంబుల్ని ఇంకా తయారుచేస్తుందిట. బెర్లియన్ కాంగ్రెస్ లోనూ, బ్రిటిష్ ఆఫ్రికన్ వలసల్లోనూ యురేనియమ్ కొనడానికి వెంటనే ఏర్పాట్లు జరుగుతాయని భావించవచ్చును.

అప్పుడే కొందరు యూరోపియన్ నాయకులు భయము ప్రకటించారు. అమెరికాతో ముడిపెట్టుకుని కూర్చుంటే ముందుగా తమ నెత్తిన ఏటంబాంబులు పడకాయ కాబట్టి పశ్చిమ యూరప్ రష్యా అమెరికాల తగవుల్లో జోక్యం చేసుకోకుండా తటస్థంగా ఉండాలని ఒక ఛైంచి రాజకీయవేత్త అన్నాడు.

రష్యా తనకి 1947లోనే ఏటం బాంబు నిర్మాణరహస్యం తెలిసినట్లు అధికార వార్త ప్రకటించింది. అయితే ప్రపంచం భీతి చెంద

ట్రూ మన్

నక్కరలేదని కూడా చెప్తోంది. ఈ మధ్య జరిగిన అణువిచ్ఛేదన బాంబునిర్మాణానికి సంబంధించినది కాదనీ, ఏటం శక్తి పరిశ్రమాభివృద్ధికి వినియోగించే యత్నంతో చేస్తున్న ప్రయోగాలని చెప్తున్నారు. రష్యాకి బాంబులు నిర్మించి ప్రపంచాన్ని ధ్వంసం చెయ్యాలనే కోరిక లేదని ప్రకటనలో చెప్పబడింది. శాంతి సమయ కార్యాలేక అణుశక్తిని వినియోగిస్తున్నారు.

శాంతి సూచనలు : ఎవరి సన్నాహాలైనా ఉన్నప్పటికీ రష్యా అమెరికాలవైపు తగ్గుతున్న సూచనలు కనిపిస్తున్నాయి. యుద్ధపరికరాల తయారీకి పనికి వచ్చే సామగ్రి దేనినీ రష్యాకి ఎగుమతి చెయ్యరాదని అమెరికా 1948 మార్చి లో నిషేధం విధించింది. ఆ నిషేధాన్ని పుడు పడలించినట్లు తెలుస్తోంది. రిలక్షుల డాలర్ల విలువ గల పెట్రోల్ గని యంత్రపరికరాల్ని అమెరికా రష్యాకి పంపుతోంది. రష్యా అమెరికాకు క్రొమియమ్ పంపుతోంది. అంటే వాణిజ్యంలో ప్రచ్ఛన్న యుద్ధం ముగిసిపోయిందన్నమాట.

ఇంక రాజకీయరంగంలో కూడా తగాదాలు సమసిపోయే సమయం వచ్చింది. శాంతిరక్షణ నిమిత్తం అగ్రరాజ్యాలు యుద్ధాభివృద్ధికి చేసుకోవాలని ఐక్యరాజ్యసమితిలో రష్యాకి విదేశాంగమంత్రి వై సి స్క్రిప్ అయిదు శాంతి సూత్రాలు ప్రతిపాదించాడు. అమెరికా విదేశాంగమంత్రికూడా అంతర్జాతీయ వ్యవహారాల్లో వివిధసమస్యల పరిష్కారానికి వోడ్పు డాలని రష్యాని కోరాడు. ఐక్యరాజ్యసమితిలో రష్యా అమెరికాలమధ్య తగవులు పరిష్కారం కాగల సూచన లగపడుతున్నాయని సభ్యులు భావిస్తున్నారు.

ఈ సమావేశంలోనే ఏటంబాంబుల ప్రమాదాన్ని తొలగించి ఏటం శక్తివినియోగాన్ని నియమబద్ధం చెయ్యాలనీ ఉన్నదని సమితి అధ్యక్షుడు జనరల్ కాగ్నోన్ కోములో అన్నాడు. ప్రస్తుతానికి సమాధానం కుదిరే సూచనలు కనిపిస్తున్నాయి.

ద్రవ్యమారకాల మార్పులికి ఏటంబాంబుకి బాదరాయణసంబంధంంటే మించిన దేదో ఉదని మాస్కో రేడియో ఒక సూచన చేసింది. పాను మారకపువిలువ తగ్గింపు గురించి వ్యాఖ్యానంచేస్తూ, బ్రిటన్ అమెరికా బెదరింపు

లికి లాంగ్ పోయిందనీ, ఇకనుంచి బ్రిటన్ స్వతంత్ర ప్రతిపత్తిని గోల్పోయి అమెరికా అడుగులకు మడుగు లాస్తుకూ నడుస్తుందనీ మాస్కో రేడియో చెప్పింది. అమెరికా ఒత్తిడికి ఆర్థం : ఇకనుంచి అమెరికా పశ్చిమయూరప్ కి ఆహారాది వస్తువులు పంపదు. ఆ దేశాలు తమకి అవసరమైనామగ్రినంతనీ తమ ఆర్థికబలంతోనే కొని తెచ్చుకొనాలి. అమెరికా ఇకనుంచి యుద్ధసామగ్రినే సప్లై చేస్తుంది. ముఖ్యంగా ఏటం బాంబుల్ని కూడా సప్లై చెయ్యవచ్చును. ఇది మాస్కో వ్యాఖ్య.

[సూర్యం]

మన ఆర్థిక సమస్య నూతన స్వరూపం

(9వ-పేజీ తరువాయి)

చేసుకోవాలి. మొత్తం ఈ ఆహారానికి రు 150 కోట్లు ఖర్చుపెట్టవలసివస్తుంది.

దీన్ని బట్టి మాస్తే మన ఎగుమతిదినమతి వ్యాపారంలోనుంచి ఆహారపదార్థాల్ని తొలగిస్తే దాదాపు బాకీపడ్డం అనేది తప్పిపోతుందని తెలుస్తోంది.

ఆహారంలో మనం స్వయంసమృద్ధం కాగలిగినట్లయితే మన ఆర్థికసమస్య పూర్తిగా తీరిపోతుంది. పరిస్థితి ఇలా ఉండగా మన రూపాయి విలువని తగ్గించడం అవసరమైనప్పటికీ, నూరింట్ల 80½ వంతులు తగ్గించవలసిన అవసరం లేదు. తేయాకు, నూనెలు, మేం గనీస్ సువాసనద్రవ్యాలు మొదలైన ముడిపదార్థాల ధరల్ని నూరింట్ల పదివంతులు తగ్గించగలిగితే ఈ ముడిపదార్థాల అమ్మకంలో విదేశాలలో మనం పోటీ చెయ్యగలగాలంటే నూరింట్ల 80½ వంతులు అవసరం. ఏ దేశాల్లో ఈ ముడిపదార్థాల అమ్మకంలో పోటీ చెయ్యాలి, ఆ దేశాల అమ్మకపు ధరల్ని బట్టి మన రూపాయ విలువని తగ్గించినట్లయితే మనకి ఎగుమతులు వృద్ధి కాగలిగేవి. ఆహారపదార్థాల పంటలకి భంగం కలుగకుండా తేయాకు, పొగాకు వగైరా వస్తువుల పంటను తగుమాత్రంగా ప్రోత్సహించినట్లు కాగలిగేది. ఈ అవసరం తీర్చడానికి రూపాయి మారకాన్ని నూరింట్ల పదివంతులు తగ్గిస్తే సరిపోయేదని కొందరి అంచనా.

ఇదికాక విదేశాలలో మన వ్యాపారంలో మరికొక ముఖ్యాంశముంది. డా॥ నారాయణ స్వామి నాయుడుగారు చెప్పినట్లు వన కుటీర పరిశ్రమల్ని ప్రభుత్వం ప్రోత్సహింపవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది. భారీ పరిశ్రమలతో ప్రపంచాన్నేలిన బ్రిటన్ లో కూడా కుటీర పరిశ్రమలకు ముఖ్యస్థానం ఉంది. జపాన్ కుటీర పరిశ్రమలతోనే బ్రిటన్, జర్మనీ అమెరికాలతో పోటీ చెయ్యగలిగింది. మన పూర్వచరిత్ర గాని ప్రస్తుత మన గ్రామవ్యవసాయాని చూసినట్లయితే కుటీరపరిశ్రమలే మనదేశాన్ని రక్షించగలవనీ విషయం రూఢి కాగలదు. ఈనాటికి మన లోహపాత్రలు, నగిషీలు, తివాషీలు విదేశాల నాకర్పిస్తున్నాయి. పూర్వశతాబ్దాల్లో ఈ పరిశ్రమలే మనకి సకలసంపదల్ని ఇచ్చాయి. భారీపరిశ్రమలవల్ల ఆర్థికబలం గనవంతులు పెట్టుబడిదార్ల కే లభ్యమౌతుంది. కుటీరపరిశ్రమల్ని గ్రామాలు పచ్చనాతాయి. మనదేశంలో భారీపరిశ్రమల్ని, కుటీరపరిశ్రమల్ని కూడా సమానంగా వృద్ధిపరచేనే ధనార్జన, కొనుగోలు శక్తి ప్రజల్లో సమపాళ్లలో పంపకమాతుందనీ దారిద్ర్యం మన గ్రామస్థిమిల్ని విడిచిపోతుందనీ డా॥ నాయుడుగారు రంటున్నారు. కుటీరపరిశ్రమలవల్ల మనం ఎగుమతి వృద్ధిచేసుకోగల అవకాశం ఉంది. గిరాకీ కలిగించినట్లయితే అనేక కోట్ల జనం ఈ రంగంలో ప్రవేశించడానికి అవకాశం కలుగుతుంది. నిరుద్యోగ బాధ ఉండదు. రైతులకు ఉపార్జన కలుగుతుంది. మనదేశంలో కుటీరపరిశ్రమల్లో చేరగల ప్రజల సంఖ్యనుబట్టి నూరింట్ల వంతులే కాదు, మరిన్నివంతులు వృద్ధిదానికి అవకాశముంది.

కులలనా కబుర్లు

“వైదుషం-వైభవం”

[జి. యన్. సూరి]

శుభకార్యాలను సరవతోయథావిధిగా జరుపటానికి తెలుగువాళ్ళది పెట్టిన పేరు. ఏదో విధంగా కావలసిన దబ్బాదన్నాన్ని పోగు చేస్తారు. ఉచితమైన కార్యక్రమాన్ని నిర్ణయిస్తారు. మంచి మార్పులను సిద్ధం చేస్తారు, సకలవిధసన్నాహంతోను, అన్ని హంగులతోను ఎంతో వైభవంగా కార్యం నిర్వహిస్తారు.

ఆస్థానకవుల విషయంలో మాడండీ. పక్షపాతి లేకుండా మద్రాసు ప్రభుత్వంవారు రాష్ట్రీయ భావలన్నిటిలోను ఆస్థానకవులను ఏర్పరచారు. ఒక్క తెలుగువారుమినహా మిగతా వారందరికీ చన్నపట్నంలోనే పట్టదానం చేశారు. రాజాజీహాలులో మామూలుసభల మాదిరి పదిమంది పెద్దతలకాయలూ సమావేశమైనారు ఆస్థానకవులను ముందువరుసకుర్చీలలో సభికులతోపాటు కూర్చోపెట్టారు. పడికట్టు రాళ్ళతో కురచగా ఉపస్థాపించారు. గవర్నరుగారి సమక్షంలో ఒక్కొక్కరిని పిలిచి సత్కరించారు. విశ్వవిద్యాలయాల స్నాతకోత్సవం మాదిరి జరిగిపోయింది యావత్తాను. ఉట్టూతలూగించే ఉత్సాహం ఎక్కడా కనబడలేదు.

ఇక విజయామహోత్సవాన్ని గమనించండి. ఆకాశమంత పందిరి వేశారు. భూమంత వేదికను నిర్మించారు. దేశంలో ఉన్న ప్రముఖ ఆంధ్రులందరినీ ఆహ్వానించారు. అంతో ఇంతో పద్వం అల్లలవాళ్ళు మొదలుకొని కవులు, అతికవులు, మహాకవులు, భావకవులు, కొలిమేరకవులు, ప్రజాకవులు, కవిరాజులు, కవిచక్రవర్తులు, కవి సామ్రాట్లు మొదలైన కవివర్ణులందరు విచ్చేశారు. తర్కశిరోమణులు, వైయాకరణులు, న్యాయశాస్త్రులు మొదలైన పండితోద్ధండులు వేంచేశారు అవధానులు, అష్టావధానులు, అష్టకష్టావధానులు, శతావధానులు, శత్రావధానులు, సావధానులు మొదలైనవారు హాజరైనారు. వక్తలు, అధ్యాపకులు, కళాపాసకులు, గ్రంథకర్తలు, సంగ్రంథకర్తలు, విలేఖరులు మొదలైన ప్రజ్ఞావంతులు దయచేశారు. విశ్వవిద్యాలయోపాధ్యక్షులు, రాష్ట్రప్రధానులు, ఆమాత్య శేఖరులు, రాజశంకర్లు సభను అలంకరించారు.

మంగళవాద్యాలు మ్రోగుతుండగా, ప్రఖ్యాత కవులు వింజామరలు వేయగా, వైదికులు వేదపఠనం చేయగా, సదస్యులు పుష్పచ్ఛిప్తిపరిచిచగా, శిష్యులొట్టి బ్రహ్మరథం పట్టగా ప్రథమ ఆంధ్ర ఆస్థానకవి కింకంబ్రహ్మపంచానన శతావధాని బ్రహ్మశ్రీ చెళ్ళపిళ్ళ వెంకటేశాస్త్రిగారు సభామంలపాన్ని ప్రవేశించారు. జయజయ ధ్వనులు మిన్నముట్టగా శతాబ్దాలుగా కనివిని ఎరుగని వైభవంతో మహాకవి మూర్ధాభిషిక్తుడైనాడు.

క్రేకట్టమంచి రామలింగారెడ్డిగారు సహజమైన వాక్యాతుర్యంతో గంభీరంగా ఉపన్యసించారు. సభాసదులను చూచి పరవశుడై, ఎవరైనా ఒకరాయని అక్కడ వైకి విసరితే ఏకవివేచితో, ఏపండితుడి మాడుమీదనో పడితీరుతుందని చమత్కరించారు. దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రిగారు నా తలమీద పడ్డా ఆట్రే ఇబ్బంది లేదని గిరజాలను విడిచించినట్లు వినికిడి. రాజవంశంలో క్రిటికప్పటికి దేశకాలపాత్రాదులను అనుసరించి ధానిగా రాష్ట్రాన్ని ఏలుతున్న పూసపాటి మారస్వామి రాజగారు తమిళంలో ఉపన్యాసం వ్రాసి తెలుగులో చదివారు. ఖజానామంత్రి గోపాలరెడ్డిగారు ఉడతాభక్తిని వెల్లడిస్తూ ఆ వేశంలో మహాకవిని అంపశయ్యమిది భీష్ముడి న చిత్ర వార పత్రిక

తోపోల్చి చెప్పారు. ఆంధ్రదేశంలోని అనేక సంస్థలు సన్మానాలను అందచేశాయి.

విశ్వనాథసత్యనారాయణగారు ఒక సలహా ఇచ్చారు. ఆస్థానాలు అంతర్గత మోతున్నవి కాబట్టి ఆస్థానకవి అని కాకుండా ప్రజాకవి అనమన్నాడు ఇది కొంతవరకు సమంజసంగా కనబడినా దీనిని ఆమోదిస్తే కొన్ని ఇబ్బందులు రావచ్చు రాజకీయాలలో నామపక్షానికి చెందిన కవులు, అభ్యుదయరచయితలు అప్పుడు ముందడుగు వేస్తారు ఇప్పుడు సభావేదికను అలంకరించినవా శైవరూపీ లెక్కప్రకారం కవులు గారు. వాళ్ళకవిత కాల గాగు. “కూలి నాలీ లేక కూలాడా, కుదిలి పోతున్నావు కూలాడా” అనో లేక “పంట పండినావు ఓరైతా, పస్తు పడుకుంటావు ఓరైతా” అనో వ్రాసేవాడే ప్రజాకవి అంటారు. అప్పుడు కవులలో మూలాలు పడి కల్లోలాలు బయలుదేరవచ్చు. ప్రజాకవి ఎవ్వరూ అనేది నిర్ణయించటం రాష్ట్రప్రభుత్వానికి చేతగాక కేంద్రప్రభుత్వం ద్వారా విశ్వరాజ్యసమితికి అర్పి పెట్టవలసి వస్తుంది. అందువల్ల శత్యనారాయణగారి హయాం వచ్చినదాకా ఆస్థానకవిని ఆస్థాన కవిగానే ఉంచినట్లేనే మంచిది.

కవిమూర్ధాభిషేకం ఎందర్నాలో అనేకమైన సభలు జరిపారు. ఎన్నో మేజువాటిలు చేశారు. కాని ఒక్క పని చేసిఉంటే ఎంతో బాగుండేది. ముప్పయ్యేళ్లకు మించని వారికి ఎవ్వరికీ అవధానాలు అంటే ఏమిటో తిన్నగా తెలియదు. అష్టావధానంగాని శతావధానంగాని చూచిన యువకులు బహుకొద్దినుంది అని చెప్పవచ్చు ఆ సభలకు హాజరైన వారిలో అనేకులు శతావధానులు ఉన్నారు. మన ఆస్థానకవి శిష్యుగణంలోనే చాలామంది ఉన్నారు. వీరిలో ఏ ఒక్కరైనా ఓపిక తెచ్చుకుని గురువుగారి గౌరవార్థం అయినా అవధానం చేస్తే ఎంతో ప్రశంసనీయంగా ఉండేది.

అసలు అవధానాలు చేస్తారని చన్నపట్నంలో పుకారు పుట్టింది. మాస్టే హితుడు ఒకడు ఈ మాట వినగానే ఎక్కడ లేని హడావుడి పడ్డాడు. వాడు కేవలం సేత్రావధానే అయినప్పటికీ బిటిలో విశేషమైన అభిరుచి ఉన్న మనిషి. ఇక రెండు రోజులకు ప్రయాణం అనగా భంగనాలు తీస్తూ మా దగ్గి-కు వచ్చాడు.

“ఎల్లండి మెయిలుకు బెజవాడ పోతున్నా” అన్నాడు.

“సభం” అన్నాను.

“సభం కాదోయ్. అవధానానికి రెండు సమస్యలు చెప్పు.”

“అవి తప్ప ఏదైనా అడుగు మనదుకాణంలో అవి అడ్డంక్.”

“ఒకటి మాత్రం నేనే తయారుచేశాను చూడు. రూపాయకు విలువ తగ్గి రోగము పాచ్చెన్.”

“నీకు కవిత్వభోజి ఉన్నదని తెలియదు నుమా?”

“దీనికి కవిత్వం ఎందుకోయ్? గుండ్రాతికి కాళ్ళు వచ్చి గుణగుణ నడిచెన్—అనేదానికి మక్కి తయారుచేశాను. ఎట్లా ఉన్నదో చెప్పు.

“భట్టుగా ఉన్నది. అయితే ఒక్క విషయం గమనించాలి. నీవు పట్టి సేత్రావధానీకేనీ నీ సమస్యను ఆ శతావధాని పూరించక ఎగతాళిగా నిన్నే పూరి చెయ్యమంటాడేమా చూచుకో.”

“అంటే చచ్చానే! మిగతా మూడు పాదాలు పూర్తిచేసిపెట్టు. ఎటు పోయి ఎటువస్తుందో.”

“అది చేతయితే నేమా నీతో బయలుదేరే వాడినే. మా గురువుగారు కారామణి నాకు పద్యాలు అల్లటం నేర్పలేదు”

“ఎందుకనీ?”

“కవిత్వం అంటే పరమ అసహ్యం ఆయనకు. కవి అనే జీవరాశి అంతరించిపోతున్నదని ఆయననమ్మకం.”

“అయితే ఏం చెయ్యమంటావ్?”

“ముందు బెజవాడచేరుకో. అక్కడికి పోయితేగతాత ఏ హోటల్లో చూచినా, ఏ బజారులో చూచినా కవులు కనబడితీరుతారు. వారిలో ఒకరిని లంకించుకొని, సత్కరించి, లాలించి, పొగడి సమస్యను చేతికి ఇవ్వు. మూడులైస్తూ ఇట్టే ఊడివేస్తాడు

మావాడు చెప్పినంతా చేశాడు. కాని అవధానమాత్రం జరగక పోవటాన సరుకును భద్రంగా అడంగుకు చేర్చాడు. అవకాశం దొరికినప్పుడు ప్రయోగించి తీరుతాడు. అవధానాలు ముందుగా గమనించితే మంచిది.

రామరాజ్యం

(7-వేడి తరువాయి)

శ్రమల ప్రయోజనంకన్న ప్రమాదమేమెప్పుడూ కనబడుతూ ఉంది. ప్రపంచంలో సామ్రాజ్య తృప్తి ఇంకానశించలేదు. ప్రజాస్వామ్య సిద్ధాంతాలను మెచ్చుగా ప్రచారంచేసే దేశాలే లెవ రాజ్యాలుకోసం తాపతీయపడుతూ యుద్ధాలు చేస్తున్నాయి గత రెండు ప్రపంచ యుద్ధాలు మార్గెట్ల కోసమే నన్న విషయం బుద్ధిమంతులంతా ఒప్పకున్న విషయమే. కేంద్రపరిశ్రమల ద్వారా అధిశాస్త్రిత్వి చేస్తున్నారు. ఆ సరకుల అమ్మకంకోసం వలసరాజ్యాలను తమ ఆధీనంలో ఉంచుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు. రహదారి కోసం తగువులాడుతున్నారు. అమెరికావారు ఫీలిప్పైన్ దీవులను, నిన్నటిదాకా బ్రిటిషు దీవుల ఇండియాను, ఈనాడు దచ్చివారు ఇండోనీషియాను, జపానువారు చైనాను, జర్మనీవారు ప్రపంచాన్నింతటినికబళించబోవడం వెనకతాండ విస్తున్నది ఈ బజార్ల కాంక్షే. మూడవప్రపంచ యుద్ధం తొంగిమాస్తూ, ముహూర్తంకోసం నిరీక్షిస్తూ ఉంది.

గతయుద్ధంలో కేంద్రపరిశ్రమలవల్ల నష్టం చాలా బయలుపడింది ఒక దేశం నైస్యాల, శత్రువులను లొంగదీయడానికి చేసే ప్రయత్నాలలో పరిశ్రమకేంద్రాలను ధ్వంసంచేయడం మొదటిదిగా ఎంచబడ్డది. కొన్నిసంవత్సరాల పాటు ఎడతెగని ప్రయత్నంచేసినా చైనా దేశాన్ని జపాను లొంగదీయ లేక పోవడం చైనాలో వికేంద్రపరిశ్రమవిధానమే నని రావకీయశాస్త్రజ్ఞులు చాలామంది అభిప్రాయాన్ని వెలిబుచ్చారు. చైనాలోని పరిశ్రమలు సహకార పద్ధతిమీద చిన్నచిన్నవిగా చేశం అంతటా అల్లుకొనిఉన్నాయి. ఒకేమారు ఒక్కబాంబు ప్రయోగంతో పరిశ్రమసారాన్ని ధ్వంసం చేయడానికి జపానుకు శక్యం కాలేదు. ఒకటి రెండు ధ్వంసంచేసినా, ఇంకా అనేకపరిశ్రమ సానాలు ఉంటుండే దేశంలో కొరత ఏర్పడలేదు, ధ్వంసం అయినా పరిశ్రమసంస్థలు చిన్నవి కావడంచేత తిరిగి వాటిని నెలకొల్పడం చైనాకు సులభసాధ్యం అయింది. రావజానురుని తలల లాగున జపానువారు నరికినకొద్దీ ఇవి పెరుగుతూనే వచ్చేయి.

చైనాయే కేంద్రపరిశ్రమల దేశం అయిఉంటే ఆ పరిశ్రమలను తన వాయుబలంవల్ల నాశనం చేసి జపాను చైనాను ఏ నాడో కబళించి ఉండేది. ఇది చూచే పాశ్చాత్య ఆర్థికశాస్త్రజ్ఞులలోకూడా ప్రఖ్యాతులు కొందరు పరిశ్రమల వికేంద్రీకరణమే మంచిపద్ధతి అని అనడం సంభవించింది.

మానవ వికాసం

గృహపరిశ్రమలలో ఉన్నట్టు కేంద్రపరిశ్రమలలో మానవవికాసానికి ఎక్కడా తావులేదు. ఎవడో ఒక బుద్ధిమంతుడు ఒక యంత్రాన్ని నిర్మిస్తే మిగతావారంతా కేవలం యంత్రంలో

యంత్రాలై ఒకేవిధమైనపనిని, ఒకేపద్ధతిని ఒకే ఒక భాగాన్ని తయారుచేస్తూ ఉండవలసిందే. తన బుద్ధిని ఉపయోగించడానికి పనివానికి అవకాశం లేదు. అతడు ఆ చక్రాలలో ఒక చక్రం. ఆ మేకుల్లో ఒక మేకు. తన వ్యక్తిత్వాన్ని పూర్తిగా సంపుకోలసిందే - చైతన్యరహితమైన ఆ యంత్రంలో తన మానవత్వాన్ని, తన జంతుత్వాన్ని కూడా చంపుకొని జీవిత్యంలో వికృతం అయి పోతాడు కార్మికుడు. అందుచేతనే అమెరికాలో యంత్రాలలో పనిచేసే కార్మికులు సాలీ నా కొన్ని వేలమంది పిచ్చి ఆప్తులలో చేర్చబడుతున్నారని లెక్కలు వేయబడ్డాయి.

ఒక చిన్న మా ర్షేదయినా తయారవుతున్న వస్తువులో చేయాలంటే కొన్ని లక్షలు పెట్టుబడి కావాలి. ఇదివరకు పెట్టిన పెట్టుబడిలో కొన్ని లక్షలు ఎందుకూ పనికిరాకుండా రద్దయి పోవాలి అంచేత కేంద్ర పరిశ్రమలోని తయారీ వస్తువులలో మార్పు ఉండజాలదు. అన్నీ ఒకే రకం, ఒకే నూనా, ఒకే అచ్చు - కొనుగోలుదాగని అభిరుచికి సరిపోయినా సరిపడక పోయినా అదే పుచ్చుకోవలసిందేగాని గత్యంతరము లేదు.

కళాదృష్టి

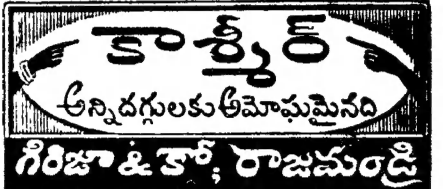
కళాదృష్టి అన్నపదమే కేంద్ర పరిశ్రమల నిఘంటువులోనుండి తీసేయాలి. మానవుడు ఎప్పుడూ మార్పునే కోరాడు. అట్టిమార్పు కేంద్ర పరిశ్రమలో చాలాకష్టసాధ్యం గృహపరిశ్రమలో అట్టి అవస్థ లేదు. ఏ తుణానికి ఆక్షణం మార్పు చేయవచ్చును. ఉత్పత్తిదారుని అభిరుచినిబట్టిగాని, కొనుగోలుదారుని అభిరుచిని బట్టిగాని, లేదా రెండింటి సారంగా ఉండే అభిరుచిని బట్టిగాని, మార్పు వచ్చును. కొనుగోలుదారుడు, ఉత్పత్తిదారుడు ఒకరితోనొకరు సంప్రదించుకోవచ్చును. ఆలోచనలు కలపవచ్చును. ఒకరి అభిప్రాయాన్ని, ఊహను, బుద్ధిని ఇంకొకరికి అందజేయవచ్చును. ఈ విధంగా వీరిద్దరి మధ్య ఒక అన్యోన్యత, ఒక వికమత్యం, ఒక అభిమానం, ఒక సోదరత్వం ఏర్పడతాయి. కేంద్రపరిశ్రమలో ఇట్టి ప్రేమకు స్థానం ఏది? ఉత్పత్తిదారు డెవడో, ఎందరిలో ఒకభాగమో జీవప్రతిమో, నిర్జీవప్రతిమో కొనుగోలుదారునికి తెలియదు. కొనుగోలుదారుని నానుకూపాలు ఉత్పత్తిదారునికి తెలియవు. మానవత్వసంబంధం వారిద్దరికి ఉన్న విషయమే తెలియకుండా పోతుంది.

అమెరికాలోని ఆకాశసాధాలకి టాబు మహోయొక్క వైభవం రాదు. అచ్చయంత్రాలలో తయారయే చిత్రాలకు అజంతా గుహలలోని చిత్రాల సారభం లేదు. సిమెంటు పోతతో తయారయే శిల్పాలకి, ఎల్లోరాలోని “కైలాస”పు లానణ్యం అబ్బదు. బ్రిటిషు చిత్రవస్తుశాలలో (Museum) ఉన్న డెక్కానూలు సేర్పరితనం మేం చెప్పురు మిల్లునూలులో లేదు. కాశ్మీరు శాలువల నాణ్యం లాటిమిశాలువలకు అంటదు. కేంద్రపరిశ్రమలలో కళాభివృద్ధి లేదు.. గృహపరిశ్రమలే కళాదేశత పూజామందిరాలు.

కామకళాశాస్త్రము

ప్రాచీన కళాశాస్త్ర గ్రంథము. వెం. పోస్టు ఖర్చుతో రు. 1-8-0 నేడే మనియార్లకు వంపంది. వి. వి. లేదు వి. వి. జగన్నాథ్ అండ్ కంపెనీ. అయ్యమొదలిపిడి, జి. టి. మద్రాసు!

మునగాల, లింగగిరి రైతులు

ఆర్యా, మానందిగామ తాలూకా, మెట్టప్రాంతమే వెనుకబడియున్నది. దీనియందున్న మునగాల-లింగగిరిపరగణాలు సుమారు 60 వేల, జనాభా గలిగి 50 గ్రామాలతో సముద్రమట్టానికి లంక మాదిరిగా నైజాము సంస్థానముచే ఆవరింపబడి జమీందారులచే అనాదిగా పీడింపబడుచు, అనేకసంఘటనలకు గురియైనది వ్యవసాయదక్షత లేకపోవుట-పంటలతరణముందు పంటలు పండిం చక పేదప్రజానీకము అసహాయులై యున్నారు. వర్షపాతము, నీటివనరులు తక్కువ. అనేకవేల యకరములు సేద్యమునకు లాయకైనను తగు సగు పాయములు, సహాయములేక, పేదప్రజానీకము కరువురాక్షసికి ఆహుతి యగుచున్నారు. కన్యా నిష్కలవలన ప్రజల నైతిక, ఆర్థిక, రాజకీయ శ్రేయస్సునకు భంగము కలిగినది. ఇప్పుడిప్పుడే ప్రకాంతిపరిస్థితులు ఏర్పడుచున్నవి. ప్రజలు అధికా రోగిత్వంతో సుముఖత చూపుచున్నారు. ప్రభుత్వము మామీద దూరదృష్టి చూపు చున్నది. ఒకవిధముగా కేళంమనుగడకు అధికాహారోగ్యంతో ఆటంక మున్నది. కాని యిప్పు డిప్పుడే ప్రకాంతిపరిస్థితులవలన ప్రజానీకము తెప్పరిల్లుకొనుచు, అధికారోగ్యంతో కైక్తి చూపుచున్నారు. కాని ప్రభుత్వము సుముఖత చూపుటలేదు. మాపని చెవిటివానియెదుట కంఠు తూడిచిట్లుగా యున్నది. కర్షకావళి ప్రభుత్వాధికారులకు ఎన్ని పర్యాయములు మంచి విత్తనములు, ఎరువులు, బండిపట్టాలు రేకులు వగైరా వ్యవసాయ పనిముట్లకొరకు పిటిషన్లు పెట్టుకొన్నను దరిదాపు లేదు. వ్యవసాయ తరణము మించిపోవుచున్నది. కావున ప్రభుత్వము మామీద సవతిత్తి ప్రేమ చూపక వెంటనే వ్యవసాయపరికరములు, ఎరువులు, మొదలగునవి రైతుల కిప్పించునట్లు, ఏర్పాట్లు గావించి రైతులకు చేదోడువాదోడుగా, సహాయము, సలహాలు యిప్పించగలందులకు ప్రభుత్వాన్ని కోరు చున్నాను.

నల్లపాటి నాగేశ్వరరావు.

నాగావళినదీజలాలు

ఆర్యా! విశాఖపట్నంజిల్లా పార్వతీపురం తాలూకా లోని తోలపల్లివద్ద, నాగావళినుండి ప్రతి ఏటా జూను 15 వ తేదీనుండి నవంబరు చివరివరకు నీరు సపయి చేయబడుతున్నది. ప్రస్తుతము 32 వేల యకరాలు మాత్రమే ఇందువలన జలాధారమును పొందుచున్నవి. డిసెంబరు లగాయతూ ఫిబ్రవరి వరకు నదీజలం వృధాగా విడిచిపెట్టబడుతున్నది. ఈకాలములో పంటపొలాలకు నీటిని ఏర్పఱుసేయుటకు ప్రభుత్వము ఎట్టి శ్రద్ధను తీసుకొనలేదు. పెక్కుమహాబుద్ధు ప్రభుత్వముకు ఇటీవల నివేదించినను అవన్నియు ప్రభుత్వముచే దర్యాప్తు చేయబడలేదు. డిసెంబరునుండి ఫిబ్రవరి వరకు నదిలోనుండి కాలవలద్వారా జీని సప్లయచేసినయడల అదనంగా 15 వేల యకరములు జలాధారముపొంది 10 వేల యిండ్లు ఆహారపదార్థాలను ఎక్కువగా పండిం టుకు పీలు కలుగును. ఇందుమూలంగా ప్రభుత్వమునకు వేరే ఖర్చు ఉండదు. అధికారోగ్యంతో ప్రజాశక్తికుకూడా, ఈ విధానమువలన గుల ప్రయోజనము లభింపగలదు. ప్రభుత్వము వెంటనే, ఇందుకు పూనుకొనునని విశ్వసించుచున్నాను.

వి. సత్యనారాయణనాయుడు

సినిమాలలో పాగ త్రాగుడు

ఆర్యా! చెన్నరాష్ట్రమునందలి అన్ని సీమాహారాలని లోను పాగ త్రాగుటను నిషేధించుచు ప్రభుత్వమువారు ఉత్తరువులు జారీచేసి చాలకాల మయినను, యంతవఱకూ యిది చాలా థియేటర్లలో అమలు జరుపబడకపోవుట శోచనీయము. కొద్ది థియేటర్లలో మాత్రమే ఇది అమలు జరుపబడి, తక్కినవానిలో జరుపబడకపోవుట వల్ల ప్రజల నేక విధములు గ విమర్శించుచున్నారు. ఉత్తరువును సరిగా అమలుజరుప యత్నించుచుండగా కొందరు మొండివాదము నకు దిగుటకూడ సంభవించుచున్నది. ఇట్టి స్థితిలో పాగ త్రాగుట మాననివారిపై చర్య తీసికొనవలసిన విధాన పెట్టిదొగూడ మాకు తెలియజేయలేదు. కనుక ప్రభుత్వమువారిది గమనించి, తాము జారీచేసిన ఉత్తరువు అన్ని థియేటర్లలోను సరిగా అమలుజరుగునట్లు కట్టుదిట్టములు చేయగోరుచున్నాను. దీని నల్లం ఘించినవారిపై తీసికొనవలసిన చర్యవిధానము గూడ విచరముగ సినిమాహాలు మేనేజర్లకు తెలియ జేయుట అవసరము.

చాగంటి సత్యనారాయణమూర్తి.

బల్లారి జిల్లా బోర్డు హైస్కూల్స్ దుస్థితి

ఆర్యా! బల్లారిజిల్లాలో జిల్లాబోర్డుహైస్కూల్స్ 10 వున్నవి. మొన్నటి ఎస్. ఎస్. ఎల్. సి. పరీక్షాఫలితములు చూచిన, ఫలితములు బహుస్వల్పముగా వున్నట్లు కనబడుచున్నవి. వీటికి మొదటికారణము చాల హైస్కూల్స్ లో కావలసినంతమంది ఉపాధ్యాయులు లేరు. కొద్ది పాటి ఉపాధ్యాయులతోటి ఈ హైస్కూల్స్ ను నడుపుటచేత వీరు తమ సబ్ జెల్స్ (Subjects) బోధించవలసివస్తావున్నది. యిందు వలన క్లాండ్రు (Stander) తగిపోతున్నది. ఫలితములు స్వల్పం అవుతున్నవి. యిట్టి పరిస్థితులుమాపురిబోర్డు ఉన్నత పాఠశాలలో రెండు సంవత్సరములుగా యుంటున్నవి. ఎల్. టి. అసిస్టెంట్ల తక్కువగా నున్నారు. కనుక ఎస్. ఎస్. ఎల్. సి. పరీక్షా ఫలితములు తక్కువ వచ్చినవి. స్కూలు తెరచి ఒక నెలలు అయినను టీచర్లను నియమించలేదు. ప్రారంభంనుండి పాఠములు చక్కగా జరిగినగాని విద్యార్థులు బాగుగా చదువుకొనుటకు వీలులేదు. క్రొత్తిగా ఏర్పాటుచేసిన కొన్ని టీచర్లను ప్రాంతీయ భాష తెలియనివోటకు వేయటచే వారు విద్యార్థులకు ఎవ్విధముగా ను ఉపయోగ కరముగా వుండుటలేదు. కనుక డిప్రెస్డ్ బోర్డు వారు యిప్పటికే ను ఆయాప్రాంతీయ భాష బాగుగా తెలిసిన టీచర్లను, కావలసినంతమందిని టీచర్లను స్కూల్స్ లో నియమించి విద్యార్థి లోకమునకు యింకనవుపయోగముగా నాయం చేయుదురని ఆశించుచున్నాను. మా పూరి హైస్కూలు ఈ సంవత్సరము టీచర్ల లేక దుర్గతి పట్టి యున్నది. ఎస్. ఎస్. ఎల్. సి. విద్యార్థులు చాల కష్టపడుతున్నాము. మన జాతీయ ప్రభుత్వంవారి పరిపాలనలో యిట్టి చిన్నవిషయములను గమనించవలసినదిగా హెచ్చరించుచున్నాను. యిట్టి పరిస్థితులయందు పెద్దతరగతి విద్యార్థులు టి. సి. లు తీసుకొని వేరే గ్రామములకు పోవుచున్నారు. ఇది భవిష్యకు

సాధ్యముకాని బీదలకు సాధ్యమా? లేనిచో విద్యార్థులు విద్యనుయూను కొనవలసినదేనా? పరీక్షల్లో ఫెయిలయిన విద్యార్థులు "బీదబాలురనిధి" (Poor Boys Fund) లేదు.

వారి కష్టములు తొలగుటకు, యిమ్మిగ మా నూరు హైస్కూలుపై శ్రద్ధవహించి ప్రభుత్వము వారు ఎల్. టి. అసిస్టెంట్లను పంపి-విద్యార్థులను కృతార్థులుగా జేయవలెనని కోరుచున్నాను.

జి. యం. గంగణ్ణ.

పత్తికొండ తాలూకాలో

మలేరియా

ఆర్యా, పత్తికొండ తాలూకా గ్రామీణ ప్రజా రోగ్యము నానాటికి సన్నగిల్లుచున్నది. వైద్య సహాయము బాగా లేక, దీర్ఘమలేరియావల్ల గ్రామాలు క్రమేణా జనశూన్యమగుచున్నాయి. గత 40 సంవత్సరాల జనాభాతెక్కలను పరికించినట్లయితే తాలూకా మొత్తముపై న కూడ జనాభివృద్ధి కనపడదు. ముఖ్యంగా మండగిరి, నలకదొడ్డి, కరివేమల, కప్పట్రాళ్ల, మావిళ్లకుంట, బొండుడుగుల, వళ్లగొండ, చిన్న హుత్తి, చెల్లెలిచెలమ, ను ను సురాళ్ల, గ్రామాలలో తీవ్రంగా మలేరియా వ్యాపించి క్రమేణాజనక్షీణత అగపడుచున్నది. అప్పుడే చెన్నంపల్లె, కురువలదొడ్డి, తిమ్మాపురం, కూకటికొండ, మొదలైన గ్రామాలలో అనారోగ్య పరిస్థితులు విశేషమై పూర్తిగా జనక్షయమై నేలమట్టమై పోయాయి. మలేరియా విశేషంగా ప్రబలుటచే తగిన వైద్యసహాయము లేక వ్యాధి దీర్ఘమునకు పెట్టుకొని కడుపులలో బల్లలు పెరిగి, శక్తిహీనులై, సంతానరహితులగుచున్నారు. మలేరియా తీవ్ర రూపము దాల్చుటచే వ్యవసాయము మిక్కిలి దెబ్బతిని, అధికారోగ్యంతో జరగడము లేక వందలాది ఎకరాలు బీడుపడివున్నవి.

యింతవరకు ఆరోగ్యశాఖవారు పత్తికొండ తాలూకాలోని గ్రామీనులు నిర్మానుష్యమై పోతున్నాకూడ తగిన శ్రద్ధతీసికొని మలేరియా వ్యాధి నివారణకృతము చర్య తీసికొనకుండుట చూస్తే ప్రజారోగ్యముపట్ల ప్రభుత్వోద్యోగులు యేవిధంగా పనిచేస్తున్నారో అర్థమవుతుంది. పైగా వారు సామాన్యంగా వుచితంగా పంచే 'కెవినా' వైరము బాధిత గ్రామాలకు అందడము లేదు.

నిత్య దారిద్ర్యానికి, అనారోగ్యమునకు, తీవ్రరోగములకు ఆట పట్టయిన గ్రామీణులకు తగిన ఆరోగ్య, వైద్య వసతులను కల్పించుట ప్రభుత్వము విధి. కాన ప్రభుత్వము వెంటనే దుర్భర మలేరియావ్యరాలకు గురయై క్రమేణా జనశూన్యత నొందుచున్న గ్రామాలలో ఆరోగ్యపరిశోధన జరిపించి, మలేరియా నిర్మూలనకై మలేరియానివారణదళాలను ఏర్పరిచి, టూరింగుడాక్టర్లను నియమించి ప్రజారోగ్యమును కాపాడి గ్రామాభివృద్ధి కల్పించాలని విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

శ్రీధర శేషశర్మ

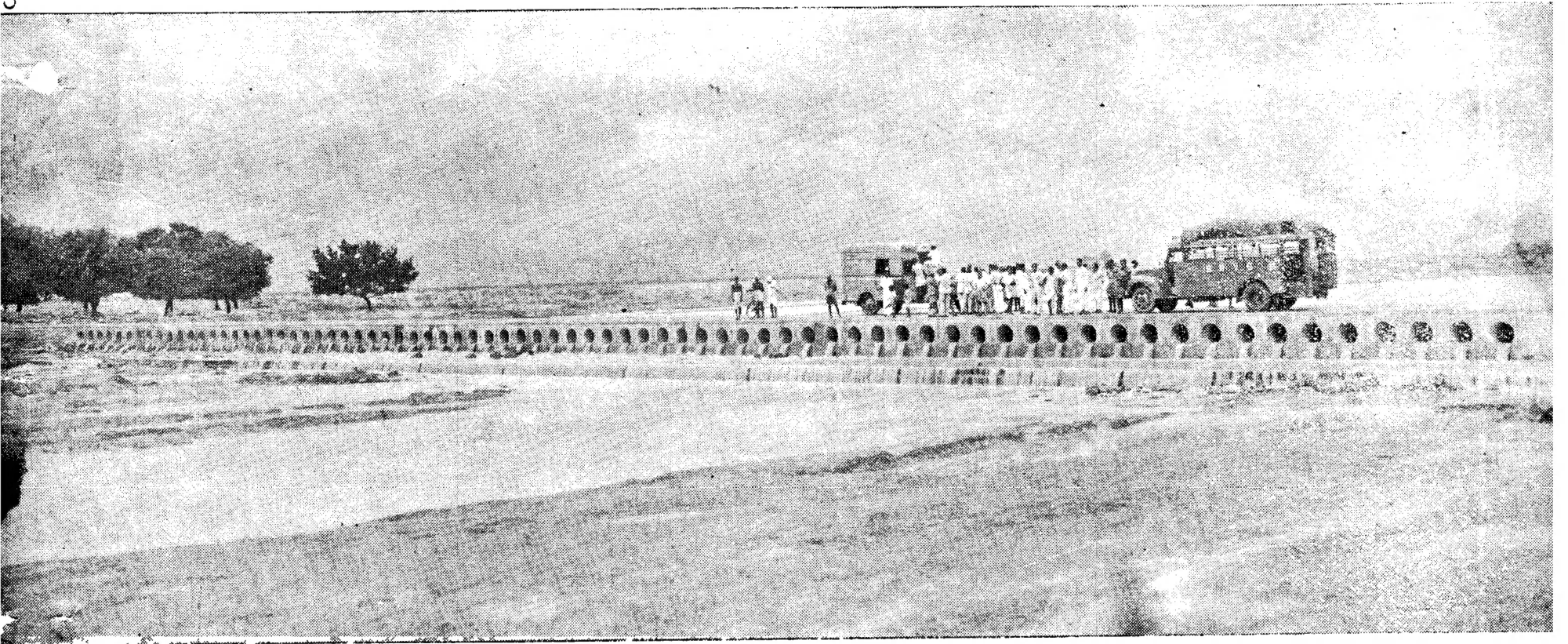
బస్సు ప్రయాణీకుల అగచాట్లు

ఆర్యా, నేను 29-8-49 తేదీన 311 గోల్డ్ జిల్లా కొవ్వొదు లో ఖు మా రు నాల్గు గంటలకు

బయలుదేరి బస్సులో ఏలూరు వెళ్ళవలసి వచ్చినది అప్పటికే మొదటిసీటులో డ్రైవరుతో సహా నలుగురూ ఉన్నారు. ఇతర సీట్లు పూర్తిగా నిండి పోయివున్నాయి. తరువాత బాడీలో కూర్చున్న వారు నిలబడినవారు సంఖ్య సుమారు 20 వక్కువుండును. (అసలు మొత్తం పరిమితి 25) బస్ బయలుదేరిన తరువాత కండక్టరు మలకపల్లికి (సుమారు 9 మైళ్ళు) గ్రామమునకు 0-10-0 లు చారిని తీసుకొనియున్నాడు. నాతోటి ప్రయాణీకునితో 22-8-49 ని యిదే బస్సు యిదే కండక్టరు నావద్ద ఇంకొక సుమారు 2 మైళ్ళ దూరమునకు 0-9-0 లు మాత్రం తీసుకొని యుండెను. ఇదేమని అడుగగా ఆ కండక్టరు "ఇది జాతీయ ప్రభుత్వము కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వము కట్టు నిన్నటికి ఈవాలటికి మారినవి" అని చెప్పినాడు. అప్పుడు మావద్ద తీసుకొన్న వైకమునకు టిక్కెట్లు ఇవ్వమని కోరినాము. టిక్కెట్టుబుక్కు లేదు అని చెప్పినాడు. అదే సంగతిని వ్రాసి యివ్వమని కోరినాము. ఇవ్వమని నిరాకరించి టిక్కెట్టుచోట ఫిర్యాదు చేసుకొమ్మన్నాడు. బొగ్గులుబస్తా 8-0-0 లు అంతా బ్లాకుమార్కెట్టై అని చెప్పినాడు. ఈ విధముగా ప్రయాణీకులను నిలబెట్టి, ఓకర్లోడు చేస్తూ, యెక్కువ వైకం పుచ్చుకుంటూ, ప్రభుత్వంపైని ఆ చీకటిబజారు కట్టుకు రద్దుకూ, జరుగుచున్న దుర్మయములకు ప్రభుత్వము ఏమి అజమానమీ తీసుకొనుచున్నారో అర్థమగుటలేదు. వారు చీకటిబజారు చేస్తూ, కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం యెక్కువకట్టుకు తీసుకొనుచున్నదనే దుష్ప్రచారముచేయుచున్నారు. ఈ పరిస్థితులలో ప్రభుత్వమేమీ చేయదలచలేనా? వి. యస్. శాస్త్రి.

Advertisement for Select Brand featuring a baby's face and a can of Select Brand milk powder. Text includes 'అతన్ని చక్కగా పోషించండి' (Feed him properly), 'సెలెక్ట్' (Select), 'మీగడతో నిండిన తీపి చేయబడ్డ కండెన్స్డ్ మిల్కుతోనే' (Only with rich condensed milk), and 'పోషించండి' (Feed him properly). At the bottom, it says 'అమ్మక ప్రతినిధులు: బెన్స్ అండ్ కో., లిమిటెడ్, పి. వి. 63, మదరాసు' (Sole agents: Bense & Co., Ltd., P. V. 63, Madras).

వార్తా చిత్రాలు

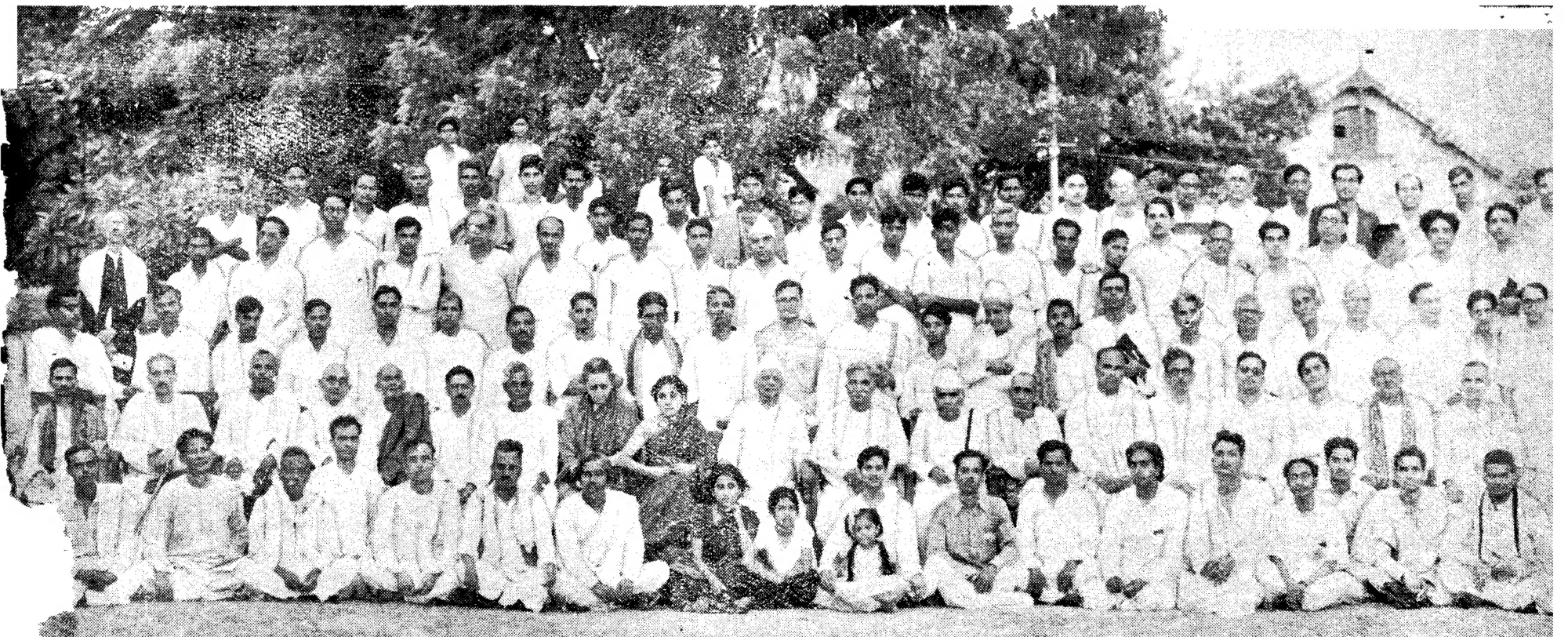
క్రాంతరకం వంతెన: దశా. నాదిన మధురలోడ్డపై ప్రభుత్వంవారు నిర్మించిన తూముల వంతెన. 36 అడుగుల వ్యాసంగల హ్యూము పైపులు పెట్టి సిమెంటు కాంక్రీటుతో కట్టిన యీ వంతెనలు, ఇతరరకం వంతెనలకన్న చవుకగా నుండును. అడుగునకు రూ. 75 మాత్రమే ఖర్చు.

గవర్నర్ జనరల్ ఎస్టేటు ఫుట్ బాల్ పందెములలో ప్రథమ ద్వితీయ బహుమతులు పొందిన ఆటగాండ్ర నడుమ గవర్నర్ జనరల్ రాజగోపాలాచారిగారు.

వర్ణజాతుల అభివృద్ధిసాధక సంఘంవారు ఇటీవల హాలీవుడ్ (కాలిఫోర్నియా)లో సమావేశమై పాలస్తీనాలో తత్కాలిక మధ్యవర్తిగా పనిచేసిన డా॥ రాల్ఫ్ బండ్ కి "స్పింగార్స్ పతకాన్ని" ప్రసాదించారు. ఈ పతకాన్ని భారతరాయబారి శ్రీమతి విజయలక్ష్మి ఆ సంఘంతరపున వారికి బహూకరిస్తున్న దృశ్యం.

శతావధాని ఛెల్లపిళ్ల వేంకటశాస్త్రిగారి సన్మానోత్సవానికి వచ్చిన కొందరు ప్రముఖులు, కవులు, పండితులు.

అక్టోబరు 1 వ తేదీ ఆంధ్రదేశమంతటా విడుదల

భరణో వారి

వెలమజ్జు

భానుమతి.. నాగేశ్వరరావు
సి.యస్.ఆర్.. శివరావు.. కృష్ణమూర్తి.. ఆరణి
శ్రీరంజని.. హేమలత.. లలిత.. పద్మిని

డైరెక్టర్
రామకృష్ణ

విడుదల:

ఆంధ్ర, సీడెడ్, నైజామ్, పూర్ణపెట్టె, బెజవాడ. మైసూరుస్టేట్: ప్రభాపెట్టె, బెంగళూరు సీటీ. తమిళనాడు: జూపిటర్ పిక్చర్స్ సర్క్యూట్, మద్రాసు.